

LIAUDIES MEISTRĖ

**VANDA
UMBRASIENĖ**

PRATARMĖ

Atgimstame. Grįžtame prie savo kultūros ištakų, pradedame suvokti save tautoje. Skaudus likimas teko mūsų tautai. Didingi jos žmonės sugebėję karuose, katorgose, emigracijose išlaikyti lietuviybę, istorinę atmintį, tautinį mentalitetą, meilę gimtajai žemei.

Šiandien labai svarbu sugrąžinti mūsų tautos dvasingumą, dorovę, tautiškumą. Būtina atkurti sugriautą, išniekintą kraštą, jo kultūrą. Privalome būti verti protėvių tradicijų ir papročių.

Viena iš daugelio lietuvių liaudies mėgstamų meno šakų – savamokslių liaudies meistrų sukurti vaizduojamosios dailės kūriniai. Daugiausia kuriami taikomosios ir dekoratyvinės dailės dirbiniai: tekstilė, keramika, medžio drožiniai.

Lietuvoje labiausiai paplitusi medžio drožyba. Drožiniai daromi nuo neolito laikų. Nuo amžių prie Baltijos jūros gyvena darbštus, kūrybingi lietuviai žemdirbiai, išsaugoję seną savo protėvių kalbą, melodingas dainas, pasakas, papročius ir savitą tautodailę. Šias tradicijas saugojo, tobulino ištisos kartos. Liaudies kūryboje įkūnyti džiaugsmas ir vargai, svajonės, laisvės ilgesys, veržimasis į gerį bei grožį.

Liaudies vaizduojamoji dailė buvo susijusi su tikėjimu dievu, šventaisiais, velniais, stebuklais. Drožėjų kūriniuose dominavo bibliniai siužetai. Ypač buvo paplitusios medinės reljefinės ir apvalios skulptūros, simbolizuojančios kančią (Rūpintojėlis, pieta), darbo džiaugsmą (Šv. Izidorius), kova su blogiu (Šv. Jurgis), apsauga nuo nelaimių (Šv. Agota, Šv. Florijonas) ir kt.

Labai populiarūs Lietuvoje buvo dievdirbiai. Jie kūrė Rūpintojėlio, šventųjų skulptūreles, darė koplytstulpius, kryžius, altorius. Pirmą kartą jie minimi 1752m. vyskupo Antano Tiškevičiaus knygoje "Medininkų arba Žemaitijos vyskupystės sinodas." Daugiausia dievdirbių buvo Žemaitijoje, Pakruojo, Radviliškio, Kėdainių apylinkėse.

Kitų žanrų medžio dirbiniai, susiję su buitiniais poreikiais. Jiems būdingas praktiškumas ir dekoratyvumas išraiškingos formos ir siluetai, (geometrinių, augalinių, gyvūninių, saulutės, pusmėnulio motyvų ornamentinė puošyba). Jų plokštumos buvo puošiamos kontūriniais, reljefiniais ir kiaurapjūvio raštais, kai kada intarsijomis, inkrustacijomis, įdeginimu.

Medžio dirbiniai labai išraiškinga lietuvių liaudies meno šaka. Šis žanras įamžina mūsų tautos tradicijas ir išskiria iš kitų tautų. Daugelyje mūsų šalies kampelių gyvena žmonės, kurie savo kūryba turtina nacionalinę kultūrą.

Elektrėnuose gyvenanti Vanda Umbrasienė, priklauso šių žmonių grupei. Jos darbai garsina ne tik mūsų miestą, bet ir Trakų rajoną.

UMBRASIENĖ, VANDA gimė 1949-06-09 Kurkliškėse, nedideliame kaime, esančiame Trakų rajone, dabar Elektrėnų sav. Gyvena ir dirba Elektrėnuose. Kultūros darbuotoja, medžio drožėja. LTS narė nuo 1991m. Autorė surengė personalines parodas Vilniuje (1991), Trakuose (1997), Kaune (1999), Elektrėnuose (1980, 1998), Prienuose (2000).

V. Umbrasienės kūryba eksponuojama zoninėse ir respublikinėse parodose. Yra sukūrusi monументalių ažuolo skulptūrų Lietuvoje ir Lenkijoje. Autorės kūryba eksponuota Vokietijoje (1998), Lenkijoje (1997), Australijoje (1999), Suomijoje (2000).

Tautodailininkė V. Umbrasienė parengė projektą „Tarptautinis medžio drožėjų simpoziumas „Elektrėnai 2001“ išnykusių kaimų atminimui įamžinti“ ir sukūrė skulptūrą „DAINIUS“ (2001).

Apie autorę rašė: „Valstiečių laikraštis“ (1991), „Tworczosc Ludowa“ (Lenkija, 1999), „Meisteris“ (1999, 2000, 2002), „Gyvenimas“ (Prienu raj. laikr., 2002), Elektrėnų žinios (2002), „Galvė“ (2002) ir kt.

Galvė.-2002, rups.6 5

Drožėja realizuoja vasariškas vizijas

Romualdas ČERNECKIS

Trakų rajono Kurkliškių kaime gimusi elektrėnietė Vanda Umbrasienė vaikystėje labai mėgo drožti kalteliu ir kirvuku.

Dabar ji savo kūriniams iš medžio garsina ne tik Elektrėnų kraštą. Ir ši vasara darbščiai, kūrybinio polėkio pilnai medžio drožėjai buvo turiniga.

„Medžių dvasia“ – Rokiškyje

Liepos pradžioje Rokiškio kraštotyros muziejus pakvietė V. Umbrasienę dalyvauti medžio drožėjų plenaryje, skirtame Liongino Šapkos parko įkūrimui. L. Šapka – Rokiškio dievdirbys. Kraštotyros muziejuje yra surengta jo drožinių ekspozicija. Šį parką norima įkurti iki L. Šapkos 100-ųjų gimimo metinių.

Plenero tema – „Paukščiai ir me-

džiai L. Šapkos kūryboje“. Į renginį buvo pakviesti 7 Lietuvos medžio meistrai, drožiantys L. Šapkos stiliumi. Toks pleneras rengiamas jau antrus metus.

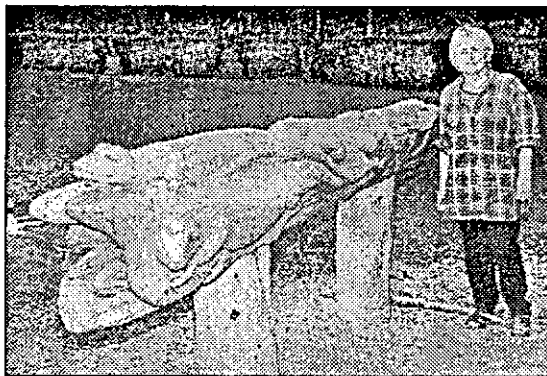
Drožėja iš Elektrėnų Rokiškyje sukūrė skulptūrą „Medžio dvasia“. „Medžio kūną padengiau ornamentu: paukščių, lapų, vaisių, kankorėžių drožiniais, – paaiškino kūrėja. – Po to aukščiau išryškinau „šepkiško“ stiliaus veidą. Skulptūrą uždengiau stogeliu ir ant jo išdrožiau povą“.

Pleneras truko dvi savaites. Jo metu medžio drožėjai susitiko su latvių dailininkais, susipažino su Rokiškio kraštu, jo įžymiomis vietomis.

„Veržimasis į saulę“ – Prienuose

Grįžusi iš Rokiškio, medžio drožėja buvo pavargusi ir norėjo pailsėti. Tačiau jai vėl buvo įteiktas dar vienas pakvietimas – į tarptautinę medžio drožėjų stovyklą Prienuose, skirtą miesto 500-sioms metinėms pažymėti.

Liepos pabaigoje vykusiame renginyje dalyvavo daugiausiai tituluotas tarp pasaulio medžio skulptorių, didelį autoritetą turintis šios srities žinovas, japonas Hasegawa Soichiro. Taip pat dalyvavo austras Johanas Wolfas, estas Ormaras Tammas, latvis Aivars Studens, čekas Jaroslavas Bunsko, baltarusis Nikolajus

Skulptūra „Veržimasis į saulę“ sukurta Prienuose.

Sklaras, lenkas Zenonas Knyza ir, be abejo, lietuviai. Pasiūlyta tema – „Suolelis“.

„Padariau vaikams suolelį ant paaukštintų kojų, kad jie galėtų laiptuoti, šokinėti, žaisti. Droždama pritaikiau monumentalios skulptūros elementus – driežus, kurie lipa į saulę. Jį pavadinau „Veržimasis į saulę“, – pasakojo V. Umbrasienė. Jos kolega japonas savo suolelį pavadino „Laimingo polėkio“, o kauniškis Algirdas Vaištaras – „Vandeniu“.

Drožėjos iš Elektrėnų nuomone, renginys Prienuose buvo puikiai organizuotas. Ji patenkinta ir aukšto lygio kultūrine programa. „Tik dirbti prie ažuolų buvo per karšta“, – sakė tautodailininkė.

Iš šios stovyklos V. Umbrasienė parsivežė sertifikatą, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininko Jono Rudzinskio padėką už aktyvų dalyvavimą plėtojant ir puoselėjant tradicinę kultūrą bei puikiai išaustą juostą „Prienu-2002“.

NUOTR. IŠ V. UMBRASIENĖS ARCHYVO

V. Umbrasienė prie savo kūrinio „Medžio dvasia“. Rokiškis, 2002, liepa.

MEDŽIO DROŽĖJA –VANDA UMBRASIENĖ

TĖVAI

Vanda Umbrasienė gimė ir augo Kurkliškėse, nedideliame kaime, esančiame Trakų rajone. Jos tėvai paprasti kaimo žmonės. Tėvelis buvo kaimo dailidė. Jis visą gyvenimą statė žmonėms medinius rastų namus. Taip pat mokėjo mūryti senovines kaimo krosnis. Jis net sovietmečiu į kolūkį nebuvo įstojęs, nes duoną pelnė iš savo amato. Mama buvo namų šeimininkė ir augino devynis vaikus.

VAIKYSTĖ

Vanda nuo mažens turėjo potraukį menui. Ji prisimena, kai būdama šešerių metų, pamatė brolio išdrožtus žvėrelius iš medžio. Brolis turėjo mažą peiliuką ir per dienas ką nors su juo piaustė. Ji labai pavydėjo ir įvairiausiais būdais stengėsi išprašyti iš jo tą įrankį. Kartais atiduodavo savo brangiausius daiktus ir net skanumynus, kad ir jai leistų pabandyti šio meno. Brolis, žinoma, labai gailėjo savo peiliuko ir tik didelių pastangų dėka, pavykdavo su juo sudaryti sandėrį. Tikriausiai tai labai paveikė ir visam gyvenimui paliko didelį potraukį šiam darbui.

PIRMIEJI DARBAI

Vanda Umbrasienė pasakojo, kad iki drožybos, yra išbandžiusi viską. Iš pradžių ją labai domino grafika. Traukė juodos ir baltos linijos. Ji savo bandymus raižydavo ant linoleumo. Taip pat yra bandžiusi lipdyti iš molio. Vėliau patraukė tapyba. Turi nutapiusi nemažai paveikslų. Juose pagrindinės, vyraujančios spalvos – žalia ir mėlyna. Siužetai daugiausia mistiniai. Vienas įspūdingiausių paveikslų, kuris pritraukia visų lankytojų dėmesį, tai "Sapnas." Kaip autorė pasakojo, kartą per sapną pamatė šį paveikslą ir jį pabandė nutapyti. Kituose paveiksluose –motyvai iš vaikystėje girdėtų pasakų, atklydę senų žmonių pasakojimai, eilėraščiai. Visi jos paveikslai labai įtaigūs, prikaustantys dėmesį ir verčiantys mąstyti.

Tapyba iš Vandos Umbrasienės, jos manymu, visada pareikalaudavo didelių pastangų. Reikėdavo tam tikro susikaupimo ir rimto darbo. Paveikslai atimdavo daug laiko ir jėgų, todėl ilgam prie jų neprisirišo.

Vėl grįžo prie medžio. Pirmiausia bandė ant lentelių daryti raizinius, panašiai kaip grafika. Bet linijos taip pat jos jau netenkino.

MEDŽIO DIRBINIAI

Vandai Umbrasienei labai norėjosi padaryti kažką apčiuopiamo, tarsi gyvo. Ji pabandė medžio drožybą. Padarius kelis darbus, medis ją taip pavergė, kad šis potraukis išliko iki dabar. Pirmieji jos darbai buvo buities daiktai – tai mediniai šaukštai, lazdos.

Tačiau kartą, aplankiusi Kauno M. Čiurlionio meno muziejų, ją sužavėjo medžio drožinių kolekcija. Labiausiai ją pavergė velniai. Ir ji pamastė, o kodėl gi jai to nepabandžius? Pabandė. Išėjo. Ir ilgam prikaustė jos dėmesį. Vandos velniukai, skirtingai nei kitų liaudies meistrų, visada gaudavosi linksmi, besišypsantys, todėl ji juos ilgai drožinėjo ir garbino. Velnų turi visą kolekciją, net neprisimena kiek? (Priedas Nr 1)

Padariusi nemažą kaukių kolekciją. Daugiausia jos perkreiptos, įvairių formų, nes daro jas iš medžio atliekų, netinkančio didesniam darbui.

LIAUDIES MEISTRĖ

Šiuo metu Vanda Umbrasienė yra tautodailės draugijos narė. Kaip prisimena liaudies meistrė, priėmimas buvo labai rimtas ir sudėtingas. Stojantysis privalėjo pateikti komisijai geriausius savo darbus, kuriuos vertino profesionalūs menininkai. Tačiau jos darbus įvertino labai gerai ir ji tapo Lietuvos tautodailės draugijos narė.

Vanda Umbrasienė nemano, kad kažką jau pasiekė. Bet pajuto, kad ji gali padaryti tai, kas įmanoma tik vyrams. Medžio drožybą labai sunkus vyriškas darbas, reikalaujantis didelių fizinių jėgų. Ir ji įrodė sau ir kitiems, kad visas svajones galima įgyvendinti, jeigu labai norėsi ir sieksi užsibrėžto tikslo.

Vanda Umbrasienė kukli, švelni, ramaus būdo, smulkaus sudėjimo moteris. Bet jos darbai sako ką kitą. Tai stiprios ir talentingos asmenybės kūriniai, kuriuose ji gražiai išreiškia save.

PARODOS. IŠVYKOS.

Vanda Umbrasienė savo personalinių parodų padariusi nedaug. Dažniau važiuoja į kviestines parodas. Vieną personalinę tapybos ir medžio drožinių parodą darė Elektrėnų kultūros namuose. Tačiau, mananti, kad pasielgė neapgalvotai. Salė, kurioje buvo eksponuojami jos darbai, maža, o žmonių susirinko daug. Todėl darbus parodyti tinkamai nepavyko. Nors paroda turėjo didelį pasisekimą, ją aplankė daug žmonių, gauta gražių atsiliepimų.

Iš įdomesnių išvykų, Vanda Umbrasienė, paminėjo Birštoną, kur vyko Baltijos šalių liaudies meistrų simpoziumas. Budama uždaro būdo, nemėgstanti demonstruoti save, tai buvo didelis išbandymas. Nors į šį renginį patekti, nebuvo lengva. Reikėjo laimėti konkursą. Tačiau jai pavyko ir ji gavo pakvietimą. Ten Vanda susipažino su daugeliu meistrų, išmoko dirbti kolektyve. Iki tol ji buvo dirbusi viena užsidariusi, o čia reikėjo dirbti kolektyve. Be to dauguma dalyvių vyrai, jie dirbo su įvairiausia technika, daugybę įrankių. Vanda dirbo senoviškai, viską ranomis ir mažais įrankiais. Iš pradžių į ją žiūrėjo skeptiškai, ką čia ta moterėlė gali nuveikti. Tačiau pabaigoje, kai įvertino darbus, daugelis išsakė jai pagyrimus, kad ji labai ištverminga ir užsispyrusi. Čia ji padarė didelį darbą, už kurį gavo sertifikatą. Be to nugalėjo baimę, dirbti dideliame žmonių rate, tapo labiau pasitikinti savimi.

Kita įdomi išvyka buvo į Vokietiją. Trakų miestas bendradarbiauja su Rhainės miestu. Vienos viešnagės metu, buvo pakviesta ir Vanda savo darbais atstovauti rajono liaudies meną. Ten labai domėjosi jos darbais ir net norėjo nupirkti "Grybautojos" skulptūrą, kurios ji buvo nelinkusi parduoti. Todėl privalėjo parduoti keletą kaukių. Šiaip ji savo darbų nepardavinėja. Nes, sako, kad jos darbai, tai jos gyvenimas.

Vanda su savo drožiniais buvo pakviesta ir į Rumšiškių buities muziejų. Ten ji vežėsi "Metų laikus", "Nenugalimo drakono skydą", "Nykštuką" ir kt.

Didelę, religinio turinio skulptūrą padarė Troškūnų bažnyčios 200-osioms metinėms. Ji pastatyta bažnyčios šventoriuje. Tai tikrai rimtas ir sudėtingas darbas. Nors didelėmis skulptūromis Vanda nesišavi, jai didesnę malonumą teikia mažos figurėlės.

Šios meno srities meistrams temas diktuoja pats gyvenimas, dvasiniai išgyvenimai, literatūros klasika. Vanda konkrečios temos neturi, jos darbai yra skirtingi. Vieni vilioja paslaptینگumu, kiti linkę į fantastiką, tretį išplaukia iš mitologijos lobyno. Bet visi keri žaviomis išraiškos formomis, verčia susimąstyti.

Vanda Umbrasienė daug skulptūrų padariusi mirusiųjų pagerbimui. Jos skulptūros stovi daugelyje Lietuvos kapinių: Kauno, Troškūnų, Kazokiškių, Ragainės.

ATEITIES PLANAI

Vandos Umbrasienės šeimoje auga duktė ir sūnus. Ir kaip meistrė teigia, sūnus bus paveldėjęs jos potraukį menui. Jis taipogi daro pirmus žingsnius tapyboje, o svarbiausia morališkai palaiko mama, nepavykus kokiam nors sumanymui.

Didelių planų ateičiai Vanda neturi. Tačiau svajoja įsigyti sodą, susiresti ten namuką ir drožti jai mielus širdžiai darbelius. Dabartiniu metu, didesnius darbus kuria pas seserį kaime ir tik atostogų metu.

IŠVADOS

Šiandien tautodailė brangi kiekvienam žmogui, puoselėjančiam mūsų tautos kultūrą. Paskutiniaisiais dešimtmečiais pasaulinė kultūra, kaip ir visa žmonija, atsidūrė pavojingame civilizacijos vingyje. Mokslo ir technologinė pažanga, ekonominis gerbūvis suardė natūralius saitų tarp žmonių, vienodų amžiaus grupių ir kaimynų. Suiro moralinės normos, papročiai ir tradicijos, laisvalaikio praleidimo būdai. Dėl to kultūra, kaip autentiška vertybė, degraduoja, nublanksta kultūros identiškumas.

Kokia bus Lietuvos ateitis? Koks bus kultūros vystymosi takas? Veržiamės iš savęs svetur, naiviai nesuvokdami, kad galime prarasti save. Ir tik supratę, kad grįžus į dvasingumą, dorovę, tikėjimą į tautos kultūrą galima suvokti save savo erdvėje, savo laike.

Vandos Umbrasienės darbai akivaizdus pavyzdys, kad mūsų turtas mumyse. Liaudies meistrų kūryba labai praturtina mūsų tautos etninės kultūros šaknis.

Todėl kaip niekad, šiandien svarbu tęsti mūsų liaudies tradicijas. Per jas įgysime savo tautos savastį ir perduosime tai ateinančiom kartom.

Vanda Umbrasienė tai labai gražiai įkūnija savo kūryboje.

Nuo senovės iki dabarties

Romo GURKLIO reportažas

Elektrėnų savivaldybės meras A. Vyšniauskas po iškilmingo Valstybės dienos šventės atidarymo pakvietė dalyvius prie naujo šviesos židinio – Elektrėnų bibliotekos ir kultūros centro.

Jauniausias miestas Elektrėnai, išsidėstęs šalia keturių Lietuvos sostinių – Kernavės, Trakų, Kauno ir Vilniaus – Lietuvos valstybės šventę – Karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną pažymėjo žvanguinamais kardais, energingų baikerių pasirodymu, viešojo saugumo tarnybos prie VRM pareigūnų parodomąja programa ir skulptūros, skirtos kraštiečiams – šviesos skleidėjams, atidengimu. Elektrėnų savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė, geriausia 2005 metų bibliotekininkė ir 2007-ųjų „metų žmogus“ Genė Dapkevičienė džiaugėsi, kad prie naujojo šviesos židinio – bibliotekos atsirado skulptūra.

Iškilmės Elektrėnuose prasidėjo ramiai nuo sakralinės muzikos projekto „Nojaus arka“, folkloro ansamblio „Runga“ literatūrinės kompozicijos. Po mišių, gėlių padėjimo ceremonijos prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę, iškilmingo Valstybės vėliavos pakėlimo, sugiedoto Lietuvos himno nuaidėjo trys senovinės patrankos šūviai: už Tėvynę, žuvusiuosius už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę ir už nepriklausomą Lietuvą. Šventei įsibėgėjus daugybė renginių vyko miesto gatvėse, Ledo rūmuose, atrakcionų parke, o vakare juos užbaigė šventiniai fejerverkai.

Po pasirodymo baikeriai savo nepavargstančiais plieniniais žirgais smagiai vežiojo šventės dalyvius Elektrėnų gatvėmis.

Skulptūrą, skirtą kraštiečiams – šviesos skleidėjams atidengė jos autorė Vanda Umbrasienė.

Degė ugnelė Lepelionių piliakalnyje

Prienų rajono savivaldybės Stakliškių seniūnija kartu su aplinkinių kaimų gyventojais neliko abejinga Lietuvai pagražinti draugijos kvietimui Valstybės dienos minėjimo vakarą palaikyti tautos vienišimo sąsąuką „Piliakalnių šviesa“ ir užkūrė aukurą ant Lepelionių piliakalnio. Lepelionių piliakalnis, žmonių dar vadinamas Napoleono kepure arba Balnakalniu, pasitinka mus kelio viduryje važiuojant iš Trakų į Prienus netoli lietuvišku midumi garsėjančio Stakliškių miestelio. Be vietos gyventojų, svečius iš Žemaitijos ir Vilniaus akordeono garsais ir dainomis pasitiko jaunystėje buvęs garsus šio krašto kultūros renginių organizatorius, armonikininkų čempionas A. Dumbliauskas. Stakliškių seniūnas G. Kaminskas paprašė istorikės ir žolininkės R. Balsevičiūtės papasakoti susirinkusiems apie piliakalnį ir senovės papročius. Istorikė pasakojo, kad čia jau IV a. gyveno jotvingiai, apie tai jai liudijo archeologai. Ji rodė toluose už miškų ir ežerų kylančius Punios piliakalnio aukuro dūmus, dalijosi šventa duonele. Garsaus vilkininko iš Plungės P. Dabrišiaus mušamas būgnas aidėjo protėvių dvasia. Skambėjo senovinė giesmė „Dega ugnelė – tūto“.

Jaunoji Lietuvos karta. Gabrieliūs Rusonis prie aukuro ant Lepelionių piliakalnio.

NUOTRAUKOS

V. Umbrasienė. Šv. Pranciškus.-Elektrėnai, 2001.

SKULPTŪROS, SKIRTOS KRAŠTIEČIAMS, ATIDENGIMO IŠKILMĖS

Šventę veda aktorius Vilius Kaminskas

Skulptūrą, skirtą kraštiečiams, atidengia autorė, skulptorė Vanda Umbrasienė 2008-07-06

Sveikinimo žodį taria Elektrėnų savivaldybės VB direktorė Genė Dapkevičienė

Elektrėnų savivaldybės meras Arvydas Vyšniauskas

Šoka „Vijūnas”

Susirinkusieji į skulptūros atidengimo iškilmes

Iš kairės: Elektrėnų bažnyčios vikaras M. Talutis, Elektrėnų sav. meras A. Vyšniauskas, skulptorė V. Umbrasienė

Koncertuoja netradicinio folkloro ansamblis „Kitada”

ALEKSAS IVANAUSKAS

ATEINU

Pro kaitrą vasaros
Pro trumpą piemenuko naktį
Pro arklio kvapą
Rudenio šaltnas
Pro mėnesienos šviesą
Žibalinės dagtį
Pro vaiko ašaras
Kaštonines kasas
Pro tankų žlegesį
Pro „ruki v verch“
Ir pro spygliuotą vielą
Suluošintą jaunystę
Pro vaikų akis
Pro Karagandos moli
Zeko gėlą

Jubiliejinis Kėvytės Troškūnų
bažnyčios šventorių

Aut. V. Umbrasienė

Katalikų pasaulis. 1990. Vasar. 06d. P.28.

Anykščių rajono Aukštakalnio kolūkio centrą papuošė medžio skulptūra „Gerbk duoną, žemdirbio išaugintą“. Jos autorė — liaudies meistrė Vanda Umbrasienė.

Nuotraukoje: V. Umbrasienės skulptūra „Gerbk duoną, žemdirbio išaugintą“.

Antano Dilio (ELTA) nuotr.

V. Umbrasienė. Kryžius šventoriuje. (6m). Troškūnai.

V. Umbrasienė. Kryžius kapinėse. (3m.) Troškūnai.

V. Umbrasienė. skulptūra ligoninės skvere. (2m). Troškūnai.

V. Umbrasienė. Kryžius kapinėse. (3,5). Troškūnai.

V. Umbrasienė. Kryžius kapinėse. (3,5) Raguvėlė.

V. Umbrasienė. Kryžius kapinėse. (2m). Kazokiškės.

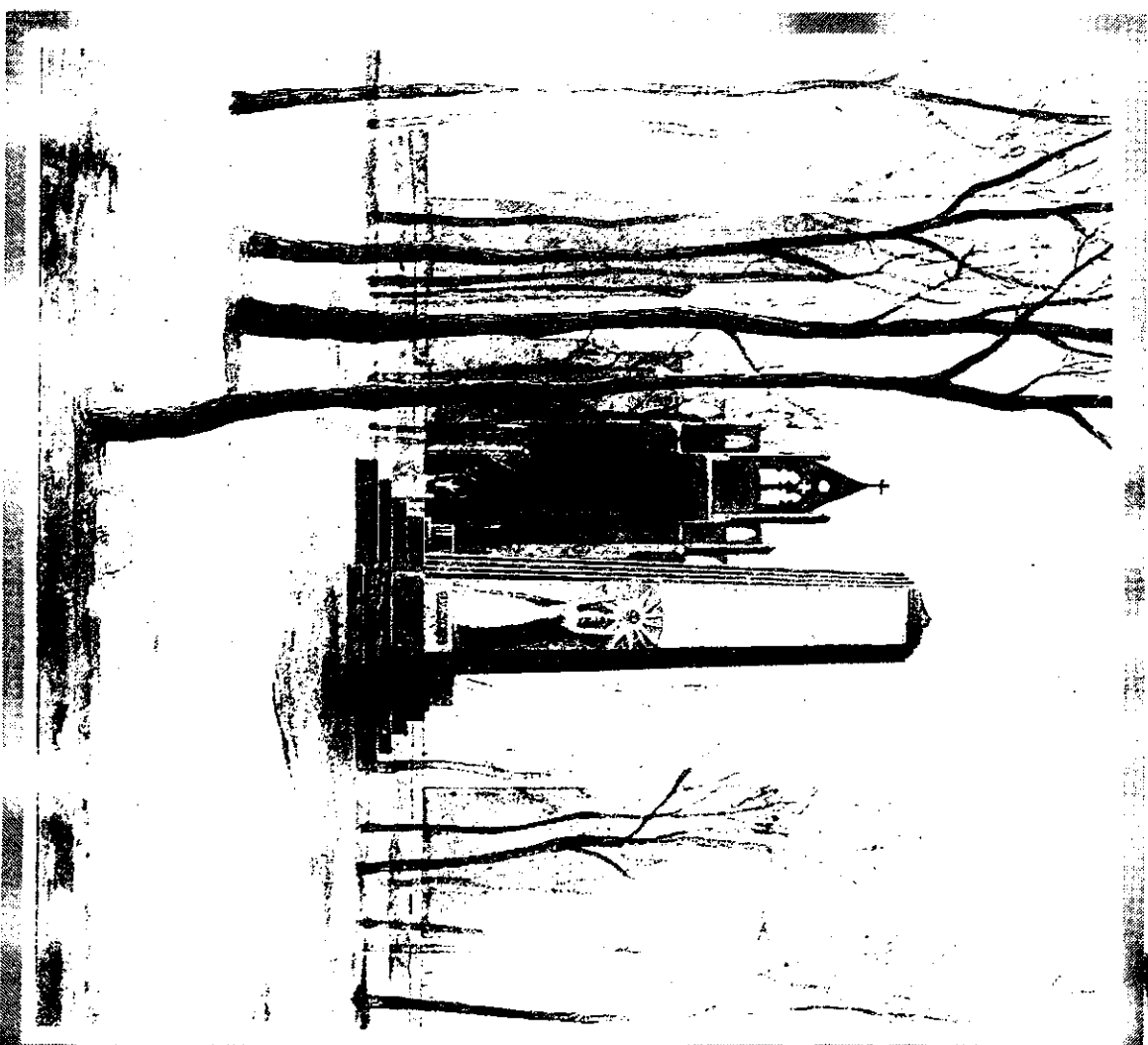
V. Umbrasienė. Kryžius kapinėse. (2,5) Kaunas.

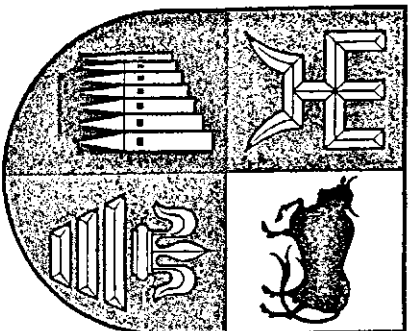
Vandos Umbrasienės
„Veržimasis į saulę“

V. Umbrasienė. „L. Šepkos ženklai“.- Rokiškis, 2002.

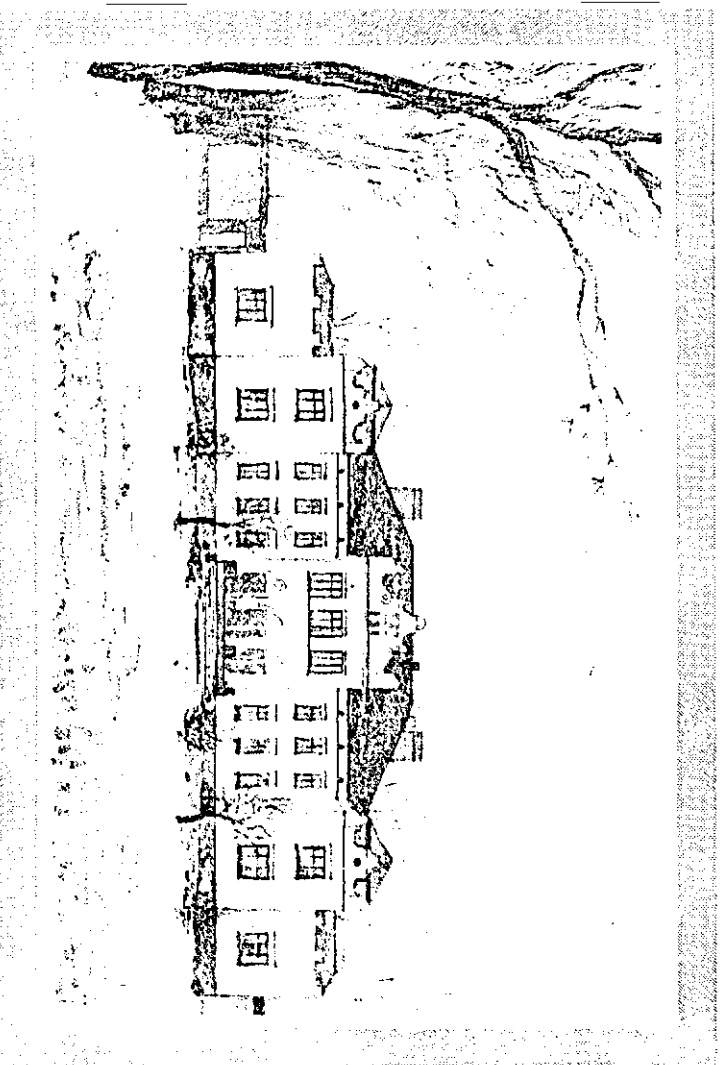
1. Nepriklausomybės aikštė
Laisvės paminklas
ir šv. Mato bažnyčia
 2. Dvaro rūmai (muziejus)
-
1. Independence Square
Liberty Monument and
Saint Matt's Church
 2. Estate (museum)

Rokiškio miestas
sveikina Jus!

★
Rokishkis City
Congratulate You!

IX respublikinės medžio drožėjų

darbų parodos - konkurso

L. Šepkai atminti

dalyvė

Vanda Umbrasienė

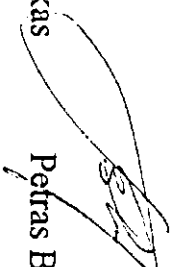
apdovanojama

prizu

už sėkmingą L. Šepkos

kūrybos interpretaciją

Darbų vertinimo komisijos pirmininkas

Petras Blaževičius

2002 10 25

Paroda Lionginui Šepkai atminti

*... Turiu dirbti.
Net medis dirba pavasariais,
išduodamas lapus ir žiedus.*

Lionginas Šepka

DALYVIO DIPLOMAS

*Vandai
Umbrasienei*

Rokiškio rajono meras

Rokiškio krašto muziejaus

direktorė

Nijolė Šniakienė

Bus atidengta skulptūra Elektrėnų krašto šviesuoliams

Jauniausias Lietuvos miestas Elektrėnai saugo savo krašto kultūrinį paveldą, kuria naujas tradicijas ir kultūrinį palikimą ateinančioms kartoms. Prieš metus atidaryta nauja biblioteka, o sekmadienį, Valstybės dienos minėjimo metu, bibliotekos ir Kultūros centro aikštėje bus atidengta Vandos Umbrasienės skulptūra kraštiečiams – šviesos skleidėjams. Taip, bibliotekos direktorės Genovaitės Dapkevičienės idėja, Elektrėnai ruošiasi pasitiktį Lietuvos var-

do paminėjimo tūkstantmetį.

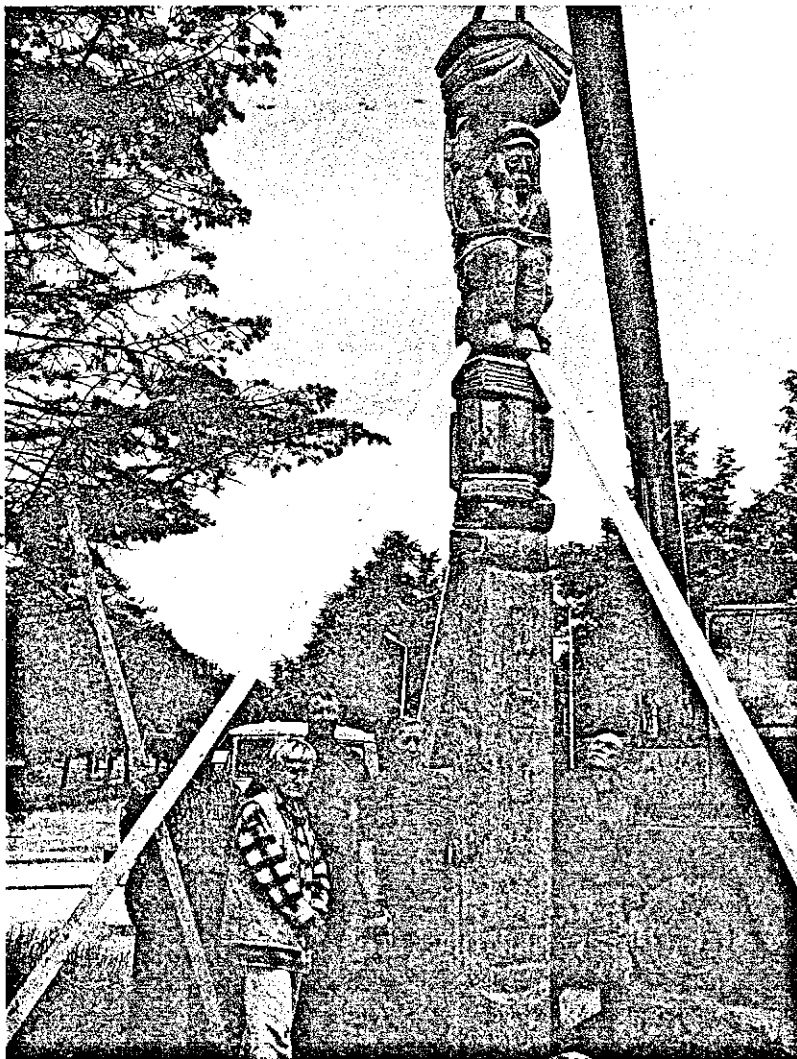
Ažuolinėje skulptūroje išskaptuotas knygnešys sėdi, pasirėmęs ranka, tarsi rūpintojėlis, stebi mūsų krašto dabartį ir prisimena pasipriešinimo okupantams laikotarpį, grėsmingą tautos rusinimo politiką, vykdytą carinės administracijos. Ne mažiau grėsmingas tautos išlikimui tuo metu buvo ir lenkinimas. „Pasipriešinimas draudimui spausdinti ir skaityti knygas lotynišku raidynu, mokyti vaikus lietuviško rašto subrandino lietuvių tautinį atgimimą. Iš kilo

visuomenės veikėjų plejada, kuri, susiklosčius palankesnėms aplinkybėms, paskelbė nepriklausomybę, kūrė valstybę“, – rašo knygos „Lietuvos knygnešiai ir daraktoriai 1864-1906 m.“ autoriai B. Kaluškevičius ir K. Misius. Elektrėnų krašto šviesuolių pavardes skulptūros autorė V. Umbrasienė ažuole išraižė ant tradicinio Lietuvos simbolio lininio rankšluosčio.

Abi Elektrėnų šviesuolės – Genė Dapkevičienė ir Vanda Umbrasienė – viena per kitą pasakojo apie idėją sukurti skulptūrą, joje pavaizduotus simbolius. Knygnešys – tai padėka mūsų krašto šviesuoliams, kad neišnyko kalba ir raštas, ir neįvardintiems šviesuoliams, Elektrėnų savivaldybės vadovams, kurie suprato knygos svarbą ir rado galimybę pastatyti naują biblioteką, o vėliau parėmė skulptūros statybą. Pasak G. Dapkevičienės, ne mažiau svarbus ir kitas mūsų krašto šviesuolis, Kaišiadorių urėdas Vytautas Narutavičius, kuris, supratęs skulptūros svarbą ir lėšų stoką, padovanojo ažuolą. Šviesuoliais G. Dapkevičienė pavadino visus, kurie nuo idėjos iki skulptūros pastatymo prisidėjo žodžiais, darbais, lėšomis.

Tautodailininkė Vanda Umbrasienė savo naujajame darbe sakė įprasminusi knygnešyje Rūpintojėlį, Lietuvos globėją, kuris per knygas ir raštą išsaugojo Lietuvos vardą. Knygnešiui, sėdinčiam ant knygų ir knyga prisidengusiam galvą, iš nugaros šviečia saulė – šviesos simbolis. Skulptūros šonuose išskaptuoti ažuoliukas ir liepas – tai ateinančių Lietuvos kartų, kurie ir toliau saugos lietuvišką raštą ir kalbą, simbolis.

Skulptūra „Kraštiečiai – šviesos skleidėjai“ bus atidengta ir pašventinta sekmadienį, liepos 6 d., 13 val., po šv. Mišių.

Tautodailininkė Vanda Umbrasienė su Elektrėnų mūsų laikų šviesuoliais stato skulptūrą Elektrėnų krašto visų laikų šviesuoliams

Red. inf.

Pirmieji tautodailės „Aukso vainikai”

Nėtilinis įvykis Lietuvos tautodailės gyvenime – 2006 m. sausio mėnesį Vilniuje, Martyno Mažvydo bibliotekoje, vyko respublikinė konkursinė liaudies meno paroda ir buvo paskelbti 2005 m. vaizduojamosios ir taikomosios dailės „Aukso vainikų” laureatai, nominacijos „Geriausias metų liaudies meistras” laimėtojai. Po dešimtyje apskričių 2005 m. rudenį vykusių regioninių atrankų į Vilnių su penkerių metų geriausių darbų kolekcija buvo pakviesti: medžio drožėjas Saulius Lampickas (Alytus), keramikė Rūta Indrašūtė (Varėnos r.), tapytoja Elena Kniūkštaitė (Kaišiadorių r.), juostų audėja Antanina Didžgalvienė (Kaunas), tapytojas Vytautas Galdikas (Palanga), audėja Emilija Černeckienė (Palanga), tapytoja Elena Ruzgienė (Šakiai), audėja Valė Babinskienė (Vilkaviškis), medžio drožėjas Rimantas Zinkevičius (Ukmergės r.), audėja Dalia Bernotaitė (Anykščių r.), tapytoja Elena Adomaitienė (Akmenė), juostų audėja Sigita Milvidienė (Šiauliai), tapytoja Laimutė Juzikėnaitė-Ašmonaitienė (Jurbarkas), audėja Zofija Kurpeikienė (Šilalės r.), medžio drožėja Rūta Kavaliauskienė (Plungė), kalvis Česlovas Pečetauskas (Mažeikiai), grafikė Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė (Utena), keramikas Vytautas Valiušis (Utenos r.), medžio drožėja Vanda Umbrasienė (Elektrėnai), verbų rišėja Jadvyga Kunicka (Vilniaus r.). Vertinimo komisijos sprendimu 2005 m. „Aukso vainikai” buvo uždėti Rimantui Zinkevičiui ir Antaninai Didžgalvienei. Vaizduojamosios liaudies dailės srityje diplomai įteikti II vietos laimėtojai tapytojai Elenai Adomaitienei ir III vietos laimėtojai grafikei Odetai Tumėnaitė-Bražėnienei. Taikomosios liaudies dailės grupėje diplomai įteikti II vietos laimėtojui keramikui Vytautui Valiušui ir III vietos laimėtojai audėjai Zofijai Kurpeikienei. Specialiais vertinimo komisijos simpatijų prizais apdovanotos audėja Valė Babinskienė, keramikė Rūta Indrašūtė, tapytoja Elena Kniūkštaitė. Sveikiname parodos dalyvius, laureatus ir prizininkus!

Aptarti parodos įspūdžius ir rezultatus paprašėme dailėtyrininkes, vertinimo komisijos pirmininkę prof. dr. Aleksandrą ALEKSANDRAVIČIŪTĘ ir nares Regimantą STANKEVIČIENĘ ir Teresę JURKUVIENĘ.

Kaip respublikinės konkursinės liaudies meno parodos vertinimo komisijos pirmininkės norėčiau paklausti, kokiais vertinimo kriterijais vadovavotės atlikdamos jūsų aštuone-tukui tekusią misiją?

Aleksandra ALEKSANDRAVIČIŪTĖ. Šios konkursinės parodos geriausiems darbams nustatyti pasirinkome tris svarbiausius kriterijus. Pirmasis – santykis su etnografinė tradicija, artumas jai. Antrasis kriterijus – kūrybingumas. Trečiasis kriterijus – profesionalumas, atlikimo kokybė, amato paslapčių įvaldymas. Mano supratimu, liaudies meno kūrinys atsiranda tarsi koordinačių sistemos sankirtoje. Viena sankirta – etnografinių ištakų ir profesionalaus šiuolaikinio meno. Kaimiško, autentiško ir profesionalaus, šiuolaikinio. Kiekvienas autorius randa savo vietą šioje vertybinėje atkarpoje. Kita sankirta – kūrybingumo ar, saky-sim, inovatyvumo ir naudojimosi pavyzdžiais. Pats savai-me buvimas arčiau vieno ar kito poliaus – ne vertybinis požymis. Tai yra tiesiog autoriaus pasirinkimas, jo individualumas. Turbūt skirtingais istorijos laikotarpiais labiau vertinami, reikalingi arba paklausūs yra vieni arba kiti pasirinkimo aspektai. Mūsų tėvų laikais namuose matėme vienokį liaudies meną, dabar patys renkamės kitokį, mūsų

vaikaičiai rinksis kažką visai kita. Žodžiu, mes rinkomės tą vertinimo aspektą, kuris šiuo metu mums pasirodė esąs pats aktualiausias. Apsidairėme, kad iki Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą ar rengimosi stoti metais gal nebuvo taip svarbus etnografinis savitumas, specifiškumas. Tada lyg ir nebuvo su kuo konkuruoti, nes slavų tautų apsuptyje laikėmės gana tvirtai, mūsų tapatybė buvo matyti ir mums patiems, ir kitiems. Tada labiau buvo akcentuojama liaudies menininko saviraiška, jo kaip kūrėjo galios. Dabar apsidairime ir matome, kad panašių etnografinių akcentų turi ir skandinavai, ir Vidurio Europos tautos. Pasirodo, kad nebesame tokie originalūs ir saviti, kaip ne taip seniai atrodė. Kita vertus, yra tai, ką vadiname didžiųjų prekybos centrų masine kultūra. Madingas etnostilius, kaip madingas ir *folk* ar *country* stilius muzikoje, jis labai panašus įvairiose tautose, turi daug analogiškų elementų. Komer-cinis poslinkis į tuos dalykus kelia tam tikrą grėsmę, todėl mums pasirodė, kad šios parodos darbus reikia vertinti gerąja prasme itin konservatyviai. Pabandyti surasti tuos autorius, kurie yra arčiausiai, mūsų supratimu, pirmap-radžių liaudies meno šaltinių. Todėl ir vaizduojamosios, ir taikomosios dailės srityse rinkomės tuos autorius, kurie atrodė geriausiai derinantys kūrybingumą su giliaja

„Aukso vainikai“ kol kas dar vaikų rankose...

tradicija. Tiek techniniu amato, tiek ir pasaulėjautos, pasaulėvokos lygmeniu.

Užgriebėte ir populizmo grėsmę, besireiškiančią į komerciją orientuotu universalumu. Masinis, unifikuotas liaudies menas kaip „gražus“, supaprastintas, kičinis jo variantas. Deja, gerai įsiziūrėjus kai kurių nujaučiamų šio proceso tendencijų (tiesa, daugelis apskričių komisijų tam iškart skelbė griežtą veto) bandė prisisunkti ir į šią parodą (ką kalbėti apie įprastas parodas be griežtesnių reikalavimų ir atrankos sietų). Kai kurie darbai tarsi be ryškesnių autorių individualių savybių, be regioninės „druskelės“.

Šiuo atveju tikrai nesiryžčiau kirsti iš peties. Pirmiausia menininkai kuria tai, kas gražu jiems ir kas gražu jų meno vartotojams. Iš tikrųjų liaudies menas kaip amatas yra susietas su perkamumu. Jei liaudžiai tai patinka, liaudies atstovai tai ir kuria, ir į tai reikėtų pasižiūrėti labai pagarbiai.

Tačiau mes vis dėlto vertiname, išskiriame, stengiamės skatinti tai, kas pažvelgus į ilgalaikę ir didelę liaudies meno tradicijų patirtį atrodo tarsi ir svarbiausia, unikaliausia, tai, ko neturi kitos tautos, arba tai, ko jos neišsaugojo. Vadina- masis supaprastintas etnostilius madingas ir jaunimo apran- goje, ir muzikoje. Savaime tai gal ir neblogas reiškinys, jis juk orientuoja ne į agresyvų santykį su visuomene, išlaiko tam tikrą pagarbą tradicijoms. Nedrįsčiau su ta blogybe ar- šiai kovoti, nes vargu ar iš viso verta su tuo kovoti. Mes tiesiog norėjome pagerbti ir paremti tuos, kurie vis dėlto atstovauja nuosekliajai tradicijai. O atsiskirti nuo komer- ciškumo pagundų be galo sunku. Ir nemanau, kad autoriai specialiai orientuojasi į komerciškumą, sąmoningai to sie- kia. Kiekvienas atvejis kitoks. Kiek abejojome dėl plungie- tės medžio skulptorės Rūtos Kavaliauskienės darbų. Įsitiki- nusi, kad jos kultūringi kūriniai turi savo dėkingą žiūrovą. Ir

tai sunku apibrėžti, bet mums patiko, kad tai yra tradicija tvirtai besiremianti kūryba. Ši juostų audėja nebijo įvesti ir naujų elementų, jaučiasi jos savitas braižas, ritmas. Laisvas disponavimas tradicija nesulaužant esminių jos reikalavimų. Buvo ir kita įdomi juostų audėja Sigita Milvidienė iš Šiaulių, bet mums pasirodė, kad Antaninos Didžgalvienės santykis su tradicija yra gilesnis, techniškai tobulesnis ir išsamesnis. Be to, buvo puikių audėjų, ypač įsiminė Zofijos Kurpeikienės iš Šilalės rajono audiniai, kurie priminė dar mano bobutės skrynioje maty-
audinius. Antaniną Didž-
vienę pasirinkome tiesiog balsų dauguma.

Skulptorius Rimantas Zinkevičius pateiktų darbų kolekcija daugumai komisijos narių pasirodė esąs stipriausias. Ypač patiko jo „Prakartėlė“, kuri įkūnijo rimtas, sveikas liaudies skulptūros tradicijas. Jis puikiai mato erdvėje formą, o tai apskritai yra kokybinis bet kokios skulptūros kriterijus. Rimtumas, susikaupimas, požiūrio gilumas – galbūt tai ryšys su Ipolito Užkurnio maniera, bet Rimantas Zinkevičius užtektinai turi savitumo, individualumo žymių.

Pavyzdžiui, išskyrėme ir keramiką Vytautą Valiušį iš Utenos r., bet pažymėjome ne visą jo kolekciją, o būtent spalvotąją glazūruotąją keramiką. Jos tradicija Lietuvoje beveik išnykusi, nes paskutiniuoju metu keramikus užvaldė mada žiesti juodpuodžius, turinčius paklausą viešojo maitinimo įstaigose, kurių interjerai yra vadinamosios etnografinės pakraipos. Anksčiau vyravusi subtiliai žiesta glazūruota keramika tarsi išnyksta, nors tai yra reta žiedimo meistrystė, ir jos spalvos pajutimo negalime prarasti, išstumti. Būtina saugoti ir tai, ko nedaug teturime. Pavyzdžiui, verta labiau palaikyti grafikos žanrą, nes šioje srityje dirba labai nedaug liaudies menininkų.

Jūs, kaip bažnytinės ir liaudies dailės specialistė, ką įsidedmėtino pastebėjote šioje parodoje, kokios palaikytinos liaudies meno plėtojimosi kryptys joje išryškėjo?

Regimanta STANKEVIČIENĖ. Paroda pasirodė reikšminga tradicijų tšos aspektu. Tradicijų esmės, turinio, formos, technologijų, žanrų, rūšių požiūriu ji skatina gaivinti ir kiek

„Aukso vainiko“ laureatė juostų audėja Antaniną Didžgalvienę sveikina Kultūros ministerijos viceministras Faustas Latėnas.

primirštas liaudies dailės sritis. Sakysim, kryždirbystė ar medžio drožyba tarp visuomenės ir taip turi aukštą prestižą, yra „ant bangos“, bet yra daugybė primirštų, mažiau žinomų sričių, pavyzdžiui, tradicinė puodininkystė (ne keramika plačiąja prasme). Vienas iš komisijos darbo akcentų – tų tradicijų puoselėjimo svarba. Valstybės remiamos institucijos, mano nuomone, ir privalo remti, puoselėti ir akcentuoti mūsų tautos savasties vertybėmis besiremiančią kūrybą, nes tuo mes esam įdomūs ir visiems kitiems. Tokia parodos koncepcija sveikintina, ir atrodo, kad ji šiemet davė vaisių. Parodoje matėme ne tik garbaus amžiaus meistrų, bet ir tradicijas kūrybingai perimančių jaunesnio amžiaus žmonių darbų. Tradicijų laikymasis neužkertą kelio kūrybingumui ir interpretacijoms, nes tie procesai juk vyko visais amžiais.

Ar pasiteisino griežtas liaudies meno skirstymas į vaizduojamąjį ir taikomąjį?

Toks skirstymas turėtų išlikti, nes jis yra teisingas. Taikomieji menai, amatai daugiau susiję su daikto funkcija. Negalima gaivinti kelių ar vieno formaliojo daikto elemento, pavyzdžiui, ornamento, nes tada tai atsидuria kitam kontekste. Visa susiję su tradicija ir bendru amato įvaldymu,

suvokimu, jo teikiamomis galimybėmis pasireikšti technologijų taikymui. Tai nereikia, kad ir vaizduojamojoje dailėje to nėra, bet ji ir praeityje, ir dabar keičiasi greičiau. Jeigu žvelgsime į apskritai tradiciją, ji iš tikrųjų daug labiau buvo priklausoma nuo vaizduojamosios, bet ne liaudies aplinkos dailės. Liaudies meistrai dirbo nors ir ne pagal parodas ir reprodukcijų albumus, bet dažnai kūrė pasižiūrėdami į bažnyčiose esančius profesionalius dailės darbus, karta ir atvežtinius. Dailė darė įtaką – ir maldaknygės, ir kita maldingoji literatūra, kurioje būta raižinių ir kitų meno kūrinių. Todėl vaizduojamojoje dailėje tradicijos kito sparčiau, ryškiau, be to, ji buvo labiau priklausoma nuo dailininko dvasinės sanklodos, nuo jo gebėjimo išreikšti mintis, emocijas. Ir šiuo metu vaizduojamoji dailė labiau dėmesį kreipia į autentiškumą, pasaulėjautos dalykus, menininko raiškos galimybės neribotos, o viso pasaulio informacija gula į jo sielą. O tradicinės funkcijos daikto vaizdas ir konstrukcija yra kur kas labiau neatsiejamai susiję. Be to, vaizduojamoji dailė labiau priklauso nuo rūšių, nes, tarkim, skulptūroje išlieka ryškesnis tradicinės dailės poveikis, įtakos, nes netgi profesionalius dailininkus veikia labai gausus ir įvairus liaudies dailės palikimas. O tapyba ir grafika praeityje nebuvo labai išplėtotą, be to, mažiau išliko darbų. Savamokslis tapytojas daug daugiau semiasi iš savęs. Jei žmogus kiek pasimokęs dailės, tada jis labiau siekia parodyti tai, ko yra išmokęs, ką sugeba.

Ar šioje parodoje būta ryškesnių autorių su savitu „nesužukuotu“ pasaulio matymu?

Iš autorių, kurie artimesni tradicijai, kad ir ne labai giliai, tarkim, XX a. tradicijai, autentiškumui, išskirčiau Eleną Adomaitienę iš Akmenės. Ji natūraliai kuria. Visai kito pasirengimo ir erudicijos autorius iš Palangos Vytautas Galdikas. Jis yra pastudijavęs dailę, jo darbai turi kūrybinio užmojo, ir manau, kad laureatu jis netapo vien dėl parodos koncepcijos ir prioritetų. Buvo pabrėžta, kad šioje parodoje labiau vertinome į tradiciją atsiremiančius darbus.

Kaip šiame kontekste nusakytumėte „Aukso vainiko“ laureatų kūrybinius laimėjimus?

„Aukso vainiko“ laureato medžio drožėjo iš Ukmergės r. Rimanto Zinkevičiaus skulptūrinėje plastikoje atsispindi ir seniausios liaudies skulptūros tradicijos, ir žymiausių Lietuvos XX a. antrosios pusės meistrų (Ipolito Užkurnio, Antano Karanausko) įtaka, bet tai pasitelkiama labai kūrybingai. Jo darbuose matome ne tik nuoseklią tradicijų plėtotę, bet kartu ir savitos raiškos galimybių paieškas. Populiariai kalbant, Rimantas Zinkevičius yra lyriškesnis nei Ipolitas Užkurnys, bet mažiau statiškas nei Antanas Karanauskas. Ryškus jo darbų savitumas, ryški ir atlikimo meistriškė, gebėjimas drožinį pateikti kaip skulptūros kūrinį (gerai apžiūriną iš visų pusių, jei to reikia, arba kaip frontalią kompoziciją, kokia yra jo sukurta „Prakartėlė“). Man labiau patiko ne tai, ką pats autorius akcentavo (plastinę folkloro istorijų interpretaciją), bet jo tradicinių bažnytinių siužetų skulptūros su išpuoselėta, išstobulinta forma („Rūpintojėlis“, „Prakartėlė“). Matome meistro saviraiškos ir tradicijų plėtojimo variantą. Pagirtina jo nuostata kurti laikantis tradicijų.

O kuo išsiskyrė taikomosios dailės srities „Aukso vainiko“ laureatė kaunietė Antanina Didžgalvienė?

Apie antrąją „Aukso vainiko“ laureatę galima pasakyti daug gerų žodžių. Pirmiausia išskirtinas jos puikus amato išmanymas, tai jai suteikia ilgametę patirtis. Įdėtas darbas, nuolatinis juostų audimo technikos tobulinimas duoda apčiuopiamų vaisių. Nežinau, iš kur tai kyla (žinau, kad ji yra audusi ir daug modernizuotų juostų), bet ji sugebėjo labai kūrybingai grįžti prie tradicinės manieros. Juostų audimo technika, beje, labai diktuoja, kokį ir kaip reikia parinkti raštą (modernizuotos juostos buvo audžiamos kitomis technikomis, buvo keičiama ir technologijų tradicija). Kai grįžtama prie tradicinių technologijų, jos savaime padeda atgaivinti ir ornamentus. Įdomu buvo tai, kad parodai pateiktos juostos nebuvo tradicinių juostų paraidinės kartotės, bet Antanina Didžgalvienė sugeba taip komponuoti, kad jos nepažeidžia pagrindinės kompozicinės struktūros, pagrindinės spalvų gamos. Leistinos improvizacijos ribos kyla ir iš liaudies meistro patirties, ir iš jo požiūrio į liaudiškąją tradiciją.

O kaip apibūdintumėte jos juostų regioninius ypatumus – kiek jie išlikę ir kiek vis dėlto krypstama prie „išplauto“ bendralietuviškumo formos, ornamentikos, spalvų parinkimo požiūriu?

Nekonkursinės, anksčiau austos juostos, matyt, ir būtų tos bendralietuviškosios, bet manau, kad tai lėmė laikmečio ypatumai. Juolab kad jau XX a. pradžioje bendralietuviškasis menas buvo imtas kurti kultūrininkų, profesionalų dailininkų pastangomis. Toks menas per visą amžių įvairiomis kryptimis plėtotas, taikytas įvairiems ir kameriniams, ir masiniams renginiams, ir kuriant etaloninius pavyzdžius, ir mokant liaudies meistrus. Iš Antaninos Didžgalvienės konkursinių juostų matyti, kad ji grįžo prie ištakų, jos artimos tam regionui, kuriame ji gimė ir augo (Užnemunės Dzūkija). Natūrali kultūrinė atmintis, matyt, įsispaudžia žmogaus vaikystėje, kai jis gyvena gimtojoje aplinkoje. Audėja derina dzūkiskus ir suvalkietiskus elementus, iš to pasidaro toks tarpinis variantas, trapesnis, smulkesnis palyginti su „grynosiomis“ suvalkietiskomis juostomis.

Kas, be išskirtųjų laureatų, Jūsų manymu, buvo arčiausiai lietuviškosios tautodailės Olimpo? Gal turite kokią atskirą nuomonę, kuri balsavimo mašinos buvo atmesta?

Vaizduojamosios dailės autoriai ryškiau skyrėsi ir profesinio pasirengimo, ir meninių orientacijų prasme. Parodos organizatorių ir vertinimo komisijos nusistatytoji koncepcija leido lengviau apsispręsti. Sunkiausia buvo su taikomaisiais menais ir ypač audėjomis. Emilijos Černeckienės iš Palangos, Zofijos Kurpeikienės iš Šilalės rajono audiniai ir Valės Babinskienės iš Vilkaviškio prijuostės buvo aukštai vertinamos ir tikrai pastebėtos, bet taip išėjo, kad dauguma komisijos narių pirmenybę atidavė Antaninos Didžgalvienės juostoms. Minėtosios trys moterys audėjos turi puikią meninę klausą, ritmą, spalvos, ornamento pojūtį, tradicijos puoselėjimo talentą.

Ar tradiciškumo prasme tarp tapytojų galėtumėte palyginti Eleną Adomaitienę su Elena Kniūkštaite?

Vainikuotieji laureatai Rimantas Zinkevičius ir Antanina Didžgalvienė. *Ramūno VIRKUČIO* nuotraukos.

Vaizduojamojoje dailėje santykis su tradicija apskritai yra sudėtingesnis. Jei XIX a. koks nors kūrybingas liaudies menininkas būtų gavęs Alberto Diurerio graviūrų rinkinį, žinoma, jos būtų padarę jam įspūdį ir paveikę kūrybą. Taip ir dabarties liaudies menininkus veikia turima kultūrinė informacija, tai, kas jiems krenta į širdį. Sakysim, Elena Kniūkškaitė dirba visiškai kitaip nei Elena Adomaitienė, bet kitaip ir negali būti. Elena Kniūkškaitė jau seniai eksponuoja darbus įvairaus lygio parodose, yra žinoma menininkė, bet jos kūryba nuolat kinta, jai daro įtaką Vakarų Europos praeities dailininkų kūryba. Ji tai stengiasi perlydyti, pateikti savitu būdu. Tokiu atveju dailės vertintojas tokius autorius ima vertinti kaip dailės profesionalus. Viena vertus, tokie darbai pajvairino, praturtino parodą, tačiau vertinant liaudies meno tradiciškumo laikymosi kontekste tenka atsižvelgti ir į minėtas aplinkybes.

Kokių tikslų LLKC Tautodailės poskyris siekė imdamasis visiškai naujos akcijos – respublikinės konkursinės liaudies meno parodos organizavimo?

Teresė JURKUVIENĖ. Renginio idėja labai paprasta – visi menininkai, siekiantys tobulėjimo ir pripažinimo, turi eksponuoti savo kūrinius, dalyvauti parodose, o ne tik parduoti dirbinius užsakovams. Paroda yra ta erdvė, kurioje atskirų menininkų darbai gali būti sugretinami su kolegų kūryba, įvertinami specialistų ir publikos. Šiuolaikiniams liaudies meistrams dalyvavimas parodose dažnai tampa vienu svarbiausių tradicijos išsaugojimo būdų. Nukreiptos į tradicijų išsaugojimą parodos paprastai nustato orientyrus, parodo, kas liaudies mene iš tikrųjų yra vertinga, kokios šiuolaikinės senosios dailės interpretacijos šiuo metu yra vaisingos ir aktualios.

Dauguma liaudies menininkų ir patys anaipol nėra nai-vūs, neišmanantys tikrosios savo kūrinių vertės. Ne vienas kuria dvejopus dirbinius – vertingesnius savo pasitenkinimui arba žinovų „teismui“, o kitus, prastesnius ar netgi kičinius – pirkėjui, kuris nenusimano liaudies dailėje ir nenori mokėti tiek, kiek geras dirbiny vertas. Tarp meistrų yra ir tokių, kurie blaškosi tarp vietinių tradicijų ir gausiu srautu plūstančios kosmopolitinės informacijos, kai kurie

iš jų susižavi ir labai banaliais, menkaverčiais dalykais. Tai nenuostabu – juk ir garsiausi mūsų folkloro atlikėjai bei pateikėjai patys sau dažnai mieliau dainuoja sentimentalius romansus, o ne senovines, muzikologų vertinamas liaudies dainas. Šių gal ir visai nebedainuotų, jei nebūtų skatinami festivalių, konkursų, jei jų repertuaro nekoreguotų folkloro specialistai. Lygiai taip, jei norime paskatinti liaudies meistrus išsaugoti dabar jau trapias etninės dailės tradicijas, per parodas ir konkursus turime suteikti jiems ganėtinai daug progų patirti pripažinimo džiaugsmą. Meistrui reikia turėti laiko kurti nekomercinius darbus ir žinoti, kada ir kur juos galės parodyti.

Iki šiol prestižinių liaudies dailės parodų stokojo. Respublikinės parodos rengiamos kaip sudėtinė Dainų švenčių dalis, taigi, kas ketveri metai. Atskirų dailės sričių – vaizdinės ir taikomosios – kūriniai ten patenka pakaitomis, tik kartą per aštuonis metus – tikrai per retai.

Nelepinami mūsų meistrai ir premijomis ar konkursų laureatų vardais. Taikomosios liaudies dailės atstovai konkursinių parodų iki šiol apskritai neturėjo. Vienintelė kukli Kultūros ministerijos kasmetinė liaudies meistrui teikiama premija, tiesą sakant, dažnai skiriama solidaus amžiaus menininkui už visus jo praeities nuopelnus – kad nespėtų numirti visai nepagerbtas. Kai kuris tą premiją gaunantis senukas kartais jau keliolika metų nieko reikšmingesnio nebekuria. Tuo tarpu pačiame kūrybinių jėgų žydėjime esantys meistrai lieka neįvertinti.

Manome, kad „Aukso vainiko“ parodos reikalingos ir publikai. Paradoksalu, bet Lietuvoje, kurioje, palyginti, dar yra išsaugota nemažai tradicinių liaudies amatų, dauguma tautiečių beveik nieko apie šį nacionalinį turtą neišmano.

Akcentuojama, kad daugiau dėmesio tautodailėi skirs valstybė, per LLKC Tautodailės poskyrį kasmet imdamosi inicijuoti apskrities ir respublikinio lygmens parodas. Koks šiame kontekste Lietuvos tautodailininkų sąjungos, jos skyrių vaidmuo?

Tautodailininkų sąjungos ir LLKC Tautodailės poskyrio santykis visais laikais, kiek atsimenu, buvo nevienareikšmis dėl šių institucijų pobūdžio. Sutariame ir bendradarbiaujame dėl to, kad reikia glėboti ir remti liaudies meistrus, rasti ir skatinti talentingas asmenybes, jas įvertinti, kiek įmanoma gerinti jų gyvenimo sąlygas, žadinti kūrybines galias. Tautodailininkų sąjunga buvo įsteigta ne vien ir ne tik dėl to, kad išlaikytų aukštą tautodailininkų darbų lygį. Ji dažniau atlieka profesinės sąjungos funkcijas – stengiasi pasirūpinti, kad jos nariai neskurstų, nebadautų, gautų dotacijų ir kitokios paramos iš valstybės. Tie materialūs rūpesčiai kartais natūraliai konfliktuoja su meninės kokybės siekimu, kurį mes kaip LLKC padalinys akcentuojame. Tautodailininkų sąjunga, pagal savo prigimtį turinti profsąjunginių bruožų, jei jai tenka rinktis tarp pragyvenimo ir meno, natūraliai suksis taip, kad pavyktų pragyventi, o į meną galima ir spjauti, jeigu jo neremia valstybė. Mes į tai žiūrime normaliai, su derama pakanta ir pagarba, už tai jų nei smerkiame, nei niekiname. O mūsų Tautodailės poskyris yra institucija, kurios socialinis vaidmuo tautodaili-

ninkų išgyvenimo reikaluose yra tik šalutinis. Mes į tai atsižvelgiame ir pagal galimybes stengiamės padėti. Mūsų kaip valstybinės institucijos priedermė šioje situacijoje – išsaugoti patį objektą, liaudies dailę, jos vertybių tęstinumą, tradiciškumą, tai, dėl ko ji yra vertinama pasaulio mastu. Tad mūsų ir sąjungos prioritetai kartais natūraliai susikeičia vietomis. Iš tokio bendradarbiavimo pobūdžio, iš tokio prioritetų nesutapimo kartais gali iškilti prieštarų. Jei abi pusės bendradarbiauja geranoriškai, vieni kitus suprasdami, tada papildome vieni kitus, tada mūsų bendri renginiai ir iniciatyvos būna sėkmingos. Beje, užsienyje meistrų susivienijimai samdo ekspertus, kad šie įvertintų jų darbus. Tai jiems yra prestižo reikalas, jie siekia tokios priežiūros, patarimų, kvalifikuoto suorientavimo. Už tai moka pinigus. O pas mus specialistai dažniausiai nemokamai siūlosi padėti ir ne visada priimami. Taigi, kol kas specialistų statusas yra toks, ateityje jis, manau, keisis, tautodailininkai patys ieškos ekspertų.

Rengiant šią parodą nedalyvavo tik vienas Tautodailininkų sąjungos skyrius (Klaipėdos), beje, ten ir apskrities kultūrininkai buvo pasimetę, todėl apskrities paroda buvo surengta pavienių asmenų iniciatyva. Tai nebuvo koks nors sąmoningas priešiškas, tiesiog nesusigaudymas. Kitur parodos buvo surengtos bendradarbiaujant su Tautodailininkų sąjungos skyriais, kurie šioje akcijoje matė ir naudą, ir galimybę pasirodyti, iškelti vietinius talentus. Yra ir tokių apskričių, kuriose Tautodailininkų sąjungos skyriai apskritai kasmet rengia apžvalgines parodas, ta patirtimi buvo pasinaudota. Nors „plovėsi“ teritorinis padalijimas, bet tai buvo daroma sąmoningai, norint į procesą įtraukti geravalius apskričių žmones, ir mes jų radome. Kai kurios apskritys su labai dideliu noru ir entuziazmu atsiliepė į mūsų pasiūlymus.

Kokiu principu buvo formuojamos apskričių ir respublikinė vertinimo komisijos?

Manau, kad rengiant bet kokias konkursines parodas vienas iš svarbiausių dalykų yra būtent vertinimo komisijų sudarymas. Turi būti aiškūs vertinimo kriterijai, o komisijos nariai – patyrę ir kvalifikuoti specialistai. Kadangi siekėme išlaikyti vertingiausią išlikusį etninės kultūros klodą, parodų nuostatai numatė, kad būtina darbo vertingumo sąlyga yra kūrinio artimumas tradicijai. Tai gali būti ir ne tiesmuškas bandymas atkartoti paveldą, bet ryšys turi matytis. Savaimė suprantama, kūrinys turi turėti meninę vertę ir autorinę interpretaciją, nes kas iš to, jei labai tiksliai, bet šaltai nukopijuosi originalą... Jei pristatomi meniniu požiūriu lygiaverčiai darbai, pirmenybė bus teikiama tiems, kurių ryšys su tradicija artimesnis.

Nusprendėm, kad respublikinė vertinimo komisija bus sudaryta vien iš specialistų dailėtyrininkų. Joje nebus jokių visuomeninių organizacijų, administracijos atstovų. Netgi nutarėm, kad į komisiją nekviesime dailininkų. Dailėtyrininkų išsilavinimas ir akiratis leidžia daug platesnėje skalėje ir su mažesniu subjektyvumu vertinti pateiktus kūrinius. Žinoma, dailininkai apie meną išmano nemažiau, bet paprastai jie labiau vertina tai, kas jiems asmeniškai

įdomu, o ne tai, kas absoliučiais masteliais matuojant vertinga. Nuo subjektyvumo nė vienas neapdraustas, bet dailėtyrininkas yra taip parengtas, kad pagal objektyvius kriterijus turi mokėti įvertinti ir tų rūšių meną, kuris jam nežinomas ir nepatinka. Tokia mūsų, parodos rengėjų, nuomonė. Susiformavo tokia komisijos sudėtis: pirmininkė – dr. prof. Aleksandra Aleksandravičiūtė, narės – Laisvė Ašmonaitienė, Asta Ciniūnienė, dr. Rūta Janonienė, Teresė Jurkuvienė, dr. Alė Počiulpaitė, Regimanta Stankevičienė, dr. Skirmantė Žeimienė.

Formuojant regionines komisijas norėjome daugiau iniciatyvos suteikti vietiniams žmonėms. Jos buvo sudaromos iš penkių narių, iš kurių tik du delegavo rengėjai, o tris – apskritis, ir ką deleguoti apskričiai (specialistus ar valdininkus) – buvo palikta jų pačių nuožiūrai. Turiu pasakyti, kad toks sprendimas pasiteisino. Juk jei apskričių komisijų sprendimu į respublikinį turą patekę autoriai pasirodys esą nelabai pajėgūs, tai kitais metais gal bus pasitelkiami ir labiau „į toną“ pataikantys vertintojai, ir jų „palaiminti“ pajėgesni liaudies menininkai. Griežtai šnekant, jei „Aukso vainiko“ apskritis nematys dešimt metų, tai bus ir savivaldybių kultūros specialistų galvos skausmas. Beje, pastebėjome, kad apskritys į komisijas stengėsi kviestis rimtus vietinius specialistus, išmanančius liaudies dailę.

Ar susidaręs apibendrintas respublikinės parodos vaizdas atitiko dabartinį Lietuvos tautodailės tradicijų laikymo si ir meninio pajėgumo lygį?

Pamatėme ganėtinai tipiską parodą, atspindinčią ir atskirose apskrityse esančią padėtį, ir bendrą tautodailės kaip etninės kultūros šakos situaciją. Iš dalies ši pirmoji paroda užklupo liaudies meistrus nepasiruošusius. Daug kas šiemet tiesiog nebuvo parengę visavertės, parodos reikalavimus atitinkančių darbų kolekcijos. Pavyzdžiui, buvo apskričių, iš kurių Vilniun važiuo ne geriausieji vietiniai meistrai, nes geriausieji neturėjo sukaupę darbų. Manau, kad ateityje šių konkursinių parodų vaizdas keisis. Visi stiprieji meistrai bus jau gerai suvokę žaidimo taisykles, būtent, kad reikia kolekcijos su atrinktais geriausiais darbais. Yra žanrų, kur tai galima padaryti per metus, bet yra ir tokių, kur reikalingi keleri metai. Reikia, kad ne tik aplankyti kūrybinė mintis, bet kad ir plastiškai tai pavyktų realizuoti. Meistras, norintis tapti laureatu, turės neparduoti kai kurių darbų, pasaugoti parodai... Kova sunkės tiek apskričių, tiek respublikinių parodų lygiu.

Ir iš Jūsų norėčiau išgirsti, kokios buvo stipriosios ir silpnosios šiemetinių laureatų kūrybos pusės, nors nugalėtojai, žinoma, neteisiama.

Buvo labai aišku, kad ta Antaninos Didžgalvienės juostų kolekcija, kurią ji parodė Vilniuje, atspindi jos galimybių maksimumą. Kiek ji per gyvenimą yra išaudusi juostų... Kūrybos suklestėjimą ji yra pasiekusi dabar, ir vargu ar dar yra daug ko siekti jos pasirinktame žanre. Užnemunės Dzūkijos, turinčios daug sąsajų su Suvalkija, regiono tradicijas ji perėmė su labai dideliu juostų audimo meistriškumu. Patobulinti beveik nebėra ką, gal tik galima būtų žaliavą gaminti naminiu būdu, išgauti aukštesnės kokybės vilnos apdirbi-

mo būdą. A. Didžgalvienė – moteris, kuri kone visą gyvenimą pagal kitų arba savo projektus audė stilizuotas juostas, bet gyvenimo gale atsigręžė į savąsias regionines šaknis. Beje, padarė tai pati, nestumdoma ir nekoreguojama iš šalies. Žodžiu, ši taikomosios dailės „Aukso vainiko“ laureatė visapusiškai verta aukščiausio įvertinimo ir pagarbos. Labai gražus akordas.

Vaizduojamųjų menų srities laureato, medžio drožėjo Rimanto Zinkevičiaus truputį kitokia situacija. Jo sukurta ir pateikta kolekcija graži, profesionali, tiesa, ne visai tolygi, sudaryta iš nevienodo meninio lygio kūrinių. Kaip visuma jie atspindi šio medžio skulptoriaus dabartines galimybes, nes pagal metus – tai vidutinio amžiaus meistras. Niekas negali pasakyti, kaip jam seksis toliau, bet greičiausia, kad kūrybos viršūnių jis dar nėra pasiekęs, todėl turi perspektyvą toliau augti. R. Zinkevičius labai produktyvus meistras, todėl gali būti, kad tai ne paskutinis jo „Aukso vainikas“, nes nuostatai po kelerių metų su kita sukurta kolekcija leidžia vėl siekti nominacijos. Šiemet pagal jo pateiktą darbų kolekcijos bendrąją vertę jis neabejotinai buvo geriausias, nes jo konkurentai parodoje rodė pavienių gerų, gal net geresnių darbų, bet susumavus rezultatus jis liko pirmas. Pagal stilių ir išsilavinimą jis yra vadinaimosios pasimokiusių meistrų tradicijos tęsėjas. Tokio pasirengimo liaudies meistrų būta ir XIX a., ir vėliau. Apskritai jie sudarė nemenką liaudies menininkų nuošimtį. Natūralaus, niekur nesimokiusio talento atradimas šiais laikais jau yra retas reiškinys. Pavyzdžiui, Dievo dovana šaliai ir jos žmonėms laikyčiau tokio natūralaus ir savaimingo talento kaip žemaičio skulptoriaus Kazimiero Striaupos iškilimą. Bėlieka tik gėrėtis jo kūryba ir vengti kišimosi į šio kūrėjo gyvenimą ir kūrybą. O Rimanto Zinkevičiaus nelabai ir sugadinsi, nes jis pats gana gerai suvokia savo kūrybos stipriąsias puses. Jis iš esmės jau dirba kaip profesionalus skulptorius, kaip, beje, dirbdavo ir didelė dalis mūsų klasikinių dievdarbių.

Parengė Juozas ŠORYS

ETHNIC REALITIES

The first "Gold wreaths" of folk art

The article provides the reader with discussion on the republican competitive folk art exhibition that was organized for the first time by the state institution – Folk Art Department at the Folk Culture Centre of Lithuania. "Gold wreaths" – crowns of laurels were solemnly put on the heads of the two winners – the woodcarver Rimantas Zinkevičius from Ukmergė district and the weaver of sashes Antanina Didžgalvienė from the city of Kaunas. Then a meeting for discussion on the contemporary situation of folk art and the tendencies of the dissemination of the branches of applied and fine arts was led by Juozas Šorys with chairwoman of the jury professor dr. Aleksandra Aleksandravičiūtė and the members of the jury art critics Regimanta Stankevičienė and Teresė Jurkuvienė.

Pagerbti tautodailės meistrai

Vilniaus apskrityje lapkričio mėnesį įvyko liaudies meno paroda, kurioje savo darbus pateikė vaizdinės (tapyba, grafika, karpiniai, medžio skulptūra) ir taikomosios liaudies (medžio dirbiniai, muzikos instrumentai, juvelyrika, audimas, mezgimas, verbos, pynimas, margučiai, sodai, kalvystė, keramika) dailės meistrai.

Konkurse išrinkti tautodailininkai dalyvaus respublikinėje parodoje. Pagrindinis atrankos kriterijus, kad darbai atspindėtų tradicinius lietuvių liaudies motyvus, papročius. Labiausiai vertinamas

Yanda Umbrasienė pripažinta geriausia Vilniaus regiono medžio drožėja

Nukelta į 6 p.

Trakų baldai

Trakai, Vytauto g. 4 (2 aukštas)
Telefonas (8-528) 51044

Darbo laikas:
Darbo dienomis 9–18 val.
Šeštadieniais 9–15 val.

- Svetainės, miegamoji, virtuvės, prieškambario, biuro baldai
- Prekyba išsimokėliniai
- Transporto paslaugos

Užs. Nr. 582 NM

Svetainės komplektas „Barbora 3”

Svetainės komplektas „Glorija”

Svetainės komplektas „Lagūna”

Pagerbti tautodailės meistrai

Atkleta iš 1 p.

Savivaldybės Kultūros ir turizmo skyriaus vedėja Jadvyga Lisevičiūtė ir vyr. specialistė Audronė Gulbinavičienė sveikino rajono tautodailininkus

Audėjos (iš kairės) Zofija Radžiuvienė, Marija Lebednikienė ir karpinių meistrė Rišarda Kozubovskaja

buvo gyvas paveldo perdavimas ateinančioms kartoms. Elektrėniškė Vanda Umbrasienė pripažinta geriausia Vilniaus regiono medžio drožėja. Parodoje taip pat dalyvavo audėjos iš Tiltų ir Naujininkų kaimų, karpiniais pradžiuogino Šklėrių m-klos mokytoja R. Kozubovskaja, kuri yra Lietuvos tautodailės sąjungos narė.

Kultūros ir turizmo skyriaus vyr. specialistė Audronė Gulbinavičienė pasakojo, kad Trakų rajone nėra daug tautodailės meistrų – nematerialaus paveldo pateikėjų, todėl jie visi registruojami. Taip yra todėl, kad Trakų rajonas – daugiataučių kraštas ir skirtingų tautų menai asimiliuojasi. To-

dėl tradicinės lietuvių kultūros meistrus turime gerbti ir remti. Transporto ir kitas smulkias išlaidas apmoka savivaldybės Kultūros ir turizmo skyrius. Taip pat išlaikomi folkloriniai ansambliai. Daugiau lėšų galima gauti teikiant programas dėl finansavimo iš ES struktūrinių fondų.

Tradicinės lietuvių kultūros židiniu laikomas Tiltų kaimas, kur vystomi liaudies amatai. Tapybos meistrų darbai turi naujesnę kryptį, joje tik atsispindi lietuvių liaudies elementai. Laikui bėgant netenkame tradicinės tautodailės gyvojo perdavimo ateinančioms kartoms.

Marija BELECKAITĖ
Autorės nuotraukos

Lionginui Šepkai atminti

Elektrėnė Vanda Umbrasienė apdovanota už sėkmingą Liongino Šepkos kūrybos interpretaciją.

Devintasis Liongino Šepkos premijos laureatas Pranas Dužinskas iš Telšių r. prie savo šventuoliukų.

Marijona MIELIAUSKIENĖ

“Rokiškis tampa Lietuvos drožėjų Meka”, - IX respublikinėje medžio drožėjų parodoje-konkurse Lionginui Šepkai atminti sakė Irena Seliukaitė iš Kultūros ministerijos.

Rokiškio krašto muziejuje buvo eksponuojama per 280 kūrinių, kuriuos pateikė 39 medžio drožėjai. Tarp jų - garsūs ir jauni, pradedantys kūrybinį kelią. Darbų vertinimo komisija pastebėjo, kad šiemetinėje parodoje daug ryškių darbų, kai kuriems medžio drožėjams įveikiamas ir psichologinis portretas.

Seimo narys Jonas Korenka sakė, kad liaudies kūryba, kuri išsaugojo galias etnines šaknis, mes esame įdomūs kitoms šalims ir galime tuo didžiulotis.

Rajono meras Gediminas Matiekus L.Šepkos premijos laureatu paskelbė Praną Dužinską (Telšių r., Tryškiai) ir

žėjų: Kęstutis Krasauskas (Pasvalio r.) - už kūrybišką ornamento panaudojimą, Vytautas Jaugėla (Plungės r.) - už charakteringus tipažus, Laimis Kaziukonis (Alytus) - už kūrybiškumą, Gintaras Gaidys (Raseiniai) - už stiliaus vientisumą, Vytautas Jackūnas (Pasvalys) ir Vanda Umbrasienė (Elektrėnai) - už sėkmingą L.Šepkos kūrybos interpretaciją, Vidas Jatulevičius (Biržų r.) - žiūrovų prizą, Kazys Striaupa (Plungė) - už liaudies skulptūros tradicijų tęstinumą, Jonas Grunda (Ignalina) - už modernų L.Šepkos kūrybos suvokimą, Gediminas Černiauskas (Plungė) - už modernias rūpintojėlio variacijas, Anelė Araminienė (Utenos r.) - už liaudiškojo primityvumo tradicijas, Genadijus Mikuckis (Vilnius) - už kūrybinį augimą, Janina Listvina (Jonava) - už bareljefą “L.Šepkos meno karalystė”, kurį ji dovanojo muziejui.

Pasaulio medis

Elektrėnų kultūros centro kieme jau visus metus matėme gulintį didžiulį ažuolo rąstą. Ne vienas pagalvojome, kam jis bus panaudotas. Ir štai šių metų rudenį iš jo pradėta kurti skulptūra „Pasaulio medis“. Skulptūros autorė Vanda Umbrasienė pasakoja apie tai, ką vaizduoja jos kūrinys: „Pasaulio medis, poetinės sąmonės vaizdinys, išreiškiantis universalią pasaulio koncepciją. Jis yra beveik visų tautų mitologijose ir vadinamas įvairiai: pasaulio medis, gyvybės medis, pažinimo medis ir t. t.

Pasaulio medį sudaro trys sferos. Apatinė sfera, arba šaknys, simbolizuoja požemį - apatinį pasaulį. Vidurinė sfera, kamienas, - tai žemiškoji dalis, kurioje vyrauja gyvybė. Skulptūroje ją simbolizuoja

Adomas ir Ieva, paukščiai ir žalčiai. Žalčiai skulptūroje tarsi kolonos laiko trečiąją dvasinę, arba dangaus, sferą. Dangaus sferoje - pasaulio medžio šakose - įterpta karūna su mūsų tautos dvasiniais simboliais - koplytėlėmis. Jų karūnoje yra keturios: Pieta, šv. Jurgis, Marija skausmingoji ir Marija maloningoji. Nors lietuvių simbolikoje vyrauja nelyginiai skaičiai 3 ir 5, tačiau skulptūroje karūnos žiedlapiai yra 4, pritaikyti pagal medžio skilimą.“

R. Raudoniūtė

Drožėja realizuoja vasariškas vizijas

Romualdas ČERNECKIS

Trakų rajono Kurkliškių kaime gimusi elektrėnietė Vanda Umbrasienė vaikystėje labai mėgo drožti kalteliu ir kirvuku.

Dabar ji savo kūriniais iš medžio garsina ne tik Elektrėnų kraštą. Ir ši vasara darbščiai, kūrybinio polėkio pilnai medžio drožėjai buvo turiniga.

„Medžių dvasia“ – Rokiškyje

Liepos pradžioje Rokiškio kraštotyros muziejus pakvietė V. Umbrasienę dalyvauti medžio drožėjų plenaryje, skirtame Liongino Šapkos parko įkūrimui. L. Šapka – Rokiškio dievdirbys. Kraštotyros muziejuje yra surengta jo drožinių ekspozicija. Šį parką norima įkurti iki L. Šapkos 100-ųjų gimimo metinių.

Plenero tema – „Paukščiai ir me-

V. Umbrasienė prie savo kūrinio „Medžio dvasia“. Rokiškis, 2002, liepa.

džiai L. Šapkos kūryboje“. Į renginį buvo pakviesti 7 Lietuvos medžio meistrai, drožiantys L. Šapkos stiliumi. Toks pleneras rengiamas jau antrus metus.

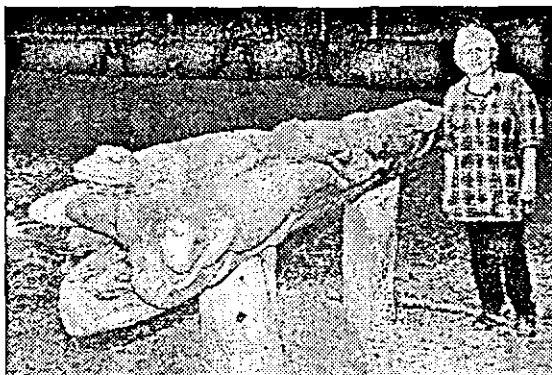
Drožėja iš Elektrėnų Rokiškyje sukūrė skulptūrą „Medžio dvasia“. „Medžio kūną padengiau ornamentu: paukščių, lapų, vaisių, kankorėžių drožiniais, – paaiškino kūrėja. – Po to aukščiau išryškinau „šepkiško“ stiliaus veidą. Skulptūrą uždengiau stogeliu ir ant jo išdrožiau povą“.

Pleneras truko dvi savaites. Jo metu medžio drožėjai susitiko su latvių dailininkais, susipažino su Rokiškio kraštu, jo įžymiomis vietomis.

„Veržimasis į saulę“ – Prienuose

Grįžusi iš Rokiškio, medžio drožėja buvo pavargusi ir norėjo pailsėti. Tačiau jai vėl buvo įteiktas dar vienas pakvietimas – į tarptautinę medžio drožėjų stovyklą Prienuose, skirtą miesto 500-sioms metinėms pažymėti.

Liepos pabaigoje vykusiame renginyje dalyvavo daugiausiai tituluotas tarp pasaulio medžio skulptorių, didelį autoritetą turintis šios srities žinovas, japonas Hasegawa Soichiro. Taip pat dalyvavo austras Johanas Wolfas, estas Ormaras Tammas, latvis Aivars Studens, čekas Jaroslavas Bunsko, baltarusis Nikolajus

Skulptūra „Veržimasis į saulę“ sukurta Prienuose.

Sklaras, lenkas Zenonas Knyza ir, be abejo, lietuviai. Pasiūlyta tema – „Suolelis“.

„Padariau vaikams suolelį ant pakelintų kojų, kad jie galėtų laiptuoti, šokinėti, žaisti. Droždama pritaikiau monumtaliaus skulptūros elementus – driežus, kurie lipa į saulę. Jį pavadinau „Veržimasis į saulę“, – pasakojo V. Umbrasienė. Jos kolega japonas savo suolelį pavadino „Laimingo polėkio“, o kauniškis Algirdas Vaištaras – „Vandeniui“.

Drožėjos iš Elektrėnų nuomone, renginys Prienuose buvo puikiai organizuotas. Ji patenkinta ir aukšto lygio kultūrine programa. „Tik dirbti prie ažuolų buvo per karšta“, – sakė tautodailininkė.

Iš šios stovyklos V. Umbrasienė parsivežė sertifikatą, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininko Jono Rudzinsko padėką už aktyvų dalyvavimą plėtojant ir puoselėjant tradicinę kultūrą bei puikiai išaustą juostą „Prienai-2002“.

NUOTR. IŠ V. UMBRASIENĖS ARCHYVO

**Rokiškio krašto muziejuje
Jūsų laukia šios
nuolatinės ekspozicijos:**

Rokiškio krašto istorija nuo akmens amžiaus iki XXa. vid.
Dvaro butis XIX -XXa.
L. Šepkos drožiniai
XXa. dailės ekspozicija
Italų dailininko Angelo Frosio tapyba ir asambliažai.

Kiekvieną mėnesį keičiamos parodos.

Mokiniamis paruoštos edukacinės programos:

“Lino kelias”,
“Spaudos gabenimo gadynė 1864 -1904”.

MUZIEJAUS EKSPOZICIJOS DIRBA:
trečiadienį - sekmadienį 10 -18 val.

Telefonai:

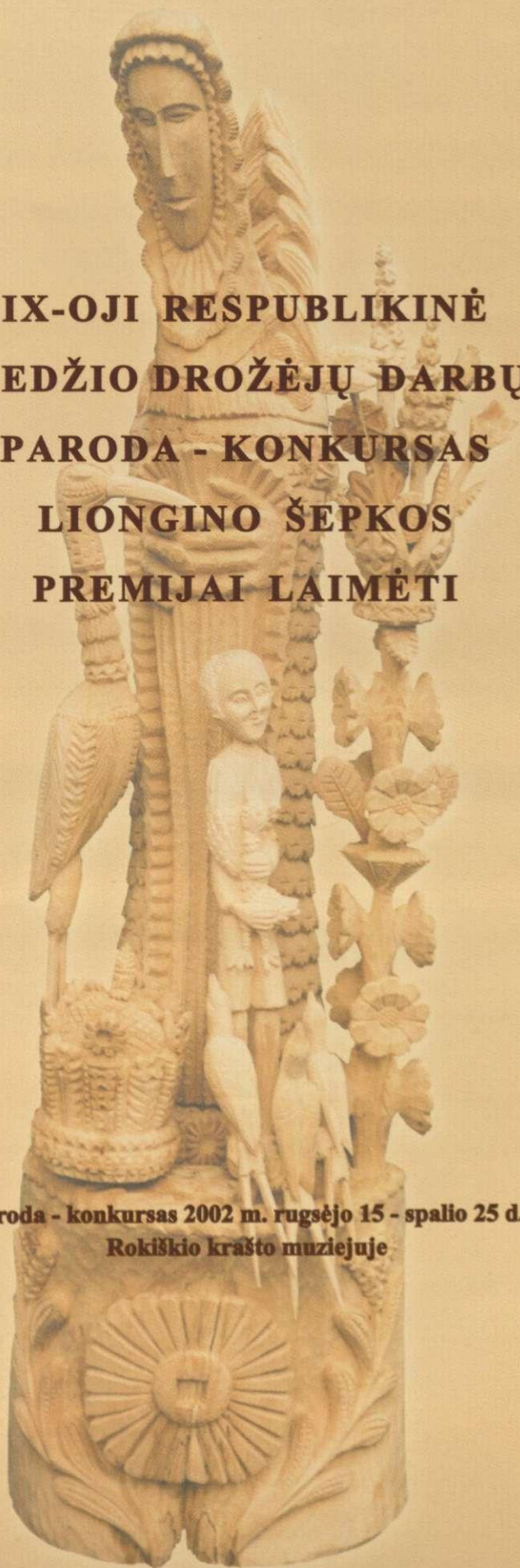
8 -458 -52261, 8 -458- 52835,
8 -458 -52639

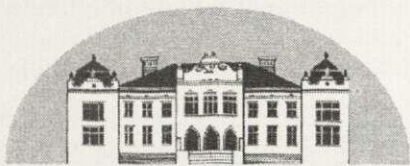
Muziejaus filialai:

Kriaunose tel.: 8 -458 -41718,
Obeliuose tel.: 8 -458 -78825

**IX-OJI RESPUBLIKINĖ
MEDŽIO DROŽĖJŲ DARBŲ
PARODA - KONKURSAS
LIONGINO ŠEPKOS
PREMIJAI LAIMĖTI**

**Paroda - konkursas 2002 m. rugsėjo 15 - spalio 25 d.
Rokiškio krašto muziejuje**

Greit pralėkė metai ir Rokiškio krašto muziejuje vėl susitinka Lietuvos medžio drožėjai, pasiryžę varžytis dėl Rokiškio raj. savivaldybės įsteigtos Liongino Šepkos vardo premijos. Parodai - konkursui savo kūrinius pateikė 39 drožėjai iš 18 miestų ir rajonų: iš Plungės ir Rokiškio po - 5, iš Biržų - 4, iš Jonavos, Pasvalio, Utenos - po 3, po 2 drožėjus sulaukėme iš Vilniaus, Kauno, Kupiškio, po vieną - iš Ignalinos, Alytaus, Marijampolės, Elektrėnų, Panevėžio, Šiaulių, Raseinių ir Mažeikių. Jie pateikė virš 280 drožinių.

Tarp drožėjų, kurie parodoje - konkurse dalyvauja jau kelintą kartą, yra ir 10 naujokų. Vyriausias drožėjas - Jakovas Bunka (g. 1923 m.) iš Plungės. Jauniausi - alytiškis Laimis Kaziukonis (g. 1986 m.), ir Mantas Medikis (g. 1986 m.) bei Giedrius Čižiūnas (g. 1987 m.) iš Rokiškio raj.

Praėjusiais metais drožėjams buvo pasiūlyta sukurti po darbą, skirtą L. Šepkos atminimui. 9 meistras pateikė po vieną darbą šia tema: Juozas Čepulis, Pranas Dužinskas, Jonas Grunda, Vytautas Jackūnas, Vidas Jatulevičius, Kęstutis Krasauskas, Janina Listvina, Artūras Narkevičius, Vanda Umbrasienė. Kaip jiems pavyko ši užduotis, tegu sprendžia žiūrovai ir komisija.

Laureatui premiją skiria Rokiškio raj. savivaldybė. Parodą - konkursą remia verslininkai, L. Šepkos žemiečiai, menininkai ir kt.

2001 m. parodos - konkurso laureatu tapo Adolfas Teresius (Kauno raj. Garliava).

Prizininkai: Vidas Jatulevičius (Biržų raj.) - žiūrovų prizas, Pranas Dužinskas (Telšių raj.) - už meistriškumą, Rūta Kavaliauskienė (Plungė) - už kolekcijos vientisumą, Laimis Kaziukonis (Alytus) - už sėkmingą debiutą, Algirdas - Leonas Balna (Kupiškis) - už Liongino Šepkos temą, Sigitas Jagminas (Telšių raj.) - už stiliaus išraiškingumą, Martynas Gaubas (Radviliškis) - už originalią stilistiką, Dainius Veršelis (Utena) - už išradinę komponavimą, Vincas Žvingila (Vilkaviškis) - už tautodailės tradicijų tąsą.

Dėkojame medžio drožėjams ir rėmėjams

Jonas Jasilionis (g. 1934 m.) Pasvalio raj.

Slenka metai, bėga dienos

Raitelis

Trakai

Adomas ir Ieva

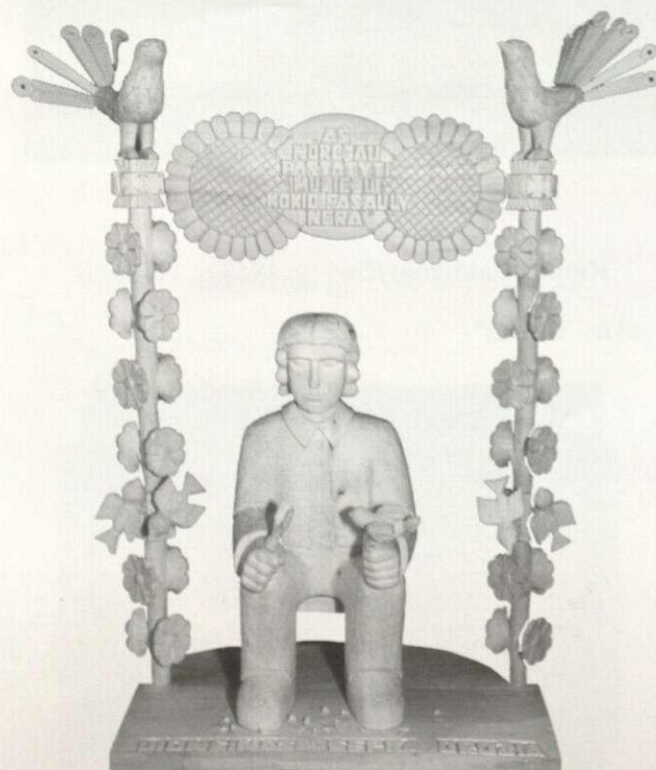

Kur Svalia, ten Pasvalys

Vytautas Jackūnas (g. 1955 m.) Pasvalys

Paskraidysim

Užgimimas

Kūrėjo kūrybos svajonė
(L. Šepkai atminti)

Rimantas Naprys (g. 1939 m.) Rokiškio raj.

Prakartėlės

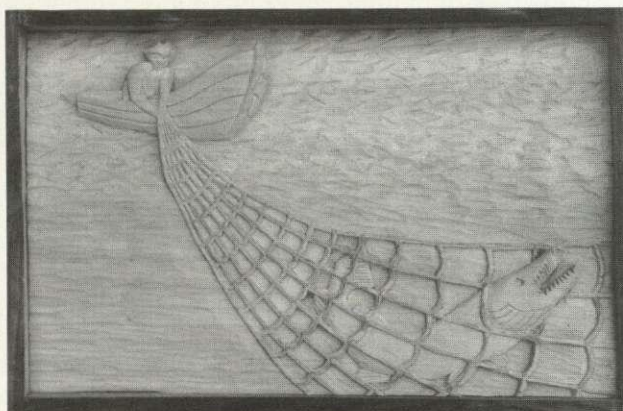
Medžioklė su šunimis

Skrendu

Elniai

Meška

Lūšis medyje

Žvejys

Andriejus Kazlauskas (g. 1944 m.) Jonava

Šeimynėlė

Jonavai- 250 metų

Kaukės

Romas Naidzinavičius (g. 1958 m.) Kaunas

Diptikas "Duona"

Triptikas "Dzūkiškos variacijos"

Eugenijus Banys (g. 1952 m.) Kauno raj.

Prakartėlė

Prakartėlė

Laimis Kaziukonis (g. 1986 m.) Alytus

Varžytuvės

Malonūs prisiminimai

Joninės

Užgavėnės

Prakartėlė

Šienapjūtė

Po antrųjų gaidžių

Muzikantai

Vidas Jatulevičius (g. 1960 m.) Biržų raj.

"O širdis vis spurdėjo gyventi..."

(L. Šepkos atminimui)

Kaip greit prabėga metai kaime (fragmentas)

Albinas Seniūta (g. 1972 m.) Utenos raj.

Grybai

Velykų avinėlis

Artūras Narkevičius (g. 1937 m.) Jonava

Šventieji

Šepkiški dievukai (fragmentas)

Gintaras Gaidys (g. 1964 m.) Raseiniai

Kristaus nuplakimas
Lionginas beregis
Kristaus nuplakimas
Petras išsižada Kristaus
Angelas Cherubinas
Blogio šaknys
Koplytėlė "Šv. Jurgis"
Kristaus kančios
Šv. Martynas

Šv. Tomo netikėjimas

Edmundas Rinkevičius (g. 1950 m.) Utenos raj.

Juodaodis

Rūpintojėlis

Kazys Striaupa (g. 1932 m.) Plungė

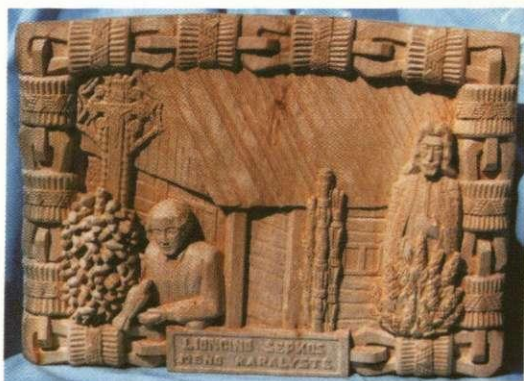
Iš Betliejaus
Tarp mokslo vyrų
Judo pabučiavimas
Kristus puola
Nukryžiuavimas

Paskutinė vakarienė

Janina Listvina (g. 1938 m.) Jonava

Rankos
Petras Vaičiūnas
Vincio Svirskio gyvenimo kelias
Rūpintojėlis
Sapnas
Žeimių bažnyčia
Skarulių bažnyčia
Vincio Svirskio kryžiai

L. Šepkos meno karalystė (L. Šepkos atminimui)

Jonas Grunda (g. 1961 m.) Ignalina

"Pasaulį gelbsti širdis" 10 vnt.
(vienas darbas skirtas L. Šepkos atminimui)

Medį pažinsi iš vaisių

Anelė Araminienė (g. 1940 m.) Utenos raj.

Kristus
Marija
Katė
Rūpintojėlis
Mergaitė su uniforma
Balerina

Šv. Florijonas

Giedrius Čižiūnas (g. 1986 m.) Rokiškio raj.

Žmogus

Meškinas
Pieštukinė
Žvakidė
Juostinė
Prieverspė
Šaukštas ir šakutė

Algirdas - Leonas Balna (g. 1928 m.) Kupiškis

"Man gera mergaitė
pataisė grytelę ..."
Tylus džiaugsmas
Susikaupimas

Kryžius

Justinas Sutkaitis (g. 1927 m.) Vilnius

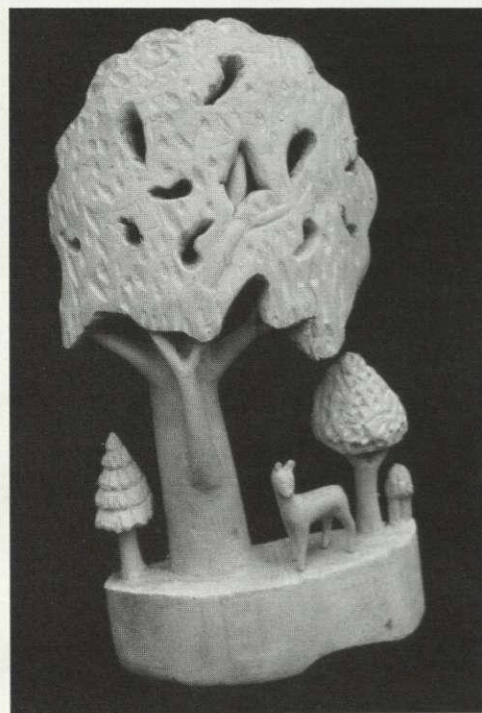
Besimeldžianti
Mozė
Atleisk
Močiutė verpėjėlė
Moteris su vaisiais
Ilgesio meilė
Motinystės belaukiant

Berniukas su fanfara
Kanklininkė

Juozas Čepulis (g. 1928 m.) Rokiškis

Šokėja
Dainininkė
Prizas krepšinio komandai nugalėtojai
Besišypsanti mergina
Vaza "Baltijos kelias"
Dėdė
Lionginas Šepka (L. Šepkos atminimui)
Mergaitė

Pamiškėje

Mantas Medikis (g. 1987 m.) Rokiškio raj.

Herbas
Žvakidė
Lazda
Prieverspė

Kaukė

Vydas Vareika (g. 1957 m.) Biržų raj.

Šaukštai

Šaukštai

Rimantas Laima (g. 1958 m.) Mažeikių raj.

Mindaugas
Lietuva
Kaukės

Šv. Jonas evangelistas

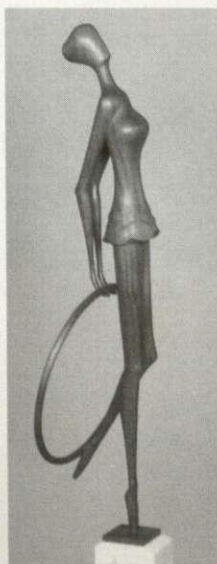
Vytautas Jaugėla (g. 1938 m.) Plungės raj.

Motina

Antanas Matusevičius (g. 1968 m.) Pasvalio raj.

"Aš čia karalius"
Drugelis
Vienuolis
Pingvinas
Gervė

Gimnastė

Regina Jonušienė (g. 1926 m.) Plungės raj.

Birutė
Senolė
Mergelė
Valstietė
Moteris

Gražina

Genadijus Mikuckis (g. 1960 m.) Vilnius

Angelas - 4 vnt.
Marija - 2 vnt.

Karys

Pranas Dužinskas (g. 1937 m.) Telšių raj.

Šv. Benediktas
Šv. Dominykas
Angelai
Žvejas
Žvejas su lydeka
Medžioklėje

Lionginas Šepka (L. Šepkos atminimui)

Kęstutis Krasauskas (g. 1968 m.) Pasvalio raj.

Versmės
Užgavėnių kaukė
Šv. Rokas

Paukščiai

Vanda Umbrasienė (g. 1949 m.) Elektrėnai

Skrendantis pasakų kilimas
Driežas mutantas
Pasimatymas
Paukščių deivė ant saulėgrąžos
Šventoji
Nakties motyvai
Gegužė
"Dvylika brolių juodvarniais..."

"Pagavau aš laimės
paukštę..." (L. Šepkos atminimui)

Gediminas Černiauskas (g. 1945 m.) Plungė

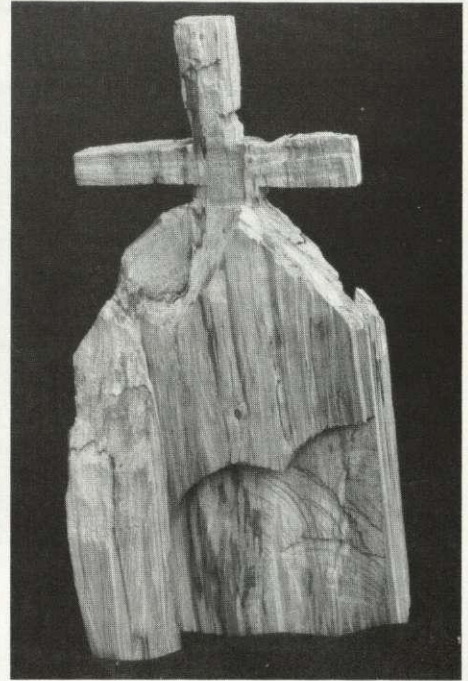
Rūpintojėlis - 6 vnt.

Rūpintojėlis

Ričardas Balta (g. 1955 m.) Biržai

Vizbio fragmentas
Draugystė
Skrydis
Monstras
Grybai

Atmintis

Jakovas Bunka (g. 1923 m.) Plungė

Aklas
Su armonika
Siuvėjas
Kalvis

Muzikantas
Vandens nešėja

Kęstutis Krasauskas (g. 1968 m.) Pasvalio raj.

Versmės
Užgavėnių kaukė
Šv. Rokas

Paukščiai

Vanda Umbrasienė (g. 1949 m.) Elektrėnai

Skrendantis pasakų kilimas
Driežas mutantas
Pasimatymas
Paukščių deivė ant saulėgražos
Šventoji
Nakties motyvai
Gegužė
"Dvylika brolių juodvarniais..."

"Pagavau aš laimės
paukštę..." (L. Šepkos atminimui)

Gediminas Černiauskas (g. 1945 m.) Plungė

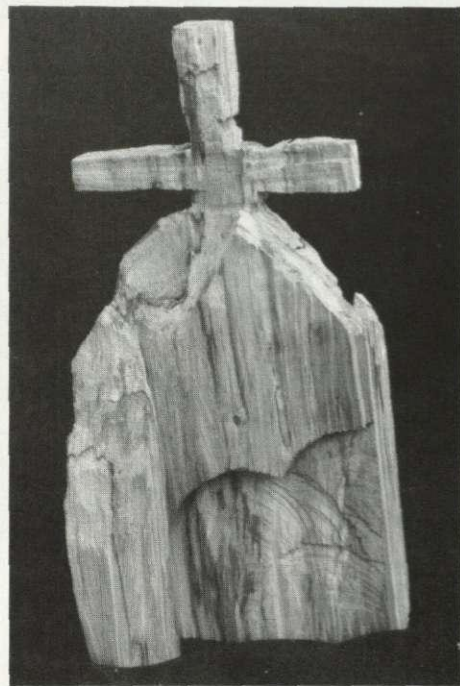
Rūpintojėlis - 6 vnt.

Rūpintojėlis

Ričardas Balta (g. 1955 m.) Biržai

Vizbio fragmentas
Draugystė
Skrydis
Monstras
Grybai

Atmintis

Jakovas Bunka (g. 1923 m.) Plungė

Aklas
Su armonika
Siuvėjas
Kalvis

Muzikantas
Vandens nešėja

Vanda Briedienė (g. 1944 m.) Biržų raj.

Prakartėlė

Prakartėlė (fragmentas)

Rytis Zaveckas (g. 1970 m.) Panevėžys

Kuršių laivas

Dėžutės

Akiniai "Alavinis kareivėlis"

Pudrinė

Lankelis plaukams

Karūna

"Drožėjo širdis"

Rankinukas

Leonas Perekšlis (g. 1929 m.) Kupiškis

Piemenėlis

"Nenuženk nuo akmens, o Marija"

Angelas

Sielvartas

Žmogus - žemės keleivis

Vaikai žaidžia seimą

Kęstutis Šukevičius (g. 1953 m.) Marijampolė

Kėdė

Dėžutės

Lenta-lėkštė "Obuolys"

Lenta-lėkštė "Žuvis"

Vaisinė

Kavos serviravimo staltiesis

Zenonas Lažinskas (g. 1945 m.) Šiauliai

"Ir vėl, prašau, ateik..."

Stogastulpio modelis Alytaus piliakalniui

Kančia (L. Šepkai atminti)

Lietuva

Mamaitės kleckynė

Raudonkepuraitė ir vilkas

Venecijus Jočys (g. 1954 m.) Rokiškio raj.

Degenių rūpintojėliai

Salagalio kaimo gyventojai

RÈMÈJAI

Algirdas Liaudanskas
(žemietis, tapytojas)

Adolfas Teresius (Kauno raj.)

Spausdino UAB Nevėžio spaustuvė
Kranto g. 36, LT-5319 Panevėžys

Raimundas Blažaitis
Gimė 1967m. Vilkaviškio raj. Alvių miestelyje. Drožinėja nuo pat vaikystės. Rimtus darbus iš ažuolo pradėjęs prieš tris metus. Dalyvauja parodose, drožėjų simpoziumuose. LTS narys nuo 1999m.

Pranas Petronis
Gimė 1950m. Jurbarko mieste. Dalyvauja parodose, kūrybinėse stovyklose. Darbų yra Anykščių, Kėdainių rajonuose, Juodkrantėje, Druskininkuose, Ignalinoje, Elektrėnuose, Vilniuje. Nuo 1977m. LTS narys. Gyvena Vilniuje.

Rimantas Zinkevičius
Gimė 1956m. Ukmergėje. Drožia nuo vaikystės. Sukūręs virš 200 monumentalų darbų. Dalyvavo tarptautiniuose pleneruose Vengrijoje, Švedijoje, JAV. Nuo 1979m. LTS narys. Gyvena Ukmergėje.

PLENERO RĖMĖJAI:

KULTŪROS IR SPORTO RĖMIMO FONDAS

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖ

ROKIŠKIO Miesto seniūnija

UAB "ROKIŠKIO APDAILA"

AB "ANYKŠČIŲ VYNAS"

ROKIŠKIO JUOZO TUMO - VAIZGANTO
VIDURINĖ MOKYKLA

ROKIŠKIO MUZIKOS MOKYKLA

SAVIVALDYBĖS TEATRO RŪMAI

Informaciniai rėmėjai:

^{limitas}
ROKIŠKIS RESPUBLIKA

Dėkojame visiems

TEKSTAS
MARTYTES MELIAUSKIENĖS

FOTOGRAFIJOS
GINTAUTO DAINIO

MAKETAVO
LIGITAS KERAITIS

ROKIŠKIO KRAŠTO MUZIEJUS

RESPUBLIKINIS MEDŽIO DROŽEJŲ PLENERAS
*Medžio ir
paubščio įvairūs
Sėkani
Liongino Šepkos
kūryba*

2002
06.26 - 07.06

SUSIPAŽINKIME SU PLENERO DALYVIAIS

Rokiškio krašto muziejus yra paruošęs ilgalai-
ki projektą "Medžio drožybą; etinės tradicijos
XXI amžiaus naujovių įtakoje". 7 metus anumatyla
organizuoti respublikinius ir tarptautinius medžio
drožėjų plenerus, kurie būtų susieti su Liongino
Šepkos kūryba. Plenerų metu sukurtos skulptūros
papuoš Rokiškio miesto parką, kurį 2007 metais
planuojama pavadinti Liongino Šepkos vardu
drožėjo gimimo 100 metų proga.

2001 rugsėjo 3-9 dienomis vyko pirmasis pleneras
"Improvizacijos Liongino Šepkos kūrybos ir
gyvenimo temomis". Jame ažuolo skulptūras kurė
5 medžio drožėjai.

Šiemet, prie ažuolo rąstų darbavosi 8 drožėjai,
kuriuos komisija atrinko pažįčėjusi pateiktus pro-
jektus. Meistrams buvo pateikta tema "Medžio ir
paukščio įvairdis" (sektant Liongino Šepkos kūryba)
Per savaitę medžio drožėjai ne tik giliau susipažino
su Liongino Šepkos kūryba ir įgyvendino savo su-
manymus, bet ir turėjo galimybę pasidalinti patir-
timi bei išsamiau susipažinti su kolegų kūryba.

Saulius Lampickas

Gimė 1962m. Pakruojo raj. Rozalimo miestelyje. Rimtai
drožti pradėjo 1990m. Po Lietuvą išsibarsčius apie 80 jo
sukurtų slogastulpių, Saulius Lampickas dalyvavo daugė-
lyje tarptautinių medžio drožėjų simpoziumų. 2000m. tapo
L. Šepkos premijos laureatu. LTS narys. 2002m. Alytaus
miesto savivaldybės kultūros premijos laureatas. Surengė
6 personalines parodas. Gyvena Alytuje.

Kęstutis Krassauskas

Gimė 1968m. Panevėžyje. Parodose ir kūrybinėse sto-
vyklose dalyvauja nuo 1987m. Drožia ir daro skulptūras
iš įvairių medžiagų. Gyvena ir dirba Seirikonų kaime,
Pasvalio rajone.

**Adolfas
Tercius**

Gimė 1960m.
Kelmės raj. Paž-
varkulio kaime.
Baigęs vid. mo-
kyklą, išdrožė
pirmuosius kop-
lystulpius. Per
20 kūrybos metų
sukūrė virš 200
didelių darbų,
kurie stovi Lietuvoje bei užsienyje. Yra surengęs virš 20
personalinių parodų. LTS narys. Gyvena Garliavoje.

**Vanda
Umbrasienė**

Gimė 1949m. Trakų raj.
Dalyvauja įvairiose res-
publikinėse ir tarptauti-
nėse parodose, simpoziumuose. Ji ne tik drožia,
bet ir pati 2001m. Vasarą
organizavo tarptautinį me-
džio drožėjų simpoziumą
Elektrėnuose. LTS narė.
Gyvena Elektrėnuose.

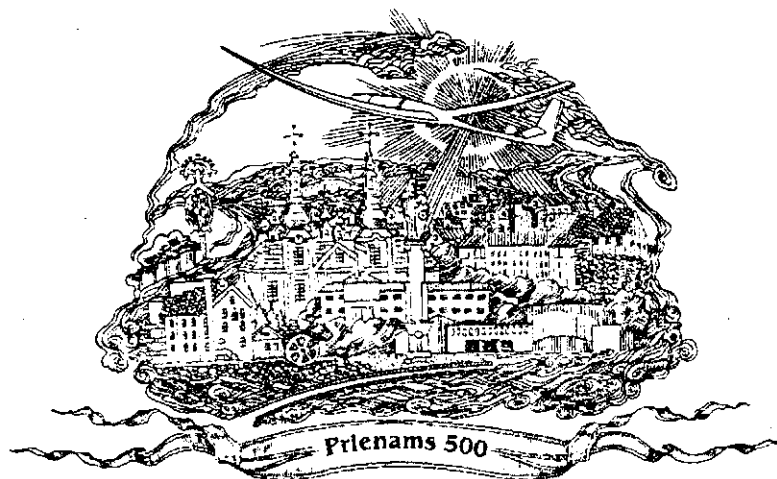
**Nerijus
Šatinskas**

Gimė 1982m. Alytuje.
Baigė dailinių amatų
mokyklą. Tais pačiais
metais pradėjo drožti.
Drožinėja jau ketve-
rius metus. Dalyvauja
parodose ir kūrybinė-
se stovyklose. Gyvena
Alytuje.

Tarptautinė medžio skulptorių stovykla 2002

International Woodcarvers camp 2002

PAŽYMĖJIMAS

CERTIFICATE

p. Vanda Umbrasienė

Dalyvavo Prienų vardo 500-osioms metinėms paminėti
skirtoje tarptautinėje medžio skulptorių stovykloje 2002
ir sukūrė medinę skulptūrą.

Participant in the International Woodcarvers Camp 2002
held to commemorate the 500th anniversary of the
Prienai town and created a wood sculpture.

Prienų rajono savivaldybės meras

p. Antanas Gustaitis

Tarptautinės medžio skulptorių stovyklos 2002 organizacinio komiteto pirmininkė
Chairwoman of the International Woodcarvers Camp 2002 organizing committee

p. Irena Stasytienė

Tarptautinės medžio skulptorių stovyklos 2002 koordinatorius

p. Algimantas Sakalauskas

Lietuva, 2002m. liepos 27 d.

Tema: „Suolelis“

Na, koks gali būti suolelis? Su cementinėmis kojomis ir medžio grotelėmis, geriausiu atveju medinis ir būtinai žaliai nudažytas. Dizaineriai jam gali sugalvoti ir stilių - minimalistinis. Ir tai bus tiesa, bet tokia pat nuobodi kaip ir minėti suoleliai.

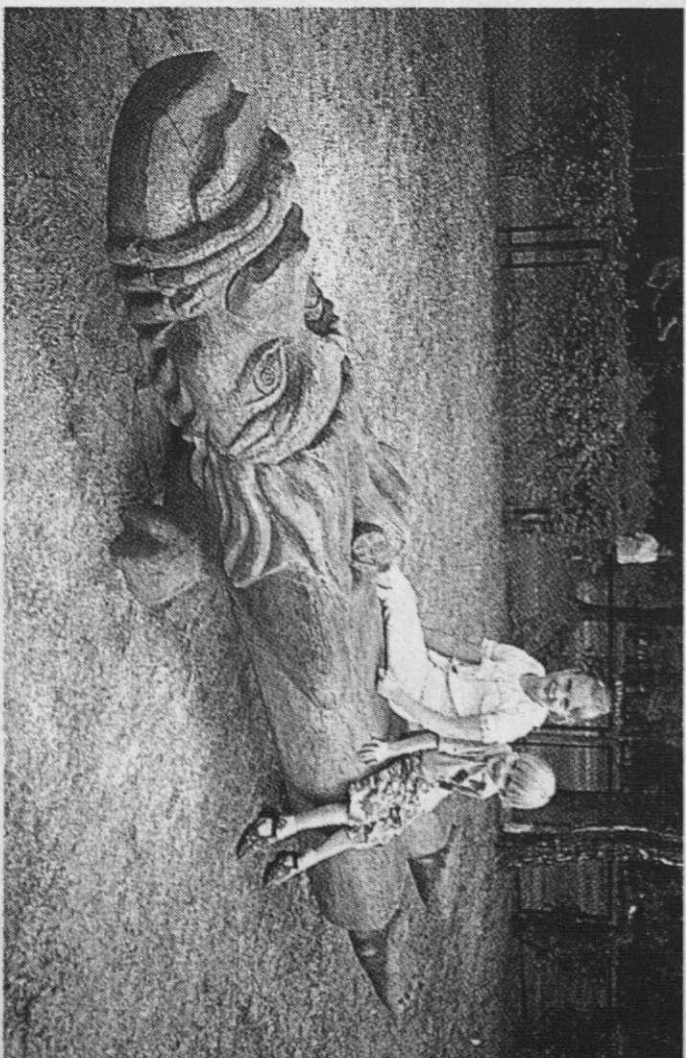
Drožėjai, susirinkę į Tarp-tautinę medžio drožėjų stovyklą Prienuose, suoleli įstaiždavo visai kitoki. Pavyzdžiui, sekantį pasaką, saugantį mišką, primenantį, kad reikia sveikai gyventi, ir dar daug kitų idomų dalykų. Nes i stovyklą, žymaus drožėjo prieniečio Arūno Sakalausko rūpėsiu, suvažiavo ir tris savaite dirbo net 15 drožėjų iš Japonijos, Austrijos, Baltarusijos, Lenkijos, Čekijos, Latvijos, Estijos ir, žinoma, iš Lietuvos. Kai kurie jų drožė koplystulpius, bet daugumai patiko pasiūlyta tema „Suolelis“. Ažuolo mediena tokiems drožiniams itin tiko. Beje, tarp drožėjų buvo ir dvi moterys. Tai Vanda Umbrasienė ir Birutė Jakšienė.

Prieniečiams smagiausia, kad visi darbai ir pasiliks mieste. Norite pažiūrėti, užsukite i ši miestą, o dabar tiesiog pasigrožėkime fotografijomis. Gal patys užsinorėsite savo aplinką papuošti „gyvu“ suoleliu?

Autoris nuotraukos

Alvydas Antanavičius, iš vientiso ažuolo išdrožęs suolelį - grandinę, pavadino tai sveikuolių suoleliu „Per ilgai neužsisėdėti - patisėjai ir ženkl toliau“.

Algirdas Valštaras siūlo palieči ant dvikamienio, dabar jau Vandeniū virtusio ažuolo.

Estio Ormar Tamm darbai žavėjo lakoniškėmis formomis. Besisupnuojančiam suoliuke jaukiausia įstaisyti dviem.

Drožėjas iš Japonijos Hasegava Soichiro sakė daug pasimokęs iš Lietuvos drožėjų, o suolelį paliekąs tiems, kas nori bendrauti ir bendradarbiauti.

Prienai savo 500-ojo gimtadienio proga pasipuošė keletu nepaprastų suolelių - ne tik akiai dailių, iš medžio drožtų, bet ir juose išprausta šiluma tarsi alsuojančių. Liepos pabaigoje, kai skriejo skiedros kuriant šiuos suolus šeštajame Prienų tarptautinio medžio drožėjų simpoziume, vienas renginio organizatorių tautodailininkas Algimantas Sakalauskas sakė, jog į gerį mus lenkti gali tik taurus, kūrybingas žmogus. Nes koks žmogus - toks kūrinys, toks jo poveikis aplinkai. Prienų drožėjų simpoziume darbavosi 15 dalyvių iš 8 šalių: Johan Violfi (Austrija), Ormar Tamm (Estija), Aivars Students (Latvija), Skliar Mikalaj (Baltarusija), Hasegava Soichiro (Japonija), Zenonas Knyza (Lenkija), Jaroslav Bunsko (Čekija), lietuviai Birutė Jakštienė, Vanda Umbrasienė, Alvydas Antanavičius, Arūnas Sniečkus, Algirdas Vaištaras, Gediminas Staškauskas, Algimantas Guobys, Deividas Kazlauskas. A.Sakalausko suburti, jie ažuole ir "išrašė" savo šilčiausius jausmus - meilės, bendrystės vizijas. "Meisterio" kalbinti simpoziumo dalyviai užsieniečiai neslėpė savo nusistebėjimo lietuvių tradicine monumentalioja skulptūra bei apskritai meninio vyksmo gyvastingumu mūsų šalyje.

Algimantas Sakalauskas: "Visi simpoziumo dalyviai labai nuoširdūs, todėl ir jų darbai tokie".

Ažuolo suolai - bičiulystės simbolis

Jolanta KAZĖMĖKAITYTĖ

Atpažinimo ženklai

Johan Violfi: "Jūsų šalis maža, o šitiek monumentalios medžio drožybos! Ir dauguma jos - tradicinė, ne moderni. Čia tiek daug drožėjų! Buvau 24 šalyse ir manau, jog Lietuva - didžiausia tradicinio meno simpoziumų rengėja. Pernai dirbau Šateiniuose. Tarp Austrijos ir įvairių Lietuvos medžio drožėjų - geri ryšiai. Jūsų šalies meistrų medžio skulptūra Europoje pirmauja. Daug ko iš lietuvių drožėjų išmokau. Jų menas - ne akademiškumo suformuotas, o spontaniškai natūralus. Toks labai vertinamas mano gimtinėje - Gfiole miestelyje, dydžiu panašiam į Prienus. Mane traukia lietuvių liaudies drožinių ornamentikos formos, linijos - juose atpažįstu kažką sava, artima".

J.Violfi Prienamams paliko vaisingumą - vyriškąjį ir moteriškąjį pradus - simbolizuojantį suoliuką, o prie jo - stogastulpį su senovės keltų kultūros visų dievų motina Epona ant eržilo. Epona - didelės šeimos įvaizdis.

Pusiausvyra

Ormar Tamm: "Mano galvoje nėra tiek lentynų, kad viską sudėliočiau, ką pajutau ir pamačiau Lietuvoje. Galvoju: "Ar aš ne rojuje?" Tiek daug meno ir gerų bičiulių... Šiauresnių kraštų žmonės, atrodo, turėtų būti šaltesni, tačiau čia jauti didžiulį svetingumą. Kelių mėnesių prirėks, kol visi išpūdžiai savo dėžutes ras... Lietuva - unikali vieta, kur taip išsaugotos tradicijos, tiek seno. Pavydžiu.

"Ant šio suolo reikės sėdėti dviese, atsigręžus vienas į kitą", - sako estas Ormar Tamm.

Jei nori sužinoti apie tautą, reikia nueiti į kapines. Žinojau: Lietuvoje stipri tradicija, bet neįsivaizdavau, kad ji yra neatskiriama nuo kūrėjo asmenybės. Nors ta pačia tema kuriama - daromas kryžius, stogastulpis, bet ryški meistro asmenybė. Lietuvoje šių dirbinių yra daugiau sukurtų širdimi, o ne formaliai".

O.Tamm, kurio modernistinės medžio skulptūros pabirusios po visą pasaulį, o ypač vertinamos anglų, Prienuose išdrožė krėslą ir suoliuką, ant jo pasėdėsi tik dviese, atsikus vienas į kitą. Sėsi vienas - nusirisi. Mat suoliuko apačia suapvalinta, o viršus - nuolaidus. Išdrožti tokį suoliuką estą įkvėpė jo bičiulis lietuvis, užtiktas susipykęs su žmona.

Skriskime kartu

Hasegava Soichiro: "Esu nustebęs, kad Lietuvoje tiek daug gerų meistrų. Keista, jog gausu tradicinių religinių, bet mažai modernistinių skulptūrų. Europoje - pusiausvyra tarp tradicinio ir modernaus meno... Puiku, kad puoselėjate tradicinę kultūrą. Apskritai Lietuva - gyvas, tingiausias meninio vyksmo centras pasaulyje. Vasarą čia surengiamos 25 meno stovyklos!"

H.Soichiro gimtinėje organizuoja drožybos simpoziumus. Vienaime jų prieš keletą metų dalyvavo ir A.Sakalauskas. Japonų drožėjas, abstraktumo mene šalininkas, Prienamams dovanojo sparnuotą - į gražią ateitį skrendantį - suolą. "Skriskime visi - šeima, kolegos, Rytai ir Vakarai, Afganistanas ir Indija. Po atmintinos rugsėjo 11-osios japonai ėmė labiau rūpintis savo ateitimi ir sugyvenimu pasaulyje", - kalbėjo darbo autorius.

Japonas Hasegava Soichiro (sėdi): "Skriskime kartu". Šalia - simpoziumo dalyviams talkinęs prieniškis Kęstutis Grigonis.

Pats Nemunas draugauti kviečia

Skliar Mikalaj: "Išdrožiau mūsų, baltarusių, ir jūsų upę Nemuną - seną, išmintingą. Ant Nemuno galvos - laivelis: ryšio, kelionės simbolis. Nemunas laiko dukrą žuvelę, kitos dvi dukros - kitam suolo gale. Ant jų galvų - gėlės: moterys visada turi būti gražios, mielos..."

Žemė apvali, todėl turime jai ne draugauti, tai bičiulautis. Čia, simpoziume, - jokių trinčių. Visi vienminčiai, lyg seni pažįstami. Technine prasme kiekvienas dirba savaip, o idėja - gera. Supratau: kad ir kur gyventume, mąstome panašiai. Svarbu ne kokios tautybės, religijos esame, tačiau kaip mąstome, kuriame".

"Dūšią" sudėjo

Zenono Knyzos "Meilės suolą" vienas į kitą traukia velnias ir angelas. Algimanto Guobio išdrožtą jaukų suolą Birutė Jakštienė dar labiau sušildė senovės skrynių gėlėmis. "Savo dūšią dedu - intuityviai piešiu", - sakė moteris.

Deivido Kazlausko stogastulpis su šv. Florijonu primins pusę Prienų sudeginusį gaisrą, o abipus Arūno Sniečkaus suolelio stovintis senovės baltų ornamentais "apsisiautęs" senas ir jaunas dangaus karalaitis Mėnulis - kad "nieko naujo šiam pasaulyje: gimstame, senstame, užmiegame..." Tačiau kiek grožio gyvenant, šnabžda Vandos Umbrasienės suolas, trykštantis driechiukų, gyvačiukų, dievo karvyčių, augaliukų veržimusi į saulę. Globos, meilės glėbyje spurda Jaroslav Bunsko stogastulpio paukšteliai. Šviesos taką pasikeisdamos audžia Aivars Students saulė ir jos dukraitė Aušrinė. Tad nėra kada abejingai drybsoti. Ir Alvydo Antanavičiaus iš vientiso medžio išdrožta, sėdėti nepatogi grandinė "pataria": "Prisėsk trumpam. Sėdėdamas ligų prisi-varysi, paskui bėdavosi".

Geriau skrieti kaip Algirdo Vaištaro suolas-moterys į Gedimino Staškausko bei visų simpoziumo dalyvių svajonių vizijas. **iii**

Vlado BABARSKO nuotraukos

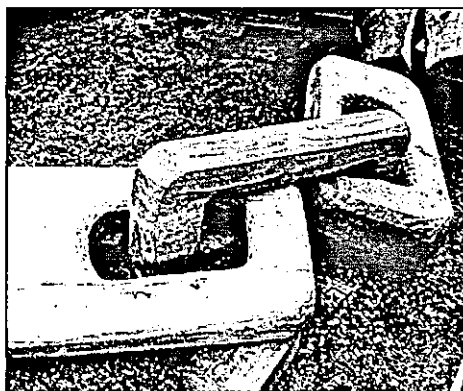
Arūno
Sniečkaus
sukurto
dangaus
karalaitio
Mėnulio
rankos -
lyg bangos.

Čeko Jaroslav Bunsko
stogastulpis vaizduoja
globėjišką ažuolo dvasią.

Skliar Mikalaj pavaizdavo dvi
tautas siejantį ir bičiuliantį jas
kviečiantį senolį Nemuną.

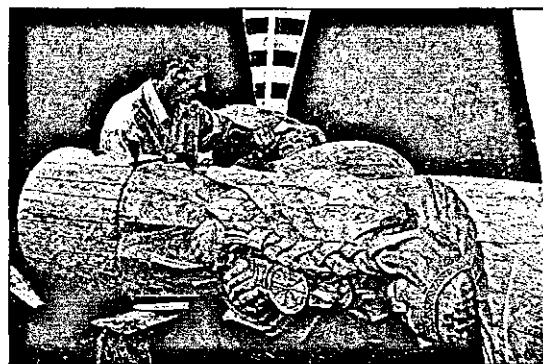
Prieniškio Alvydo Antanavičiaus
suolas "ragina" judėti -
nesveika ilgai sėdėti.

Birutė Jakštienė iš Kudirkos Naumiesčio
suolą ištapys "dūšios"
pašnibždėtomis gėlėmis.

Elektrėniškės Vandos Umbrasienės
suolelis spurda gyvybės veržimusi į saulę.

Latvio Aivars Students suolą puoš
Saulė ir Aušrinė.

Abipus vilkijiečio Arūno Sniečkaus suolo
stovės po senovės baltų ornamentais
pasidabinusį Mėnulį - jauną ir seną.

Medžio skulptoriai - Prienams

Jau visa savaitė Nemuno pradinės mokyklos kieme dirba medžio skulptoriai iš Lietuvos ir septynių užsienio šalių. Visas dienas kepino ir sūrų prakaitą "spaudė" saulė, tačiau stovykloje vyrauja darbingeris ir draugiška atmosfera. Pasak svečio Ormar Tamm iš Estijos, "nors visus skulptorius matau pirmąkart, jaučiuosi taip, tarsi juos pažinočiau visą gyvenimą". Jo teigimu, žodis "simpoziumas" Prienuose atitinka romėniškąją jo sampratą (simpoziumas - pasidalinimas patirtimi prie vyno taurės), tik stovyklos dalyviai po darbo vaišinas ne vynu, bet rėmėjų alumi. O.Tamm pridūrė: "Žinoma, alus yra antraeilis dalykas, svarbiausia yra žmogiški santykiai, tobulėjimas profesine prasme..."

Susipažinkite su stovyklos dalyviais iš Lietuvos

Algimantas SAKALAUSKAS

- Vėl "Prienų drožėjai"

direktorius, šios medžio skulptorių stovyklos vadovas. Nuo 1997 m. pirmosios stovyklos Prienuose šis plačiai pripažintas tautodailininkas kasmet suorganizuoja (ar prisideda prie organizavimo) po vieną - dvi medžio drožėjų stovyklas Lietuvoje ir užsienyje, jose drožia ir pats. Tokių stovyklų priskaičiuotų apie dvi dešimtis, parodų,

kuriuose dalyvavo, per penkias dešimtis, sukurtų lauko paminklų - per 200.

1997 m. "Gyvenimo" laikraščio skaitytojų išrinktas Metų žmogumi. 2001 metais A.Sakalauskui už būdingiausių mūsų krašto tautodailės, amatų, tradicijų išsaugojimą ir perdavimą įteikta Lietuvos kultūros ministerijos premija.

Algimantas - labai užimtas žmogus, tad šiuo metu didžiausia jo svajonė - kada nors išeiti atostogų už kelis pastaruosius įtempto darbo metus.

Prienietis Algis GUOBYŠ priklauso Vėl "Prienų drožėjai". Neseniai priimtas į Lietuvos tautodailininkų sąjungą. Baldininkas, puikiai įvaldęs ornamentinę drožybą. Pastaruoju metu vis dažniau dirba prie medžio skulptūrų.

Vanda UMBRASIENĖ iš

Elektrėnų. Medžio drožėjų stovykla Prienuose - jai bene devintoji. Prieš tai buvo stovyklos Birštone, Igliaukoje, Smalėnuose (Lenkija), Raseiniuose, Rokiškyje ir kitur. Pernai jos iniciatyva organizuota stovykla Elektrėnuose.

V.Umbrasienės profesija - etnokultūrologė, daugelį metų ji bendrauja su tautodailininkais, organizuoja jų darbų parodas, seminarus.

Prie kultūros centro yra subūrusi jaunuosius medžio drožėjus, kurie perima jos patirtį. Medžio skulptorė daugiausia drožia mažas skulptūreles fantastinėmis, religinėmis temomis, taip pat kaukes. Per metus jos kūrybinėje "dirbtuvėje" gimsta ir po 2 - 3 monumentus. Anot kolegų, su mažu kirvuku ji skaptuoja medį taip greitai ir tiksliai, kad neretai priverčia nejaukiai pasijusti ne vieną medžio drožėją vyrą.

Prienams drožėja paliks universalų suolelį, dekoruotą miško augalų raštais ir driežų figūromis.

Algirdas VAIŠTARAS iš Kauno - profesionalus medžio skulptorius, baigęs St.Žuko dailės technikumą, medžio apdirbimo specialybę. Save vadina laisvuju menininku ir dirba pagal specialius užsakymus.

Stovykla Prienuose jam - trečioji. Yra sukūręs daugelį monumentalių lauko skulptūrų ir kryžių. Mūsų miestui padovanos dekoratyvų suolelį.

(Nukelta | 7 p.)

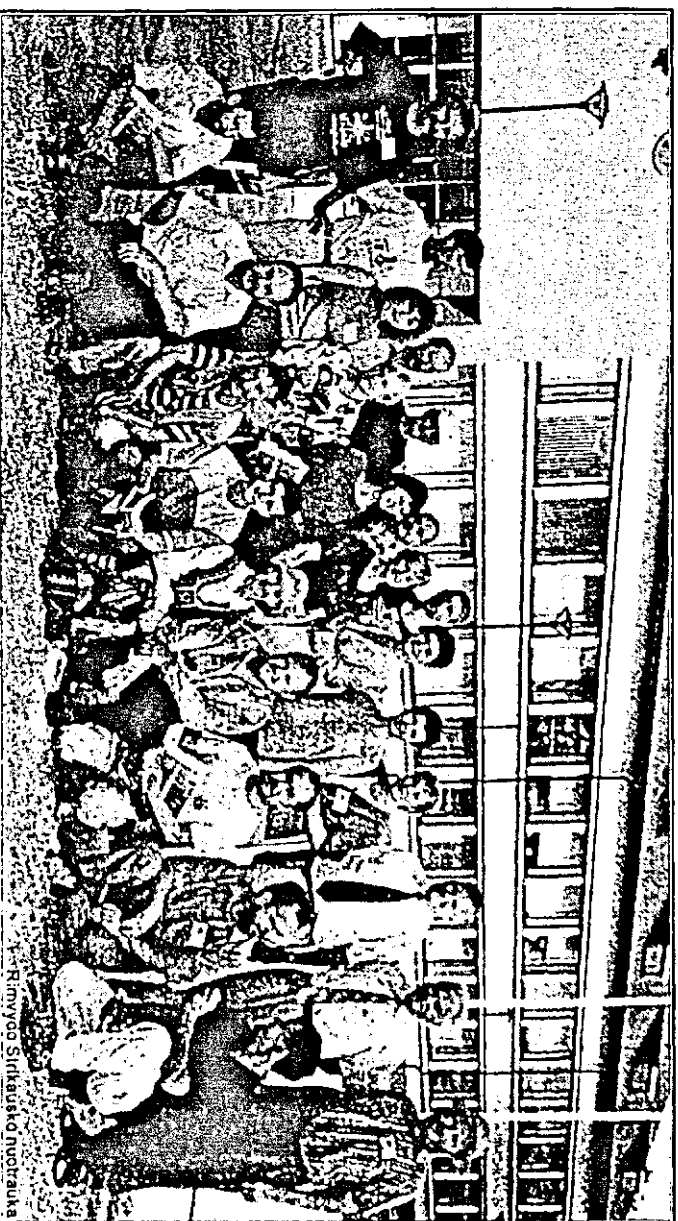
Gyvenimas

Laikraštis Prienų rajono ir Birštono krašto žmonėms

Nr. 55 (8515) ♦ 2002 m. liepos 17 d., trečiadienis ♦ Kaina prenumeratoriams - 64 ct, pardaviniai - 90 ct

Medžio skulptoriai - Prienams

Praėjusį penktadienį rajono savivaldybėje, išsklilingoje aplinkoje, buvo sutikti tarptautinės medžio skulptorių stovyklos dalyviai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Austrijos, Lenkijos ir Japonijos (Baltarusijos, Čekijos atstovai prisidėjo vėliau), kurie savo medžio skulptūras paskirs Prienamams, šiemet švenčiantiems miesto gaminėjimo rašytiniuose šaltiniuose 500 metų jubiliejų. Pirmai, o gal ir rimtesnei pažinčiai su mūsų miestu, jame puoselėjamomis liaudies tradicijomis, svečiams nuskambėjo lietuvių liaudies daina, kurią, pritariant kanklėms ir smulkui, atliko Roma Ruočkienė.

Stovyklos dalyviai su rajono meru Antanu Gustaičiu ir organizacinio komiteto nariais.

Gyvenimas

Laikraštis Prienų rajono ir Birštono krašto žmonėms

Nr. 55 (8515) ♦ 2002 m. liepos 17 d., trečiadienis ♦ Kaina prenumeratoriams - 64 ct, pardavimui - 90 ct

Medžio skulptoriai - Prienams

Praėjusį penktadienį rajono savivaldybėje, iškilmingoje aplinkoje, buvo sutikti tarptautinės medžio skulptorių stovyklos dalyviai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Austrijos, Lenkijos ir Japonijos (Baltarusijos, Čekijos atstovai prisidėjo vėliau), kurie savo medžio skulptūras paskirs Prienams, šiemet švenčiantiems miesto paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose 500 metų jubiliejų. Pirmai, o gal ir rimtesnei pažinčiai su mūsų miestu, jame puoselėjamomis liaudies tradicijomis, svečiams nuskambėjo lietuvių liaudies daina, kurią, pritariant kanklėms ir smuikui, atliko Roma Ruočkienė.

Stovyklos dalyviai su rajono meru Antanu Gustaičiu ir organizacinio komiteto nariais.

— Rimvydo Stikėlio nuotrauka

Rokiškio krašto muziejuje
Jūsų laukia šios
nuolatinės ekspozicijos:

Rokiškio krašto istorija nuo akmens amžiaus
iki XXa. vid.

Dvaro buitis XIX - XXa.

Liongino Šepkos drožiniai.

XXa. dailės ekspozicija "Nuo Justino
Vienožinskio iki..."

Italų dailininko Angelo Frosio tapyba ir
asambližai.

Kiekvieną mėnesį keičiamos parodos.

Mokiniamis paruoštos
edukacinės programos:

"Lino kelias",
"Spaudos gabenimo gdynė 1864-1904".

Muziejus dirba:
trečiadienį - sekmadienį 10-18 val.

Telefonai:

8-278-52261,

8-278-52835,

8-278-52639

Muziejaus filialai:

Kriaunose tel.: 8-278-41718

Obeliuose tel.: 8-278-78825

VIII-oji respublikinė medžio drožėjų darbų paroda - konkursas Liongino Šepkos premijai laimėti

Paroda - konkursas veikė
2001m. rugsėjo 15 - spalio 24 d.
Rokiškio krašto muziejuje

Rokiškis
2001

Vanda Umbrasienė
(g. 1949 m.) Elektrėnai

Mitas apie pasaulio atsiradimą
Vakaris
Melancholija
Atsiskyrėlis
Žalčininkas
Pavasario pranašas
Trečioji akis

Bangapūtis

Dainius Veršelis
(g. 1975 m.) Utena

Paskutinis rojaus obuolys
Be pavadinimo
Nukryžiuotasis

Išeinantis angelas

Vincas Žvingila
(g. 1913 m.) Vilkaviškis

Motina
Paskutinė vakarienė
Bausmės vykdymas
Šv. Jonas Krikštytojas
Šventas lietuviškas žodi
Knygnešys
Madona
Kenčianti Lietuva
Vilkaviškio krašto knygnešiams atminti

Taip žemę dirbo anksčiau

LAUREATAI

1994

Vanda Briedienė (Biržai)
Robertas Matulionis (Vilnius)

1995

Ipolitas Užkurnys (Vilnius)

1996

Antanas Jusevičius (Kaunas)

1997

Antanas Šergalis (Šakių raj.)

1998

Arvydas Petrulis (Panevėžys)

1999

Venecijus Jočys (Rokiškio raj.)
Zenonas Skinkys (Vilkaviškio raj.)

2000

Saulius Lampickas (Alytus)

Paroda Lionginui Šepkai atminti

... Turiu dirbti. .

*Net medis dirba pavasariais,
išduodamas lapus ir žiedus.*

Lionginas Šepka

DALYVIO DIPLOMAS

*Vandai
Umbrasienei*

Rokiškio rajono meras

Gediminas Matiekus

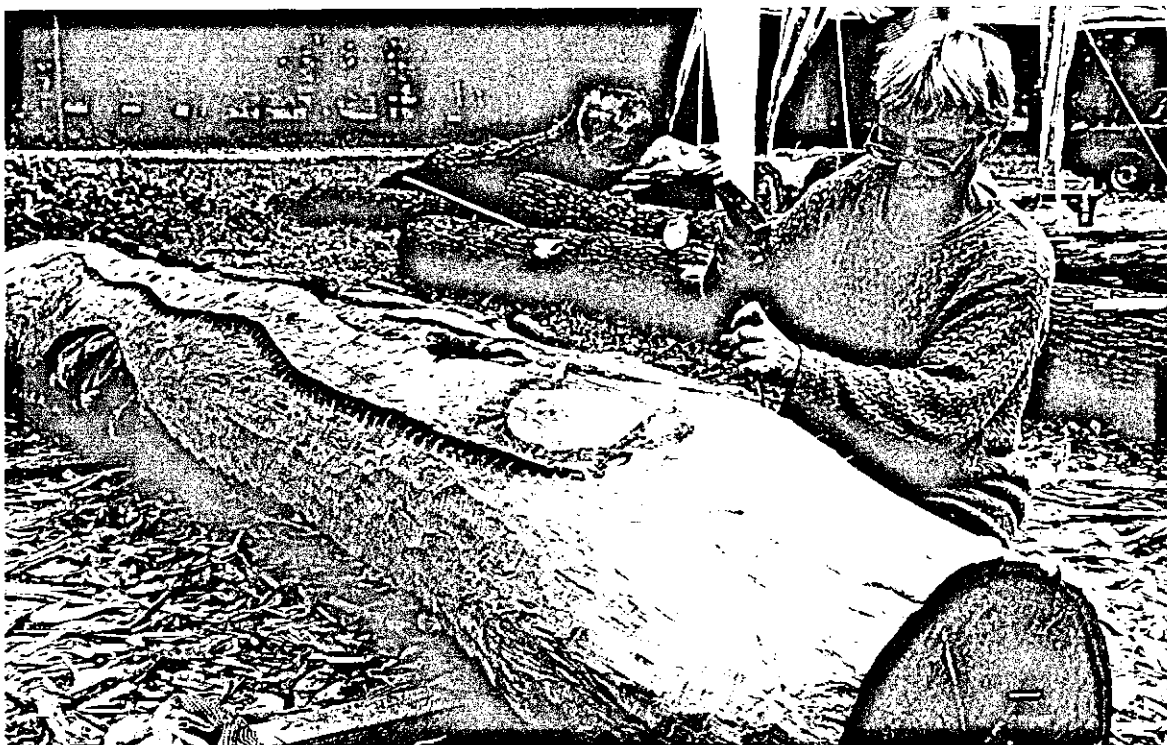
Rokiškis 2001.10.24

Komisijos pirmininkas

Jonas Rudzinskas

[Signature]

V. Umbrasienės kirvukui paklūsta storiausi ažuolai

Padėka

Vandai Umbrasieniui

Už dalyvavimą II respublikiniame medžio drožėjų pleneryje

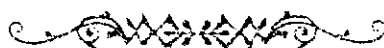
“Medžio ir paukščio įvaizdis”

(sekant Liongino Šepkos kūryba)

Gediminas Matiekus

2002 07 06

PADĖKA

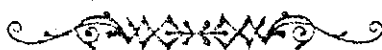
Vandai Umbrasieniui

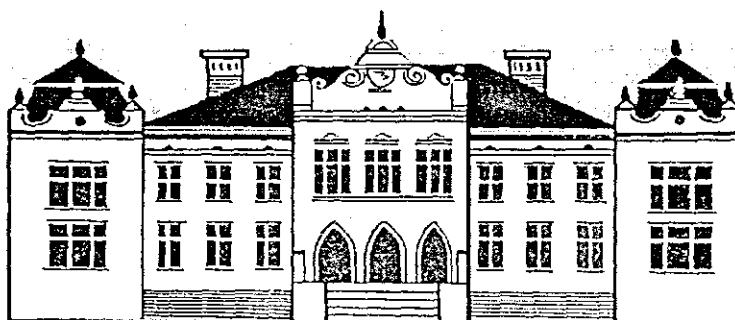
*Už dalyvavimą respublikiniame medžio
drožėjų plenere Rokiškyje
2001m. rugsėjo 3 – 9 d.*

Rokiškio rajono meras

Gediminas Matiekus

2001 rugsėjo 9 d.

ROKIŠKIO KRAŠTO MUZIEJUJE

**š.m. Rugsėjo 3-9d.
respublikinis medžio drožėjų
pleneras
“Improvizacijos Liongino Šepkos
kūrybos ir gyvenimo temomis”**

Dalyvauja:

Vytautas Jackūnas (Pasvalys)
Saulius Lampickas (Alytus)
Adolfas Teresius (Kaunas)
Jonas Tvardauskas (Anykščiai)
Vanda Umbrasienė (Elektrėnai)
Robertas Žaliukas (Rokiškis)

Visus, kurie nori pamatyti kaip drožia garsūs
meistrai, kviečiame užsukti į parką prie muziejaus

Išdrožtų skulptūrų pristatymas ir drožėjų
pagerbimas - rugsėjo 9d. 14val. miesto parke
(Taikos g-vė, prie savivaldybės)

Plenero rėmėjai:

Kultūros ministerija, Rokiškio rajono savivaldybė,
Rokiškio miesto seniūnija, Rokiškio miškų urėdija,
Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto m-la, UAB “Rokiškio apdaila”

Medžio
drožėjai
alytiškis
Saulius
Lampickas
(kairėje) ir
kaunietis
Adolfas
Teresius bei
Rokiškio
krašto
muziejaus
direktorė
Nijolė
Šnioklenė
vakar kūrė
planus, kaip
papuošti
Rokiškį.
D. Zibolienės
nuotr.

Pro savivaldybės langus - skulptūrų parkas

Parke prie savivaldybės sekmadienį turėtų atsirasti septynios ažuolo skulptūros, kurias vakar pradėjo kurti šeši žinomi Lietuvos drožėjai. Rokiškio krašto muziejaus dailės skyriaus vedėjos Marytės Mieliauskienės projektui įgyvendinti Kultūros ministerija skyrė 15 tūkstančių litų.

Reda MILAKNIENĖ

Vakar projektas "Improvizacijos Liongino Šepkos kūrybos ir gyvenimo temomis" muziejaus menėje buvo pristatytas rajono vadovams. Meras Gediminas Matiekus entuziastingai pritarė medžio skulptūrų parko idėjai. Menininkai apgyvendinti muziejaus patalpose, Rokiškio seniūnija siūlė kreiptis bet kokioms pagalboms.

Skulptūras iš rokiškietiško ažuolo vakar pradėjo kurti Saulius Lampickas (Alytus), Adolfas Teresius (Kaunas), Jo-

nas Tvardauskas (Anykščiai), Vanda Umbrasienė (Elektrėnai). Rokiškiui šiame plenaryje atstovauja vienintelis Robertas Žaliukas, kuris kuria namie. Namuose skulptūras Rokiškiui kuria ir Vytautas Jackūnas iš Pasvalio.

Visi plenaryje dalyvaujantys menininkai - tarptautinių ir šalies drožėjų konkursų dalyviai bei laureatai, Rokiškyje vykstančio tradicinio L. Šepkos drožėjų konkurso žvaigždės. Jiems už kūrinius Rokiškiui bus mokamas minimalus honoraras.

V. Umbrasienė. Dainius.-Elektrėnai, 2001.

Skulptūros išnykusiems kaimams

Rasa BARTKEVIČIENĖ

Prieš 40 metų užtvėnkus Strėvą, vanduo užliejo aštuonis ežerus ir apylinkes. Vieni kaimai atsidūrė po vandeniu, kiti buvo iškelti pradėjus elektrinės statybą. Išnyko Perkūnakiemio, Anykštų, Mažiklės, Kakliniškių, Alinkos, Šarkinės, Rungos, Raistinės, Petravičių, Lekavičių kaimai... Taip galima būtų pradėti pasakoti Elektrėnų marių atsiradimo istoriją. Ši istorija ir įkvėpė elektrėnietę tautodailininkę Vandą Umbrasienę įamžinti išnykusius kaimus. Gimė projektas "Tarptautinis medžio drožėjų simpoziumas "Elektrėnai 2001" išnykusių kaimų atminimui įamžinti". Kultūros ministerija projektą patvirtino ir skyrė dalį lėšų, trūkstamą pinigų dalį skyrė Elektrėnų savivaldybė.

Aštuonios skulptūros papuošė miesto aikštę. Kiekvienai skulptūrai parinkta tema susijusi su žmogaus gyvavimo istorija, kaimo gamtos dvasia, primena miesto istoriją.

"Savivaldybių žinios",
Nr. 34

Elektrėnų savivaldybėje

Miestą papuošė medžio skulptūros

Tarptautinis simpoziumas

Rugpjūčio 12-24 dienomis Elektrėnuose veikė tarptautinis medžio drožėjų simpoziumas. Tautodailininkė Vanda Umbrasienė seniai puoselėjo mintį, jog reikėtų įamžinti išnykusių kaimų atminimą. Parengusi projektą „Išnykusių kaimų atminimas“, nusiuntė į Kultūros ministeriją. Projekto įgyvendinimui dalį lėšų skyrė Kultūros ministerija, dalį – Elektrėnų savivaldybė. Ažuolus, iš kurių buvo išdrožtos skulptūros, padovanojo Kietaviškės veikianči medžio apdirbimo įmonė UAB „Dominga MILL“.

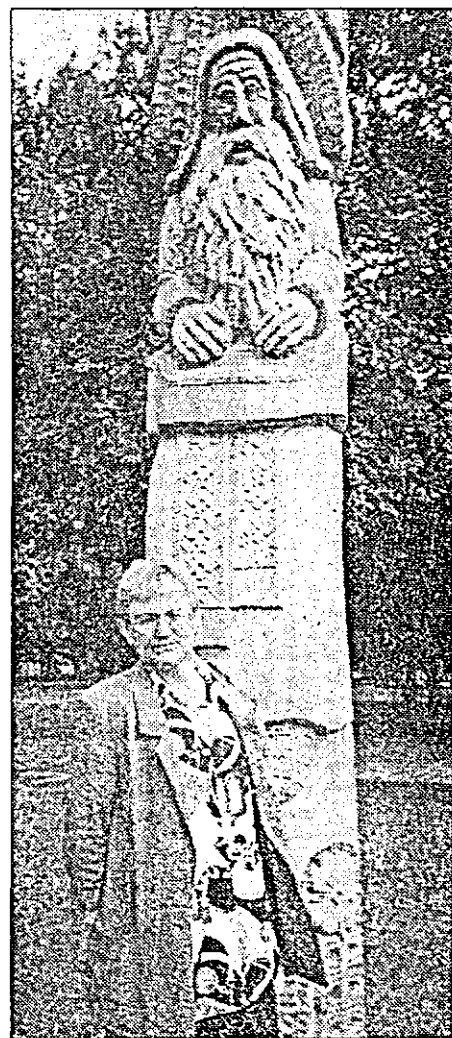
Kaimus užliejo marių vanduo

Statant Lietuvos elektrinę, reikėjo užtventkti Strėvos upę, kuriai išsiliejus, kelių kaimų, upelių ir ežerų vietoje atsirado Elektrėnų marios. Žmonės išsikėlė gyventi kas kur galėjo, o iš buvusių kaimų liko tik skambūs jų pavadinimai: Kakliniškių, Perkūnkiemio, Rungių, Šarkinės, Anykštų, Raistinės, Alynkos, Petravčių.

Į Elektrėnus atvyko 8 medžio drožėjai: Aivars Students (Latvija), Romualdas Podelskas (Birštonas), Adolfas Teresius (Kaunas), Vanda Umbrasienė, Brunonas Margevičius ir Albertas Luskis (Elektrėnai), Pranas Petronis (Anykščiai), Vytas Aputis (Kazlų Rūda).

Gražus kampelis

Skverelyje priešais kultūros namus stovi didingos azuolinės skulptūros – koplytstulpiai „Perkūnas“, „Piemenėlis“, „Kanklininkas“, „Šv. Florijonas“, „Adomas“. Pastatytos pėsčiųjų takų sankryžoje, jos tarsi

Tautodailininkė V. Umbrasienė prie savo sukurtos skulptūros.

spinduliuoja į visas puses sklindančią šviesą, kuri traukia praeinančių elektrėniškių žvilgsnius. Žalia žolė ir geltona medžio spalva puikiai dera tarpusavyje. Gražesnės ir patogesnės vietos mieste skulptūrų ansambliui, kad ir labai norėdamas, tikrai nerastum.

Pasak tautodailininkės V. Umbrasienės, menininkų darbus palankiai įvertino ir Tautodailininkų sąjungos pirmininkas Jonas Rudzinskas, ir Elektrėnų savivaldybės bei seniūnijos vadovai.

ELEKTRĖNŲ SAVIVALDYBĖS MERAS

PADĖKA

Vandai Umbrasienei

*Už liaudies meno propagavimą, skulptūrų parko idėją ir jos
įgyvendinimą Elektrėnų mieste.*

Meras

Kęstutis Vaitukaitis

2001 m. gruodžio mėn. 28 d.

Tarptautinio medžio drožėjų simpoziumo
Elektrėnuose (2001m) dalyviai ir žiūri nariai

V. Umbrasienė apdovanojama ne tik gėlėmis...

TARPTAUTINIS MEDŽIO
DROŽĖJŲ SIMPOZIUMAS
ELEKTRĖNAI 2001

ON INTERNATIONAL WOOD
CARVING SYMPOSIUM
ELEKTĖNAI 2001

PAŽYMĖJIMAS CERTIFICATE

p. *Vanda Umbrasienė*

**DALYVAVO TARPTAUTINIAME MEDŽIO DROŽĖJŲ
SIMPOZIUME „ELEKTRĖNAI 2001“
ELEKTRĖNUOSE 2001M. RUGPJŪČIO 11-24D.
IR SUKŪRĖ SKULPTŪRĄ IŠNYKUSIŲ KAIMŲ
ATMINIMUI ĮAMŽINTI**

TOOK PART IN INTERNATIONAL WOOD CARVING SYMPOSIUM „ELEKTRĖNAI 2001“
IN ELEKTRENAI AUGUST 11 –24, 2001
AND CREATED A SCULPTURE TO PERPETUATE THE MEMORY OF EXTINTED VILLAGES

Elektrėnų savivaldybės meras
Kęstutis Vaitukaitis
Mayor of Elektrėnai Municipality

Lietuvos Respublikos
kultūros ministerija
The Ministry of culture of Lithuania

UAB „DOMINGA MILL“
Gen. direktorius
Irmantas Rajuncius
General Director of
Joint Stock Company „Dominga Mill“

Lietuvos tautodailininkų sąjungos
Vilniaus bendrijos pirmininkė
Ramutė Kraujalienė
A chair woman of Lithuanian folk art
union of Vilnius section

Elektrėnų savivaldybės Sporto ir
Kultūros skyriaus vedėjas
Vytautas Čiškėnas
The manager of Sport and Culture
department in Elektrėnai

Kietaviškių seniūnas
Henrikas Petrauskas
The Headman of Kietavies District

Elektrėnų savivaldybės Kultūros centro
direktorius Juozas Koreiva
The Director of Elektrėnai local
administration culture department

Iš kairės stovi:
Romualdas
Padelskas, Adolfas
Teresius, Vanda
Umbrasienė, Bruno
Margevičius, Ilzė
Studentė, Pranas
Petronis, Vytautas
Aivars

Geras šeimininkas rudenį skaičiuoja viščiukus, o "Meisteris" - medžio drožėjus. Vasarą jau tradiciškai per Lietuvą nusirita tarptautinių simpoziumų, seminarų, parodų ar tiesiog draugiškų susibėgimų banga. Žiupsnelį kaimo į betonines Elektrėnų gatves įbėrė septyni lietuvaičiai drožėjai ir latvių šeima.

Miestui - žiupsnelis kaimo

Giedrė ADOMAVIČIENĖ

Tarptautinį medžio drožėjų simpoziumą išnykusiems kaimams atminti organizavo skulptorė Vanda Umbrasienė kartu su Elektrėnų miesto savivaldybe. Kadaiše vietoje Elektrėnų gyvavo apie 10 kaimų: Šarkinė, Raistinė, Perkūnkiemis, Petravičiai ir kiti. Keturi iš jų buvo užtvindyti statant hidroelektrinę. Savo skulptūrose drožėjai papasakojo, kuo žmogus buvo gyvas per amžius, nuo pradžių pradžios iki šių dienų - apie buitį ir kasdienybę, tikėjimą ir tradicijas, šventuosius globėjus ir mitinius personažus.

Pranas Petronis (Viešintos) netikėtai prakalbo apie meilę. "Be meilės nieko nėra, - pokštavo rodydamas savo Adomą su leva. Išdrožė ir žaltį jiems sugundyti. - Tie kaimai nebūtų išnykę, jei moterys vaikus gimdytų".

Albertas Luskis (Elektrėnai) ir Vytautas Aputis (Kazlų Rūda) Elektrėnams paliko šventuosius globėjus - šv. Florijoną ir šv. Agotą. Albertas - dar naujokas tarp patyrusių medžio drožėjų. Ir dirba jis mieliau vienumoje. Vytui

nesvetimi ir kiti menai, anksčiau jis tapė. Jam labai svarbi saviraiškos laisvė. Sakė neišdrožęs nė vienos skulptūros tiksliai "pagal planą".

Nuo negandų Elektrėnus saugos ir dangaus valdovas Perkūnas. Jo autorių Bruno Margevičių (Elektrėnai) reitai sutiksi drožėjų simpoziumuose. Drožybą jis derina su darbu elektrinėje ir negali ilgai išvykti, o skulptorių vasaros stovyklos paprastai užtrunka 2-3 savaites. Medžio nesibodi ir drožėjo vaikai. Bruno skulptūros puošia Žalgirio mūšio, Užutrakio parkus, bažnyčių šventorius.

Romualdas Padelskas (Birštonas) išdrožė dvipusį koplytstulpį. Jis mokytojas, dirba su vaikais, tad drožybai nelieta daug laiko. Monumentalias skulptūras drožia tik keletą pastarųjų metų, anksčiau iš gražių, neįprastos formos šakų gaminavo staliukus, žvakes ir gėlines. R. Padelskas sako išradęs, kaip išgauti smulkią faktūrą skulptūros apdailai. Kampiniui šlifuoekliui jis pritaikė metalo šlifavimo diskelį. Šlifuojant lėtai raštas gaunasi smulkus, greitai - stambus.

Kur šią vasarą buvęs, kur nebuvęs, bet Elektrėnų Adolfas Teresius (Kau-no r.) neaplenkė. Vaikystėje piemenavęs Adis meilę gamtai, matyt, viena gražų rytmetį į plaučius įkvėpęs. Savo medinį piemenėlį jis apsupo avelėmis, išdrožė karvę ir šunį prie kojų.

Ne pirmą, tikriausiai ir ne paskutinį kartą į Lietuvą atvažiuoja Aivars Studens su žmona Ilze (Bauskė, Latvija). Pagal profesiją jis - stalius restauratorius, Bauskėje turi darbą ir drožia tik savo malonumui arba gavęs rimtą užsakymą. Elektrėnų simpoziume Aivars išdrožė namus ir po vienu stogu apgyvendino net tris kartas - tėvus, vaikus ir anūkus. Juk be žmogaus namai tušti.

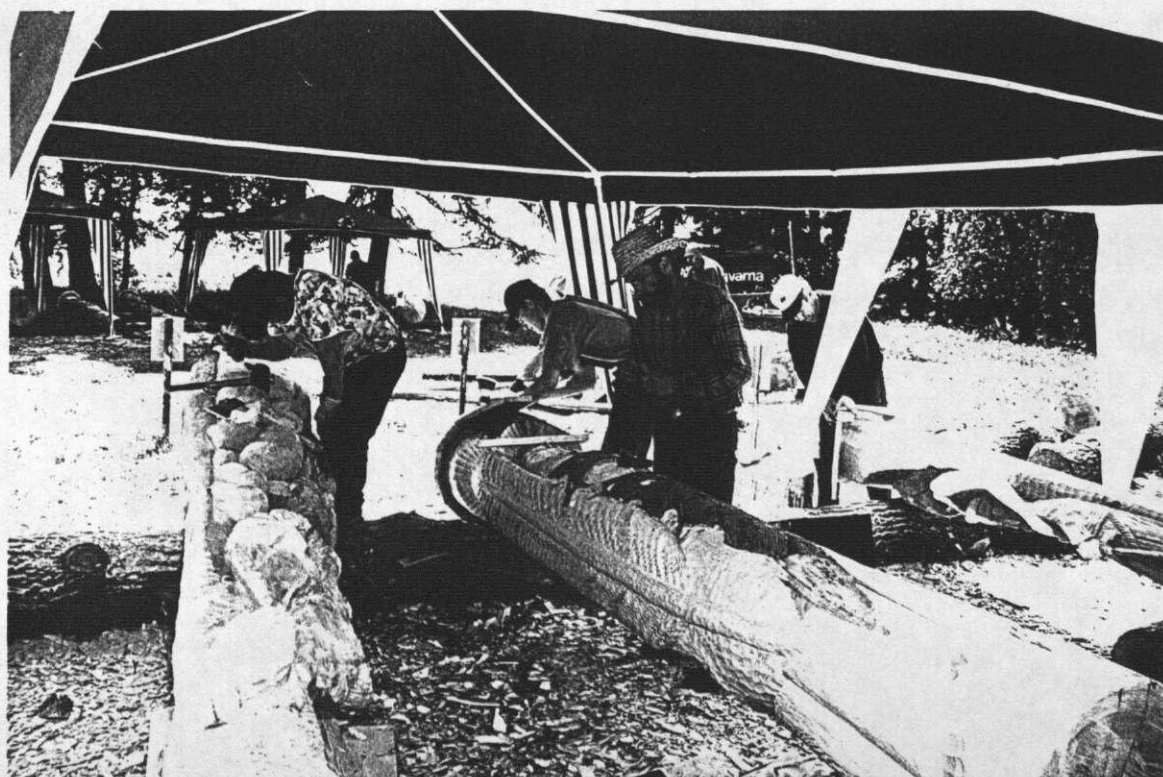
Didesnių ar mažesnių rūpestėlių išvarginta Vanda Umbrasienė "Meisteriui" pasiguodė, kad organizuoti sunkiau negu drožti. O drožia ji, kaip visuomet, nepriekaištingai. Apdainavęs praeitį, josios kanklininkas jau kuria melodiją ateičiai...

Skulptūrų parkelis - pačiame Elektrėnų centre. Nepravažiokite!

Algio SUBATOS nuotrauka

V. Umbrasienė prie savo kūrinį. Elektrėnai, 2001.

P. V. Ambraškienė
Kvietimas

**RASAINIAI
2001**

Krašto istorijos muziejus

Tel. (8-228) 51892

Mob. (8-282) 10030

Miesto seniūnas

Tel. (8-228) 51570

TAUTODAILININKŲ – MEDŽIO DROŽĖJŲ STOVYKLOS RASEINIUOSE

2001 liepos 2 – 6 d. PROGRAMA

liepos 2d. 9.00 – 16.00 – Dalyvių atvykimas.

Stovyklos įrengimas miesto parke.

18.00 – 23.00 – Medžio drožėjų stovyklos atidarymas.

Vakarojimas. Diskoteka.

liepos 3d. 9.00 – Tautodailininkai pradeda darbą.

liepos 3, 4, 5d. – Raseiniškiai kviečiami stebėti medžio skulptūrų gimimą.

liepos 6d. 13.00 – Stovyklos uždarymas. Aptarimas. Dėkojimas.

14.00 – Šventė, skirta Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai.
Šventės pabaigoje – diskoteka.

Veiksmo vieta – Raseinių miesto parkas.

Dirbs medžio drožėjai. Tautodailininkai rengs mugę. Valkams bus organizuotas poilsis. Žiūroval galės bendrauti su tautodailininkais ir pramogauti.

Vanda UMBRASIENĖ

(g. 1949 06 09 Kurkliškiuose)

Gyvena ir kuria Elektrėnuose. Kultūros darbuotoja. LTS narė nuo 1991 m.

Autorė surengė personalines parodas Vilniuje (1991), Trakuose (1997), Kaune (1999), Elektrėnuose (1980, 1998), Prienuose (2000). Autorės kūryba eksponuojama zoninėse ir respublikinėse parodose. Yra sukūrusi monumentalių ąžuolo skulptūrų Lietuvoje bei Lenkijoje.

V. Umbrasienės kūryba eksponuota Vokietijoje (1998), Lenkijoje (1997), Australijoje (1999), Suomijoje (2000).

Apie autorę rašė „Valstiečių laikraštis“ (1991), „Tworzące Ludowa“ (Lenkija, 1999), „Meisteris“ (1999, 2000).

Lives in Elektrėnai. Educator. ULFA member 1991.

Six personal exhibitions in Lithuanian cities and towns in (1991-2000). Participates in zonal and national exhibitions. Author of monumental oak sculptures erected in Lithuania and Poland. Expositions in Poland (1997), Germany (1998), Australia (1999), Finland (2000).

Notions in the Lithuanian and Polish press.

TAUTODAILININKŲ
KŪRYBA
LTS VILNIAUS
BENDRIJA

LITHUANIAN FOLK
ART CREATIONS
ULFA VILNIUS
BRANCH

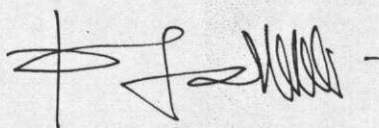

Vanda Umbrasienė

Sveikiname Jus
Lietuvos Tautodailininkų sąjungos 35 - mečio
proga, dėkojame už kūrybinius pasiekimus
ir tautodailės puoselėjimą

Lietuvos tautodailininkų sąjungos

Pirmininkas

J. Rudzinskas

Paroda Lionginui Šepkai atminti

... Turiu dirbti. .

*Net medis dirba pavasariais,
išduodamas lapus ir žiedus.*

Lionginas Šepka

DALYVIO DIPLOMAS

Vandai Umbrasienei

Rokiškio rajono meras

Vidmantas Kanopa

Rokiškis 2000.10.25

Komisijos pirmininkas

Arūnas Kynas

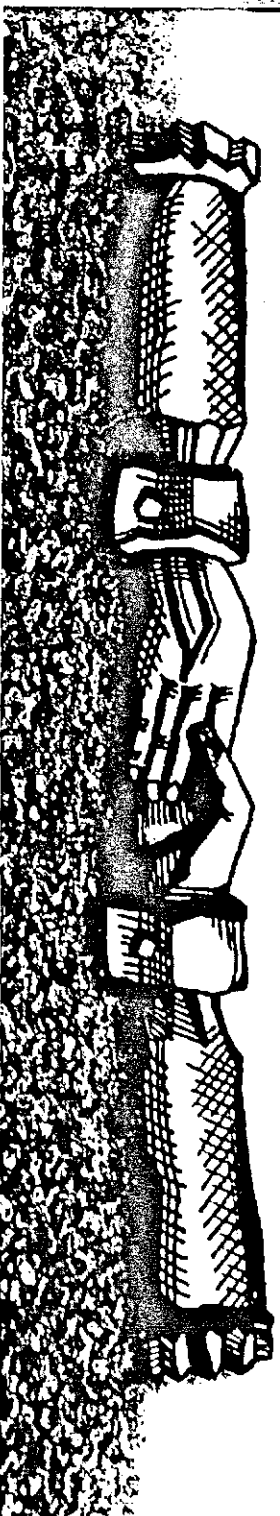
Arūnas Kynas

**VII - oji respublikinė medžio drožėjų darbų
paroda - konkursas Liongino Šepkos atminimui**

KATALOGAS

2000 m.

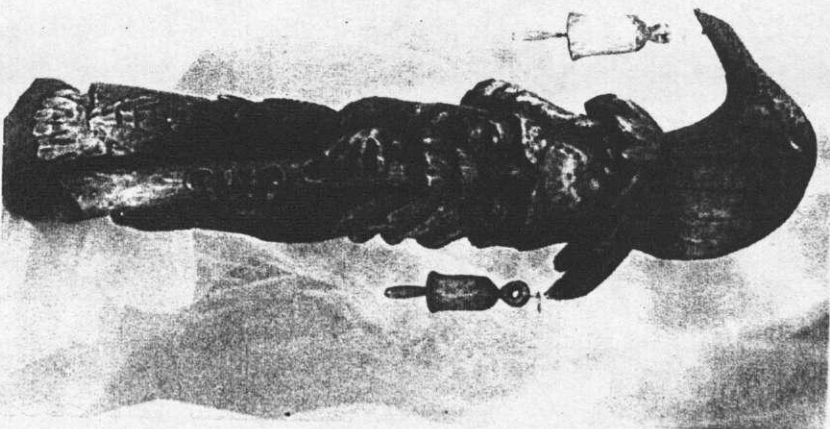
Rokiškio krašto muziejus

VANDA UMBRASIENĖ

Elektrėnai

Žuvis - drakonas
Girvininkas
Rojaus medis
Laimės paukštė
Medžio duasia
Bičių globėjai
Našlaitėlė
Gervė

Nykštukas

Jau septinti metai, kai, atėjus rudeniu, į Rokiškio krašto muziejų su savo darbais suguža medžio drožėjai iš visos Lietuvos. Vyksta paroda - konkursas Liongino Šepkos (1907-1985) atminimui.

Keletas skaičių apie VII -ąją parodą - konkursą. Dalyvauja rekordinis drožėjų skaičius - 39.

I -ą kartą į konkursą atvyko - net 20 meistrių.

Po 4 - drožėjus atvyko iš Utenos, Skuodo, Plungės, Telšių ir Kauno, po 3 - iš Rokiškio, Kupiškio, Vilniaus, po 2 - iš Alytaus, Radviliškio, po 1 - iš Pasvalio, Kretingos, Mažeikių, Širvintų, Elektrėnų ir Vilkaviškio.

Jauniausias konkurso dalyvis - 11-metis Dovydas Teresius (Kauno raj.), vyriausias - Petras Vytautas Kalpokas (Kaunas). Jam 80 metų.

Pažiūrėję į dalyvių sąrašą, pastebėjime daug tų pačių pavardžių. Tai reiškia, kad šiame dalyvauja išties šeimos: Adolfas Teresius su 2 sūnumis - Augustu ir Dovydu, Petras Brazauskas su sūnumi Liudu, tėvas ir sūnus Edmundas ir Martynas Gaudai, vyras ir žmona Jonušai.

Gausus dalyvių būrys žiūrovams ir vertinimo komisijai pateikė virš 300 darbų. 1999m. darbų vertinimo komisija pasiskelbė du laureatus. Tai - Venecijus Jočys (Rokiškio raj.) ir Zenonas Stinkys (Vilkaviškis).

Prizininkais tapo: Venecijus Jočys (žliūrovų prizas), Pranas Dužinskas, Antanas Lubys, Cecilija Mikulskienė, Egidijus Sologubas, Gintaras Varnas, Eglėnas Židonts. Dėkojame konkurso - parodos dalyviams ir rėmėjams.

Certificate

Ukraszanie Dądra

2000 09 11-24 d. dalyvavo Smalėnuose (Punsko vlsč.)

vykusiame skulptorių simpoziume

**„Pakelių kryžiai, koplytstulpiai,
monumentalioji sakralinė skulptūra”,**

kurio garbės globėjas buvo

Jo Ekscelencija Elko vyskupas Wojciech Ziemba.

Regioninio kultūros ir meno centro
Suvalkuose direktorius

Jerzy NAZARUK
Jerzy NAZARUK

Punsko valsčiaus viršaitis

Vytautas LIŠKAUSKAS
Vytautas LIŠKAUSKAS

Vyskupijos rekolekčių namų direktorius ir
Smalėnų parapijos klebonas

kun. Jacek CHAŁKO
kun. Jacek CHAŁKO

Laudies meistrų draugijos Centro
valdybos vicepirmininkas

Józef MURAWSKI
Józef MURAWSKI

Kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijos
Kūrybinio darbo namų Vygriuose direktorė

Bogumiła CIESŁUKOWSKA
Bogumiła CIESŁUKOWSKA

V. Umbrasienės medžio skulptūros

Kaišiadorių vyskupija

ELEKTRĖNŲ MARIJOS KANKINIŲ KARALIENĖS PARAPIJA

Atgimimo a. 1, 4061 Elektrėnai, tel. (8-238) 3 60 33, tel./faks. 3 79 68

Dėkojame Elektrėnų "Versmės" gimnazijos mokytojai Vandai Umbrasienai už paskaitą-ekskursiją tema "Skulptūra". Jos profesionalus pasakojimas apie skulptūros drožybos gudrybes Onuškio vidurinės mokyklos ansamblio dalyviams paliko neišdildomą įspūdį. Dievo palaima telydi jos kelius ir gerus darbus.

ELEKTRĖNŲ DEKANATO DEKANAS,
ELEKTRĖNŲ PARAPIJOS KLEBONAS
KUN. JONAS SABALIAUSKAS

2000 05 14
ELEKTRĖNAI

V. Umbrasienė Elektrėnų skulptūrų parke

Tarptautinis medžio drožėjų **SIMPOZIUMAS**

IGLIAUKA'99 • LIETUVA

International
Wood Carvers Symposium

PASaulio LIETUVIŲ KULTŪROS,
MOKSLO IR ŠVIETIMO CENTRAS
KAUNAS 2000

IGLIAUKA'99

V. Umbrasienė. Grybų žmogiukas.- Igliauka (A. Matučio gimtinė), 1999.

16

Grybų žmogukas
Mushroom Man

Vanda Umbrasienė

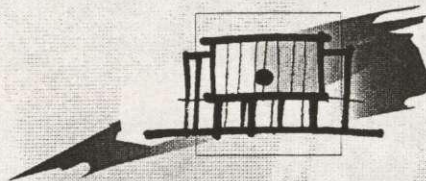
(g. 1949 m.) Lietuva, Elektrėnai

Medžio drožyba domisi jau ne vieną dešimtmetį. Gamtos, pasakų ir sakrali tema sukurti darbai pasklidę po Lietuvą ir pasaulį. Nuo 1991m. yra Tautodailininkų sąjungos narė, dalyvavusi įvairiose rajoninėse ir respublikinėse parodose. Nuo 1995 m. jos sukurtos skulptūros kasmet eksponuojamos Austrijoje vykstančiose parodose. Be smulkių plastikos darbų, yra sukūrusi virš dešimti monumentalių lauko skulptūrų. 1998 m. dalyvavo Baltijos jūros šalių simpoziume BIRŠTONAS'98. Šiuo metu dirba Elektrėnų kultūros namuose, mokyti vaikus drožybos paslapčių, organizuoja kitų menininkų ir savo kūrinių parodas.

(b. 1949) Lithuania, Elektrėnai

Vanda Umbrasienė is interested in wood carving for several decades. All over Lithuania and in many foreign countries you can find her works, which express motives of nature, fair tales and religion. Since 1991 she is a member of Folk Artists Union. She took part in several regional and republican exhibitions. Since 1995 Vanda Umbrasienė presents her sculptures in various exhibitions in Austria. She has created small objects and over ten monumental sculptures, which are presented in open air. In 1998 she took part in Baltic Region Countries Symposium BIRŠTONAS'98. Vanda Umbrasienė works in Elektrėnai Center of Culture, teaches children to carve wood, organizes exhibitions of her own and other artists' works.

AUSTRIJOS-LIETUVOS MENININKŲ DRAUGYSTĖS PARODA

PAŽYMĖJIMAS

CERTIFICATE

Vanda UMBRASINĖ

Dalyvavo

Austrijos-Lietuvos menininkų draugystės
parodoje

1999 m. rugsėjo 14-22 d. Kaune

1999 m. rugsėjo 24-26 d. Prienuose

Participated in the friendship exhibition of Austrian-Lithuanian artists
on September 14-22, 1999 in Kaunas
on September 24-26, 1999 in Prienai

Lietuvos Tautodailininkų Sąjunga

Kauno bendrija

Lithuanian Folk Art Society Kaunas Department

Pirmininkas / Chairman / V. Jazerskas

*Visuotinė
Pasaulio Lietuvių kultūros,
mokslo ir švietimo centras*

*Non profit organization
Lithuanians' World Center for Advancement
of Culture, Science and Education*

Direktorius / Director / V. Kubilius

Viešoji įstaiga

Prienų drožėjai

*Non profit organization
Prienai Woodcarvers*

A. Antanavičius

Algimantas SAKALAUSKAS / Lietuva / MEDŽIO DROŽĖJAS

Algimantas Sakalauskas gimė 1958 m. Vilkaviškio rajone. Jis vedęs, augina du sūnus. Nuo jaunystės domėjosi įvairiomis meno šakomis ir prieš tryliką metų pradėjęs savo kūrybinę veiklą. Jis tęsia ir dabar. Jis Lietuvos tautodailininkų sąjungos narys, gyvena ir dirba Prienuose.

Kūrybos spektras platus, nuo mažosios plastikos drožinių iki monumentaliosios skulptūros. Didelių darbų yra sukūręs apie 170. Be savo kūrybinio darbo dalyvauja bei organizuoja daugelį tarptautinių medžio drožėjų simpoziumų Lietuvoje ir kitose šalyse.

Algimantas Sakalauskas Bildhauer

Algimantas Sakalauskas ist 1958 in Litauen geboren. Er ist verheiratet und hat zwei Kinder. Von Jugend an interessierte er sich für alle Künsten. Vor ca. 13 Jahren hat er seine künstlerische Arbeit begonnen. Er ist Mitglied der "Volkskunstgesellschaft" Litauens und gehört zu den bekanntesten Künstlern seines Heimatlandes.

Neben seiner künstlerischen Arbeit ist er als Organisator von neun Symposien in Litauen und in anderen Ländern aktiv gewesen.

Bislang hat er ca. 170 verschiedene Skulpturen von 2 bis 11 Meter Höhe geschaffen. Einige davon sind in Dänemark, Österreich und Deutschland zu sehen. Darüberhinaus hat er hunderte Kleinskulpturen gefertigt, die in Litauen und in der ganzen Welt zu bewundern sind.

Zuletzt nahm er an einem Bildhauersymposium in Paudorf/Niederösterreich teil und im August 1999 wird er als einer von sechs europäischen Künstlern beim internationalen Bildhauersymposium in Japan mitwirken.

Vanda UMBRASIENĖ / Lietuva / MEDŽIO DROŽĖJA / TAPYTOJA

Vanda Umbrasienė gimusi 1949 m. Tarkų rajone. Šiuo metu dirba ir gyvena Elektrėnuose.

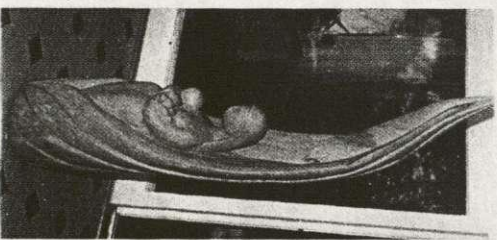
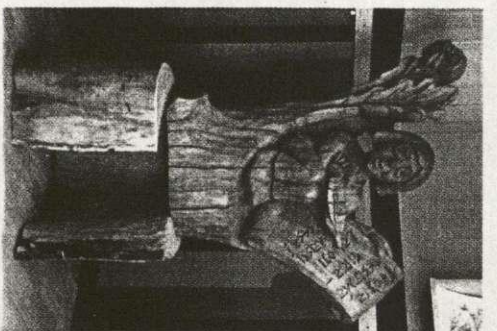
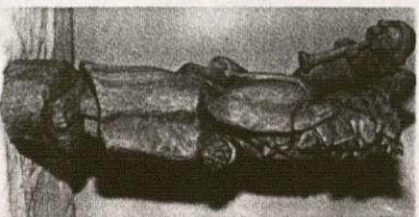
Pirmieji drožiniai sukurti vaikystėje. Vėliau išaugo į profesionalios menininkės kūrybą, kuri apima ne tik tradicinę mažąją kamerinę skulptūrą, bet ir monumentalius lauko paminklus. Yra sukurta apie dešimt didelių darbų įvairiuose simpoziumuose, o tikslantys mažų darbų pasklidę po visą pasaulį. Tarp kelių savo personalinių parodų dalyvavo dvidešimtyje respublikinių parodų.

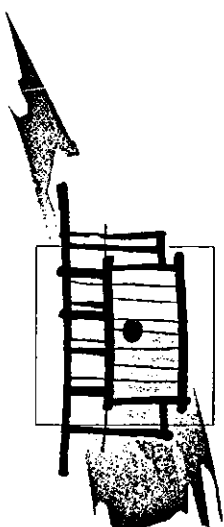
Vanda Umbrasienė

Vanda Umbrasienė ist 9.6.1949 im Bezirk Tarkų geboren. Zur Zeit arbeitet und wohnt sie in Elektrėnai. Von Jugend an hat sie ihre künstlerische Arbeit begonnen. Sie ist als Bildhauerin tätig. Vanda Umbrasienė schafft nicht nur traditionelle kleine Kammerenskulpturen, sondern auch monumentale Denkmäler.

Sie hat an verschiedenen Symposien teilgenommen und 10 große Skulpturen geschaffen. Hunderte Kleinskulpturen sind in der ganzen Welt zu bewundern.

Vanda Umbrasienė hat sowohl einige Personalausstellungen organisiert, als auch an 20 Staatssausstellungen teilgenommen.

Paroda vyks: Kaune nuo 1999 09 14 iki 1999 09 22
Atidarymas rugsėjo 14 d. 17.00 val. /Darbimo 20, VDU Dailės mokykla /
Prieinose nuo 1999 09 24 iki 1999 09 26
Atidarymas rugsėjo 24 d. 17.00 val. /Vytauto 35, Prienų kultūros centras /

Parodos garbės rėmėjai-globėjai:

Dc.Florijan HAUG – Austrijos ambasadorius Lietuvoje
Kazimieras STARKYVIČIUS – Kauno apskritys viršininkas
Prof. Vytautas KAMINSKAS – Vytauto Didžiojo Universiteto rektorius

Parodos rėmėjai:

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
KAUNO APSKRITIES VIRŠININKO ADMINISTRACIJA

Parodos organizatoriai:

VISUOMENINIS ISTAIGA
PASAULIO LIETUVIŲ KULTŪROS, MOKSLO IR ŠVIETIMO CENTRAS
VITKONIŠKIAI
PRIENŲ DROŽEJAI

Parodą remia: UPS sąntos „Žuimas „Meisieris“ • Kavinė „Lavilė“ • Firma „Tarp gėlių“ •
UAB „Gyvenimas“ • UAB „Lietuviškas midus“

Parodos darbo laikas: priėmimo laikas- penktadienis 10-17 val. ir 14-18 val.
PARODŲ LANKYMAS NEMOKAMAS

AUSTRIJOS-LIETUVOS MENININKŲ
DRAUGYSTĖS PARODA

Tarptautinis
medžio drožėjų
SIMPOZIUMAS
IGLIAUKA'99 • LIETUVA

PAŽYMĖJIMAS

CERTIFICATE

p. Vanda Umbrasienė

Dalyvavo

Tarptautiniame medžio drožėjų simpoziume IGLIAUKA'99
1999 m. gegužės 19 - 29 d.
poeto Anzelmo Matučio gimtinėje.

Participated in the International Wooden Sculpture Camp IGLIAUKA'99
on May 19th - 29th, 1999 in the birthplace of poet Anzelmas Maturis.

Valdas KUBILIUS
Pasaulio lietuvių kultūros,
mokslo ir švietimo centro direktorius
Director of Lithuanians' World Center
for Advancement of Culture,
Science and Education

Valdas JANKAUSKAS
Marijampolės apskrities
administracijos viršininkas
County Governor of Marijampolė
County Governor's Administration

Juozas VAICIULIS
Marijampolės rajono meras
Mayor of Marijampolė Region
Municipality
Valentinas JAZERSKAS
Lietuvos tautodailininkų sąjungos
Kauno bendrijos pirmininkas
Chairman of Lithuanian
Folk Art Society
Kaunas Department

Kunst aus Litauen

Ausstellung Litauischer Künstler
aus Anlaß des Jubiläums
„625 Jahre lebendiges Mesum“

Vanda Umbrasiene
Rischarda Kozubovskaja

20. Aug. 1998 – 7. Sept. 1998

Stadtsparkasse Rheine
Geschäftsstelle Mesum

Jubiläum 625 Jahre Mesum

Bildhauerin und Holzschnitzerin Vanda Umbrasiene zeigt ihre Werke in Mesum. Fotos: CPS

Rischarda Kozubovskaja. Die Kunstlehrerin an einer Grundschule hat sich ganz der Papierschnittkunst gewidmet.

Zwei Künstlerinnen stellen ihre Werke aus

Volkskunst aus Litauen in der Stadtparkasse Mesum

Mesum (fg) - Das Gemeindejubiläum machte es möglich, daß zwei litauische Künstlerinnen in der Geschäftsstelle Mesum, der Stadtparkasse Rheine, knapp 50 ihrer Werke ausstellen.

Am Mittwochmorgen eröffnete die stellvertretende Bürgermeisterin Ursula Kleinfrauns gemeinsam mit Geschäftsstellenleiter Karl Feldhoff die Ausstellung, wozu auch die Volksmusikgruppe aus Trakai gekommen war. (MZ berichtete). Sie unterhielt mit prächtiger Musik und feurigen Tänzen, einmal

Bürgermeisterin Ursula Kleinfrauns freute sich, daß die Mesumer zu ihrem 625jährigen Gemeindejubiläum auch die Partnerstädte von Rheine einluden und damit ihren Blickwinkel auf Europa ausweiteten und öffneten. Gespräche miteinander, ein offenes Ohr für die Belange des Partners seien wichtige und wesentliche Stärkung einer lebendigen Städtepartnerschaft. Darum freute sie sich, diese Ausstellung eröffnen zu können.

Zu sehen und zu kaufen sind noch bis zum 7. September verschiedene Skulpturen und Plastiken der Bild-

zumeist kleinere Figuren aus Linde, die ihre Bildkraft vorwiegend aus Mystik, Religion und Musik schöpfen. Hier ist die Volkskünstlerin zu Hause, hierher bezieht sie viele ihrer Motive und Anregungen: Da stehen z. B. drei Engel neben dem Heiligen, der Teufel mit der Hexe neben größeren Masken. Zu Hause schafft sie, die im Hauptberuf im Kulturhaus in der Organisation arbeitet, auch schon mal übergroße Figuren, zuweilen bis zu drei Meter hohe Stelen aus Eiche.

Weit filigraner sind Handwerkszeug und Materialien bei Rischarda Kozubovskaja. Die Kunstlehrerin an einer

widmet. Dabei ist diese einstige chinesische Kunst in Litauen durchaus nicht typisch und erst seit der Jahrhundertwende heimisch. Umso erstaunlicher und bewundernswerter sind die feinsten Formen, die lebhaften Figuren, die feine Ornamentik, die Natürlichkeit in ihren Bildern, meist aus schwarzem, dann gelegentlich aus Buntpapier geschnitten. Auch sie entlehnt ihre Motive vielfach der reichen Mythenwelt Litauens. Mit einer Arbeit ist die Künstlerin, der man bei ihrer Arbeit auch auf die Finger schauen darf, sogar im „Weltscherenschnittalbum“ vertreten. Auch ihre vielfäl-

Der Rheine Pressespiegel

Stadt Rheine, Der Bürgermeister, Pressestelle, 48427 Rheine, Tel. 9 39-2 22

Ausgabe vom: 27. April 1998 *Gemeindejubiläum* Nr.

Jubiläum 625 Jahre Mesum

Zelt beim Seniorennachmittag bis auf den letzten Platz gefüllt

Die Gäste aus Trakai waren ein Programm-Höhepunkt

Mesum (fg) - Wenn gleich Heinrich Rauß als Heimatvereinsvorsitzender und damit einer der drei Mitveranstalter des Seniorentages zuweilen ins Schwitzen geriet, weil das Programm dank unerwarteter Zugaben in die Verlängerung ging, so hatte er doch allen Grund zur Zufriedenheit und Freude.

Das große Festzelt war bis auf den letzten Platz gefüllt und die Stimmung war ausgezeichnet. Dafür sorgten in erster Linie die vielen Gäste, vor allem die Musik- und Tanzgruppe aus Trakai. Kaum war sie wenige Minuten zuvor in Mesum angekommen, da traten sie auch schon mit einigen Liedern und Tänzen auf, ohne allerdings dabei schon allzuviel von ihrem ungewöhnlichen reichen Re-

Der älteste Mesumer Anton Sterthaus war im Zelt mit dabei und amüsierte sich prächtig.

pertoire zu verraten. Was sie allerdings aufführten, war allerbeste, schwungvollste Unterhaltung. Begeistert klatschten und tanzten die Senioren mit, sie hielt es nicht mehr auf ihren Stühlen. Da dürfen sich die Mesumer auf weitere

Auftritte in den nächsten Tagen und ganz besonders auf den Samstag beim großen Unterhaltungsabend ab 19 Uhr im Zelt freuen, so VMV-Vorsitzender Werner Hachmann. Dann wollen die Litauer nämlich noch weit mehr bieten.

Feine Unterhaltung steuerten auch der Harmonika-Club Mesum, ebenfalls Mitveranstalter, die Tanzgruppe der Frauengemeinschaft und Mia Kraken bei. Sie erzählte plattdeutsche Geschichten und Döhnkes über alte Mesumer Originale, Pastöre und Feuer-teufel zum Thema „Eene Mesumske Oma vertellt von fröher“. Gemeinsam mit ihrem Mann Ernst sang sie abschließend „een Liedken von usse aolle Hüsken“. Viel Spaß brachten wieder einmal die lustigen „Feldmäuse“, die Tanzgruppe der Feldschützen unter der Leitung von Andrea Gang, auf die Bühne.

Ludger Meier erinnerte in seinem Festvortrag daran, daß

es mit dem Westfälischen Frieden ein überregionales Jubiläum zu feiern gelte. Er gab dazu einen anschaulichen Überblick über die Ereignisse und Wirren des 30jährigen Krieges und über die schwierige und langjährige Friedenssuche in Münster und Osnabrück. Daß es während der Verhandlungen und noch ein Jahr vor Abschluß zum fürchterlichen Beschuß von Rheine kam, ist ein besonders grauenvoller Leidenszug der lokalen Geschichte.

Pfarrer Franz Heitmann, neben den Pfarrern i. R. Menker und Löbbel geringesehener Gast, hatte in den Akten nach den ältesten Mesumer Einwohnern Ausschau gehalten. Daß dazu auch Pfarrer Menker mit 92 Jahren gehört, weiß man längst. Besonders erfreulich war, daß mit Anton Sterthaus, der im Oktober 94 Jahre alt wird, der älteste Mann noch im Zelt anwesend war.

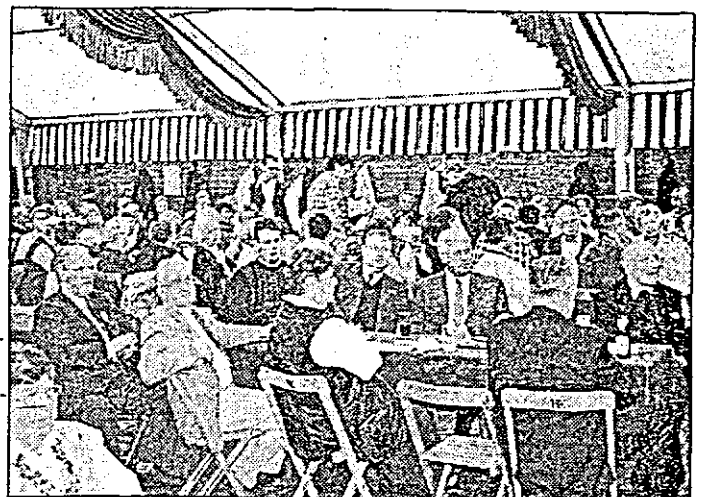

Litauische Künstlerinnen stellen anlässlich des Jubiläums ihre Werke in der Zweigstelle der Stadtparkasse aus. Gestern wurde die Ausstellung von der Stellvertretenden Bürgermeisterin Ursula Kleine-Frauns eröffnet. Vanda Umbrasiene zeigt 30 Skulpturen ihres erfolgreichen Schaffens und Rischarda Kozubovskaja hat sich der Papierschnittkunst gewidmet. (Ausführlicher Bericht in unserer morgigen Ausgabe). Foto: CPS

27 Aug 1998

Stimmung, Schwung, Tanz und Gesang brachten die Litauer auf die Bühne im Festzelt – da ging die Post ab.

Unter den vielen Gästen waren auch die Pfarrer Heitmann, Löbbel und Menker.

Münstersche Anz. 27. Aug. 1998

Litauische Künstlerinnen stellen Arbeiten in Mesum aus

Münsterländische Volkszeitung

27. AUG. 1998

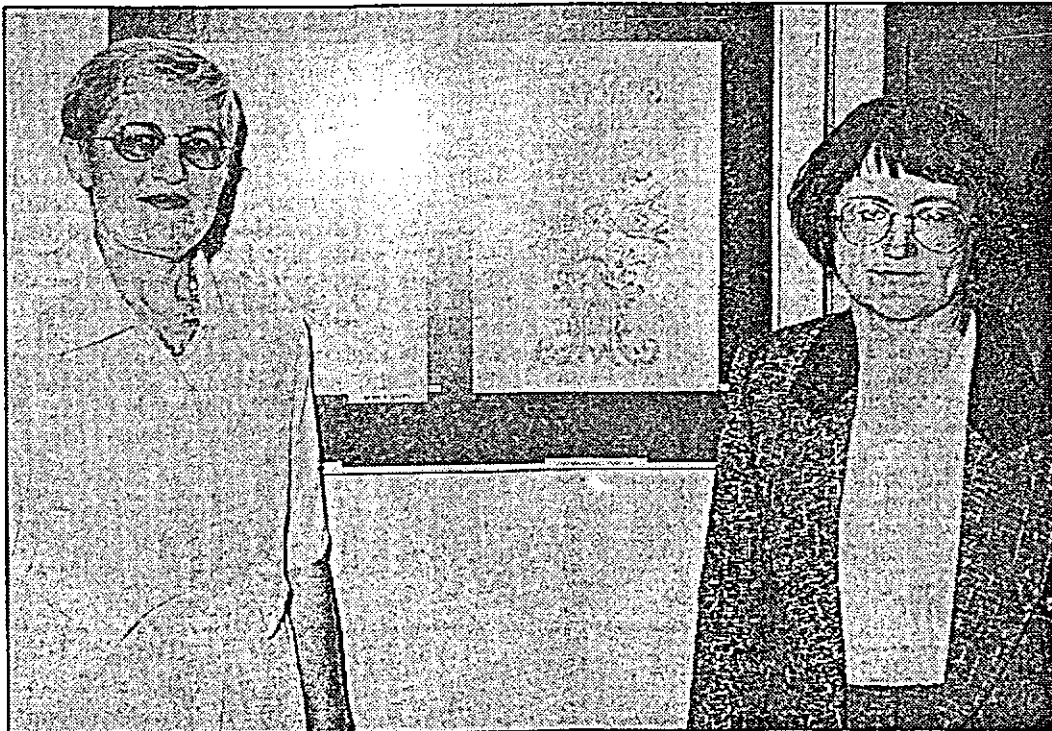
Kleine-Frauns: Besucher berichten über sich und ihre Welt

Rheine-Mesum. (gru) – Das Jubiläum „625 Jahre Mesum“ steht im Blickwinkel eines lebendigen, gemeinsamen Europas. Diesen Anspruch untermauert eine Ausstellung mit Kunst aus Litauen, die gestern in der Sparkassen-Geschäftsstelle Mesum durch die stellvertretende Bürgermeisterin Ursula Kleine-Frauns eröffnet wurde. Die Bildhauerin und Holzschnitzerin Vanda Umbrasiene, Mitglied des Vereins der Volkskünstler Litauens, zeigt etwa 30 Skulpturen ihres erfolgreichen Schaffens. Kunstlehrerin Rischarda Kozubovskaja hat sich ganz dem Papierschnitt gewidmet. Beide Künstlerinnen waren ge-

stern anwesend. „Verständigung, Partnerschaft und Freundschaft lassen sich nicht verordnen oder erzwingen. Sie müssen wachsen so wie ein Baum nur den Stürmen trotzen kann, wenn starke Wurzeln guten Boden finden. Darum brauchen auch Städtepartnerschaften Energieträger“, betonte die Bürgermeisterin. Zu diesen Energieträgern zählte sie ganz besonders die beiden Künstlerinnen aus Litauen und natürlich die 30 Mitglieder der litauischen Folkloregruppe, die vor der Ausstellungseröffnung auf der alten, festlich geschmückten Bahnhofstraße musizierten und tanzten.

Sie gestatteten damit eben-

so wie die beiden Künstlerinnen einen effektvollen Einblick in litauisches Brauchtum. „Die Künstlerinnen sagen mit ihren Werken etwas über sich selbst und die von ihnen erlebte Welt. Ich hoffe und wünsche, daß sie auf offene Augen, auf offene Ohren und vielleicht auch auf eine sich öffnende Geldbörse treffen.“ Mit diesen Worten unterstrich Kleine-Frauns noch einmal deutlich, daß alle Skulpturen und Papierschnitte käuflich erworben werden können. Die Ausstellung kann noch bis zum 7. September während der Öffnungszeiten der Stadtparkassen-Geschäftsstelle Mesum besucht werden.

Vanda Umbrasiene (r.) und Rischarda Kozubovskaja aus Litauen stellen ihre Werke in der Sparkassen-Geschäftsstelle Mesum aus.

Foto: Runge

Beste Laune herrschte beim Senientag im großen Festzelt, das bis auf den letzten Platz gefüllt war. münsterländische Volkskunst

Senioren tanzten begeistert mit

Tag für ältere Mitbürger war ein voller Erfolg / Gäste aus Trakai als Höhepunkt

Rheine-Mesum. (fg) – Wenngleich Heinrich Rauf als Heimatvereinsvorsitzender und damit einer der drei Mitveranstalter des Senientages zuweilen ins Schwitzen geriet, weil das Programm dank unerwarteter Zugaben in die Verlängerung ging, so hatte er doch allen Grund zur Zufriedenheit und Freude. Das große Festzelt war bis auf den letzten Platz gefüllt, und die Stimmung war ausgezeichnet.

Dafür sorgten in erster Linie die vielen Gäste, vor allem die Musik- und Tanzgruppe aus Trakai. Kaum war sie wenige Minuten zuvor in Mesum angekommen, da traten sie auch schon mit einigen Liedern und Tänzen auf, ohne allerdings dabei schon all' zuviel von ihrem ungewöhnlichen reichen Repertoire zu verraten. Was sie allerdings aufführten, war allerbeste, schwungvollste Un-

terhaltung. Begeistert klatschten und tanzten die Senioren mit, sie hielt es nicht mehr auf ihren Stühlen. Da dürfen sich die Mesumer auf weitere Auftritte in den nächsten Tagen und ganz besonders auf den Samstag beim großen Unterhaltungsabend ab 19 Uhr im Zelt freuen, so VMV-Vorsitzender Werner Hachmann, wenn die Litauer dann noch weit mehr darbieten.

Feine Unterhaltung steuerten auch der Harmonika-Club Mesum, ebenfalls Mitveranstalter, die Tanzgruppe der Frauengemeinschaft und Mia Kraken bei. Sie erzählte plattdeutsche Geschichten und Dönnkes über alte Mesumer Originale, Pastöre und Feuerteufel zum Thema „Eene Mesumske Oma vertellt von früher“. Gemeinsam mit ihrem Mann Ernst sang sie abschließend „een Liedken von usse aolle Hüskén“. Viel Spaß brachten wieder einmal die lustigen „Feldmäuse“, die Tanzgruppe der Feldschützen unter der Leitung von Andrea Gang, auf die Bühne.

Ludger Meier erinnerte in seinem Festvortrag daran, daß es mit dem Westfälischen Frieden ein überregionales Jubiläum zu feiern gilt. Er gab dazu einen anschaulichen Überblick über die Ereignisse und Wirren des 30jährigen Krieges und über die schwierige und langjährige Friedenssuche in Münster und Osnabrück. Daß es während der

Der älteste Mesumer, Anton Sterthaus, amüsierte sich.

Verhandlungen und noch ein Jahr vor Abschluß zum fürchterlichen Beschuß von Rheine kam, ist ein besonders grauenvoller Leidenszug der lokalen Geschichte.

Pfarrer Franz Heilmann, neben den Pfarrern i.R. Menker und Löbbel gern gesehener Gast, hatte in den Akten nach den ältesten Mesumer Einwohnern Ausschau gehalten. Daß dazu auch Pfarrer Menker mit 92 Jahren gehört, weiß man längst. Besonders erfreulich war, daß mit Anton Sterthaus, der im Oktober 94 Jahre alt wird, der älteste Mann noch im Zelt anwesend war.

Mia Kraken erzählte aus der Sicht einer „Mesumsken Oma“ von früher.

Fotos (3): Greiwe

Kunst schlägt Brücken

Rheine-Mesum. (gru) – Zwei Künstlerinnen aus Litauen stellen aus Anlaß des Jubiläums „625 Jahre lebendiges Mesum“ in der Sparkassen-Geschäftsstelle Mesum ihre Werke aus. Die Holzschnitzerin Vanda Umbrasine präsentiert rund 30 Skulpturen, die Kunstlehrerin Kozubovaskaja macht mit Papierschnitten bekannt. Kunst fördere eine vertrauensvolle Freundschaft, so die stellvertretende Bürgermeisterin Ursula Kleine-Frauns.

Eine Folkloregruppe aus Litauen umrahmte gestern die Eröffnung der Kunstausstellung in der Sparkassen-Geschäftsstelle Mesum.

Foto: Runge

Stadtbibliothek Mesum

17. AUG 1998

BALTIJOS JŪROS ŠALIŲ
MEDŽIO DROŽĖJŲ
SIMPOZIUMAS '98

BALTIC SEA COUNTRIES
WOODSCULPTORS
SYMPOSIUM '98

PAŽYMĖJIMAS CERTIFICATE

p. Vanda Umbrasienė

DALYVAVO BALTIJOS JŪROS ŠALIŲ MEDŽIO DROŽĖJŲ SIMPOZIUME '98
BIRŠTONE 1998 M. GEGUŽĖS 2-16 D.
IR SUKŪRĖ SKULPTŪRĄ LIAUDIES DAINŲ TEMA.

PARTICIPATED IN THE BALTIC SEA COUNTRIES WOODSCULPTORS
SYMPOSIUM '98 IN BIRŠTONAS ON 2-16 MAY, 1998
AND CREATED WOODSCULPTURE ON THE THEME OF FOLK SONGS.

Antanas Serafimas ZENKEVIČIUS
Birštono miesto meras
Mayor of Birštonas

Liucija PATINSKIENĖ
Sanatorijos "Tulpė" direktorė
Director of sanatorium "Tulpė"

Jonas DALINYS
Birštono bažnyčios klebonas
Priest of Birštonas church

Dalia KRIŽINAUSKIENĖ
Nemuno kilpų regioninio parko direktorė
Director of Nemuno kilpos regional park

Pryminas iš vytelių ir šiaudų

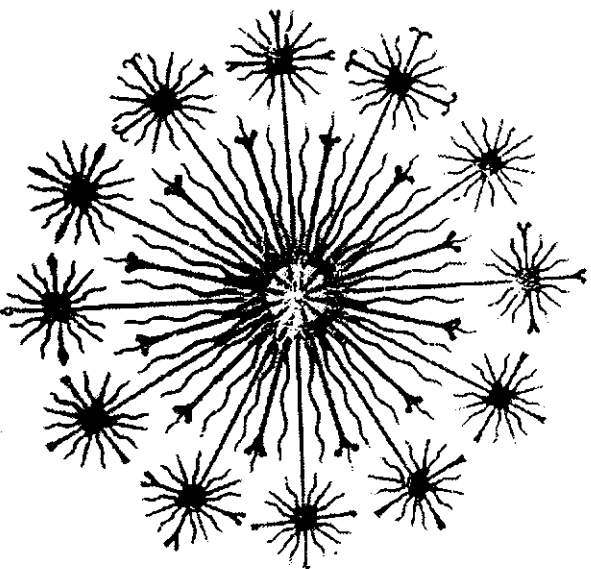
1. Rūta Jonuškienė Utenos rj.
2. Algimantas Beržilūnas Vilnius
3. Aranas Bernotas Vilnius
4. Gražina Baranuskienė Vilnius
5. Saulius Barauskas Vilnius
6. Sigitas Luknevičius Vilnius

Vertos

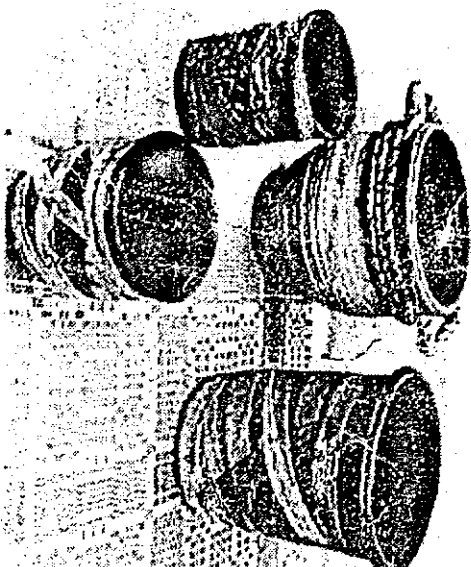
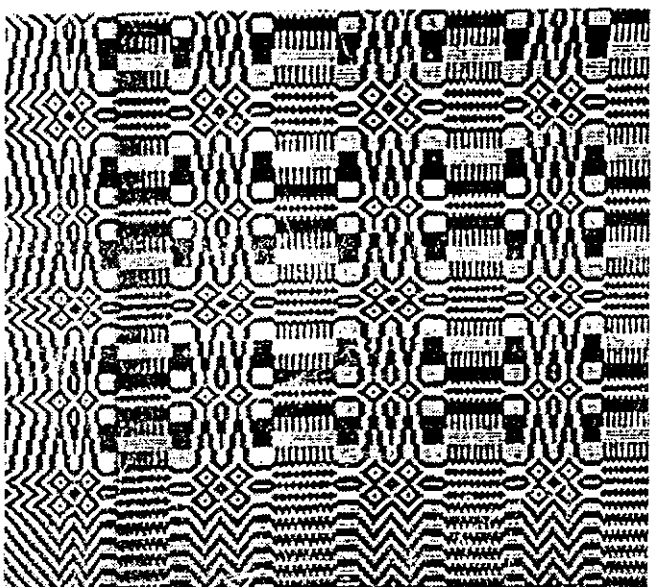
1. Lokadija Šalkovska Vilniaus rj.
2. Jadvyga Kunicka Vilniaus rj.

Margučiai

1. Julija Daniluskienė Vilnius
2. Daria Danilauskaitė Vilnius
3. Vanda Giečytė Vilnius

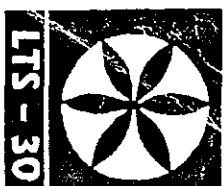

Parodos autorių sąrašą sudarė
Ramutė Kraujalienė,
LTS Vilniaus bendrijos pirmininkė
Ekspozicijos dalininkė
Giedrė Puodžiukaitytė

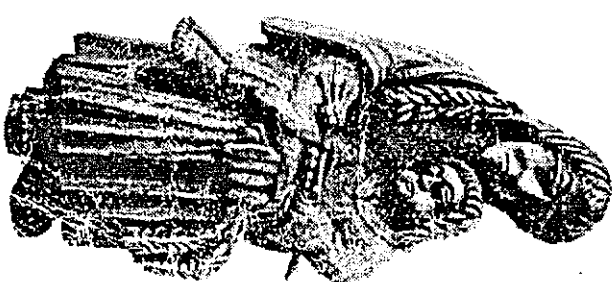
Prospekte I. Užkurnio, S. Babiko, A. Kudabienės ir
E. Tamošiūno kūrinių nuotraukos

SL 1535. Parodos prospektą sudarė
F. Marcinikas, R. Kraujalienė.
Išleido Almanachas „Tautodailė“

LTS-30

**TAUTODAILĖS
TAIKOMŲJŲ
MENO ŠAKŲ
KŪRINIŲ IR
SKULPTŪROS
PARODA,
SKIRTA
LTS ĮKŪRIMO
30-MEČIUI**

Paroda
veiks
nuo
spalio
21 d.
iki
lapkričio
9 d.
LDS
Tautkomasios
galerijos
pamėnkalnio g.
1/13

Parodos organizatoriai
Lietuvos tautodailininkų
sąjungos Vilniaus
bendrija ir
Vilniaus miesto kultūros
ir meno skyrius

Nugarė trimitinėm kalbom rinkimų žurnulys. Viskas grįžia į savo vietas: kūryba, šeima, darbas... Vėl atidaromos parodos sukviečia į sales tuos, kuriems lautos menas – sakrali gyvenimo būtinybė, pasididžiavimas, kad esi baltų genties palikuonis, kuriuos archaiški ženklai įartum talismanai saugo nuo išnykimo. Savo autentiškais kūriniams esame įdomūs ne tik patys sau, bet ir pasauliui.

Tautodailės parodų rengimo išlajos siekia 1875 metus, kai Rietave ir Šiauliuose buvo pradėtos rengti žemės ūkio ir liaudies verslų parodos. Reikėjo dar prabėgti beveik šimtmečiui, kol iškūrė tautodailininkų kūrybinę organizaciją. Prieš trisdešimt metų Vilniuje susivienijo 162 menininkai, o šiuo metu LTS Vilniaus bendrijoje yra per aštuonis šimtus tautodailininkų, kurie kasmet surengia beveik dvi dešimtis autorinių, rajoninių, zoninių parodų konkursų. Ši paroda – pirmą vilniečių zonos tautodailininkų kūrybos taikomosios dailės ir skulptūros ekspozicija Vilniuje, skirta Tautodailininkų sąjungos trisdešimtmečiui paminėti. Po jos dar bus surengtos tapybos, popieriaus karpymo, mezgimo-nerimo parodos. LDS taikomosios dailės galerijoje savo pastarųjų metų kūrinius demonstruoja 89 tautodailininkų sąjungos nariai iš Vilniaus, Trakų, Šalčininkų, Ulenos, Varėnos, Širvintų miestų ir rajonų, pateikę per 200 kūrinių.

Feliksas Marcinkas
*Žurnalo „Rankdarbiai“
 vyriausias redaktorius*

AUTORIAI PATEIKĘ KŪRINIUS PARODAI

Medžio drožyba - skulptūra

1. Vanda Umbrasienė	Trakų rj.
2. Jonas Bugailiškis	Vilnius
3. Vitalis Valiukevičius	Vilnius
4. Algirdas Juškevičius	Varėn.
5. Henrikas Zakarevičius	Ulena
6. Henrikas Zakarevičius (sūnus)	Ulena
7. Mykolas Sirevičius	Ulena
8. Vaclovas Merkys	Ulena
9. Anelė Araminienė	Ulena
10. Eglė Židonis	Ulena
11. Vygas Panavas	Ulena
12. Marytė Padkamarytė	Ulena
13. Arvydas Markevičius	Vilnius
14. Ipolitas Užkurnys	Vilnius
15. Julius Gridziuška	Širvintų rj.
16. Gediminas Juėnas	Vilnius
17. Algis Gridziuška	Širvintų rj.
18. Stasys Karanauskas	Ulena
19. Povilas Malinauskas	Širvintų rj.
20. Juozas Binkis	Širvintų rj.
21. Robertas Matulionis	Vilnius

Gintaras-metalas

1. Olga Jakaitienė	Vilnius
2. Ona Poškutė	Vilnius
3. Marytė Pudlauskienė	Vilnius
4. Juozas Čirikas	Vilnius
5. Vilė Kurklienė	Vilnius
6. Marijonas Vinskas	Vilnius
7. Jolita Vinskaitė	Vilnius
8. Vytautas Zabielskas	Vilnius
9. Vytautas Paukštys	Vilnius
10. Henrikas Žičius	Vilnius
11. Regina Dubovienė	Vilnius
12. Milda Kondratavičienė	Vilnius
13. Kazimieras Kondratavičius	Vilnius
14. Jonas Stankevičius	Vilnius
15. Romas Karpenko	Vilnius
16. Kazys Čičkus	Vilnius
17. Jūratė Žičkutė	Vilnius
18. Svajūnas Udrys	Vilnius

19. Valentina Karinauskienė	Vilnius
20. Vidas Dreilingas	Vilnius
21. Elena Dreilingienė	Vilnius
22. Bronislavas Juozapavičius	Vilnius

Audimas

1. Klementina Gudonytė	Vilnius
2. Monika Kriukelienė	Vilnius
3. Aldona Mickuvienė	Vilnius
4. Edita Riaubienė	Vilnius
5. Eleonora Gintskienė	Vilnius
6. Janina Mykolaitytė	Vilnius
7. Rita Stankevičiūtė	Vilnius
8. Anelė Zaras	Vilnius
9. Birutė Janavičienė	Vilnius
10. Veronika Zaronskienė	Vilnius
11. Ismena Šližienė	Vilnius
12. Palmira Darnijonaitienė	Vilnius
13. Petras Darnijonaitis	Vilnius
14. Stefa Gasiūnaitė	Ulena
15. Elena Krivičienė	Ulena
16. Bronė Daškevičienė	Vilnius
17. Adelė Verseckienė	Širvintų rj.
18. Zofija Buckienė	Širvintų rj.
19. Aleksandra Kudabienė	Švenčionys
20. Jadvyga Antanienė	Švenčionys
21. Bronė Malinauskienė	Švenčionys
22. Stasė Kairienė	Švenčionys
23. Teklė Lipinskienė	Švenčionys
24. Elena Miliševičienė	Švenčionys

Kalystė

1. Stasys Babikas	Vilnius
2. Deimantas Babikas	Vilnius
3. Daugis Babikas	Vilnius
4. Evaldas Kapčius	Vilnius
5. Vladas Kuzinas	Vilnius
6. Vadimas Kuzinas	Vilnius

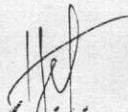
Keramika

1. Vytautas Vališis	Ulena
2. Leonas Šulcas	Vilnius
3. Eugenijus Tamošūnas	Vilnius
4. Eugenijus Paukštė	Vilnius
5. Michalina Počiupienė	Vilnius

KAUNO APSKRITIES
VIRŠININKO ADMINISTRACIJA

*Gerb. Vanda Umbrasiene,
reiškiu Jums nuoširdžią padėką
už dalyvavimą tarptautiniame
Baltijos jūros šalių medžio drožėjų
simpoziume '98 Birštone ir gražų darbą.*

*Kauno apskrities sekretorius
Valerijonas Senaitis*

*1998 m. gegužės 16 d.
Birštonas.*

Birštone - Baltijos šalių medžio drožėjų simpoziumas

O. Valkauskienė

Šeštadienio vakarą Birštone prie Kaišiadorių vyskupijos kunijos suplesavusi kunorto veltava paskelbė Baltijos šalių medžio drožėjų simpoziumo atidarymą. Dėsavatės nuotyki vakaro bažnyčios papėdėje kankės kultikai, būrės pjūklai, prikeltam ažuolui naujam gyvenimui. Liaudies dainų herojai jie parims Vytauto parke, pasakodami apie mūsų tautos praeitį. Ažuolams gyvybę pasityžė ikvepti gražus medžio drožėjų būrys. Tai Vanda Umbrasienė (Elektrėnai), Aivaras Students (Latvija), Henryk Karas (Lenkija), Saulius Lampickas (Alytus), Petras Balsys (Gargždai), Adolfas Teresius (Garliava), Tomas Stambrauskas (Birštonas), Antanas Venslavičius (Prienai), Viktoras Žilinskas (Kaunas), Algimantas Sakalauskas (Prienai)...

Simpoziumo architektas - Juozas Krizinauskas, konsultantas - Robertas Antinis. Rėmėjų būrys - Birštono savivaldybė, kultūros centras, bažnyčia, sanatorija "Tulpė", Nemuno kilpų regioninis parkas - pasirengę suteikti kūrėjams kuo palankiausias darbo sąlygas, neleisti nuobodžiauti, supažindinti su mūsų krašto įžymybėmis. O birštoniškiai bei apsilankę svečiai, turės reta progą stebėti kūrybinį procesą, pabendrauti

Baltijos šalių simpoziumo dalyviai

su drožėjais.

Kaip žinia, pernai Prienuose vykęs tarptautinis medžio drožėjų simpoziumas susilaukė plataus atgarsio visoje šalyje. Birštonas savo kaimynui žada nenusileisti. Juolab,

kaip sakė klebonas Jonas Dalinevičius, vieta drožėjams parinkta neatsitiktinai - Birštono bažnyčia pavadinta šv. Juozapo, kuris buvo medžio drožėjas, vardu.

Autorės nuotrauka

Drožėjų simpoziumas

Šeštadienio vakarą Birštone ne buvo pakelta Tarptautinio Baltijos jūros šalių medžio drožėjų simpoziumo vėliava.

Simpoziumo organizatoriai - miesto savivaldybė, "Tulpės" sanatorija, Birštono bažnyčia, Nemuno kilpų regioninio parko administracija, kultūros centras. Miesto tvarkymo įmone "Medis" parūpino savivaldybė ir Birštono gimnazija.

Į simpoziumą pakviesta dailės meistrų, kurių sukurtos skulptūros liaudies dainų temomis papuošs kurortą. Kartu su drožėjais konsultantais dirba skulptorai Robertas Antinis ir architektas Juozas Krizinauskas.

Šeštadienį simpoziumo dalyviai klausėsi sveikinimų ir linkėjų. "Sutaro" ansamblio dainų linksmybų vakaroneje "Versmės" kaimėnų pirmadienį jau pradėjo daryti.

Išsamiau apie simpoziumą dalyviai - šeštadienį "Birštono versmės".

"Gyvenimo" informacija

Gyvenimas.- 1998, geg. 6

Birštone "dainuoja" skulptūros

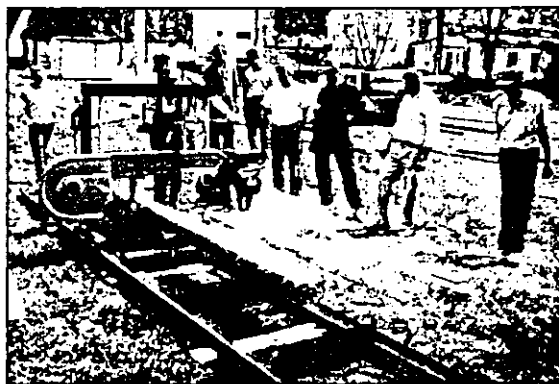
Vincas STANIULIS

Savaitgalį Birštone prasidėjo tarptautinis Baltijos šalių medžio drožėjų simpoziumas, kuris truks porą savaitių. Projektus liaudies dainų temomis buvo pateikę 22 autoriai. Po pirmojo atrankos turo jų liko 13, po antrojo turo sumažėjo dar trejetu, taigi Birštone bus išdrožta ir tarp bažnyčios bei "Tulpės" sanatorijos pastatyta dešimt "dainuojančių" ažuolinių skulptūrų.

Alytiškis S. Lampickas sumanė sukurti skulptūrą rugiapūtės dainos tema: dukrelė pjauna rugelius, o tėvelis prašo saulutes, kad ji greičiau nusileistų, nes dukra jau pavargę. Drožėjos iš Elektrėnų (vienintelės moters šiame simpoziume) V. Umbrasienė kūrė dainas apie močiutę sengalvėlę motyvais. Garliaviškis meistras A. Teresius iliustruos dainą "Išaušo aušrelė - patekęs saulele". Įdomius, savitus projektus pateikė ir latvis A. Students, drožėjas iš Lenkijos H. Karas bei kiti.

Birštono miesto savivaldybė drožėjų simpoziumui skyrė 40000 Lt. Birštono miesto tvarkymo tarnyba parūpino ažuolų ir juostinę "Huskvarnos" firmos lentpjūvelę. Taigi meistrams bus lengviau apdoroti neplonus ažuolų kamienus. Gyvena drožėjai Kaišiadorių vyskupijos poilsio namuose, maitinasi "Tulpės" sanatorijos valgykloje. Birštono kultūros rūmai rūpinsis jų laisvalaikio, išvykomis. O kad viskas sklandžiai vyktų - jau Nemuno kilpų regioninio parko administracijos specialistų rūpestis.

Autoriaus nuotrauka

Meistras talkins štai tokia "Huskvarnos" lentpjūvelė

Kauno diena. Nr.102. (15434).-1998, geg. 5.

Paroda Lionginui Šepkai atminti

... Turiu dirbti.

*Net medis dirba pavasariais,
išduodamas lapus ir žiedus.*

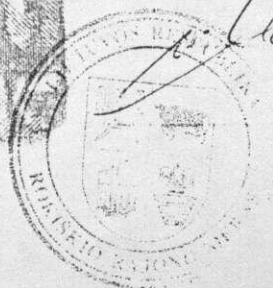
Lionginas Šepka

DALYVIO DIPLOMAS

**VANDAI
UMBRASIENEI**

RAJONO MERAS
V. MASIKULIS

Rokiškis 1997 10 16

[Handwritten signature]

Paroda Lionginėi diplomai atminti

*... Turiu Airbū
Net mėsos dūko nemėgė
Būna, kaip patarė mums*

Žmonėms

DALYVIO DIPLOMAS

V. Umbrasienai

V. Masinskis
Rajono Mėnas V. Masinskis

Rokiškis 1995 11 08

V. Rudzinskis

Vertinimo komisijos
pirmininkas V. Rudzinskis

Rokiškio įsimylėliai turės suolelį

Genė SILICKIENĖ

Rokiškio miesto parke pastatytos Lietuvos tautodailininkų sukurtos 7 naujos medžio skulptūros, kurias išdrožė respublikinio medžio drožėjų plenero dalyviai.

Rokiškio įsimylėliai dabar galės prisipažinti mylį prisėdę ant labai romantiško ir apie didelę meilę bylojančio vilniečio Prano Petronio išdrožto suolelio. Improvizuodamas Rokiškio krašto muziejaus pasiūlyta tema apie medžio ir paukščio įvaizdį didžiausio XX amžiaus Aukštaitijos dievdirbio Liongino Šepkos kūryboje, P. Petronis pavaizdavo paukščių globėją šventąjį Pranciškų. Pasakojama, kad Pranciškus buvo įsimylėjęs Klarą, tačiau likimo jiems nebuvo skirta gyventi kartu. Jaunuočiai tapo vienuoliais, įkūrė savo vienuolynus, buvo pripažinti šventaisiais, tačiau tebemylėjo vienas kitą. Išdrožęs paukščių globėją šventąjį Pranciškų, P. Petronis pavaizdavo ir jo mylimąją šventąją Klarą, o abu šventuosius sujungė suoleliu, vildamas, kad ant jo patiks sėdėti įsimylėlių porėlėms.

Garliaviškis Adolfas Teresius Rokiškyje išskaptavo iš medžio paukštę, kurios nugara tiks at-

sisėsti, o vienas išlenktas sparnas - atsiremti.

Pasvaliečio Kęstučio Krausausko trijų ertmių skulptūroje besirangantys žalčiai leidžiasi į žemę, o paukščiai kyla į dangų. Ukmergiškis Rimantas Zinkevičius sukūrė ažuolą L. Šepkai. Jauniausias plenero dalyvis dvidešimtmetis alytiškis Nerijus Šatinskas skulptūroje pavaizdavo L. Šepkos paukščius. Raimundas Blažaitis savo "Keistuolyje" atskleidė L. Šepkos asmenybę ir sudėtingą jo charakterį. Jo skulptūros viršuje pavaizduotas paukštis, slepiantis galvą po sparnu.

Vanda Umbrasienė iš Elektrėnų savo skulptūroje įkūnijo moterišką, o L. Šepkos konkurso medžio drožėjų konkurso laureatas alytiškis Saulius Lampickas - moterišką pradą.

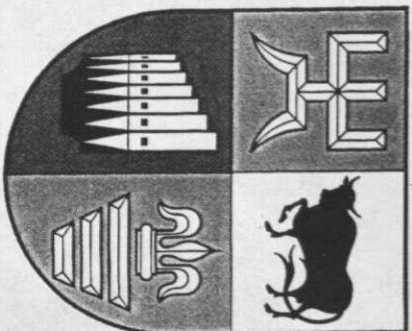
Visos plenero dalyvių sukurtos skulptūros pastatytos Rokiškio miesto parke, kurį 2007 m., minint L. Šepkos gimimo šimtmetį, planuojama pavadinti jo vardu.

Plenero dalyviai apdovanojami Rokiškio rajono mero Gedimino Matiekaus padėkos raštais, kiekvienam įteikta muziejaus darbuotojo Gintauto Dainio plenero metu sukurta vaizduotė.

Rokiškį puošė respublikinio medžio drožėjų plenero dalyviai

Genės Silickienės nuotr.

Rokiškio miestas
sveikina Jus!
*
Rokishkis City
Congratulate You!

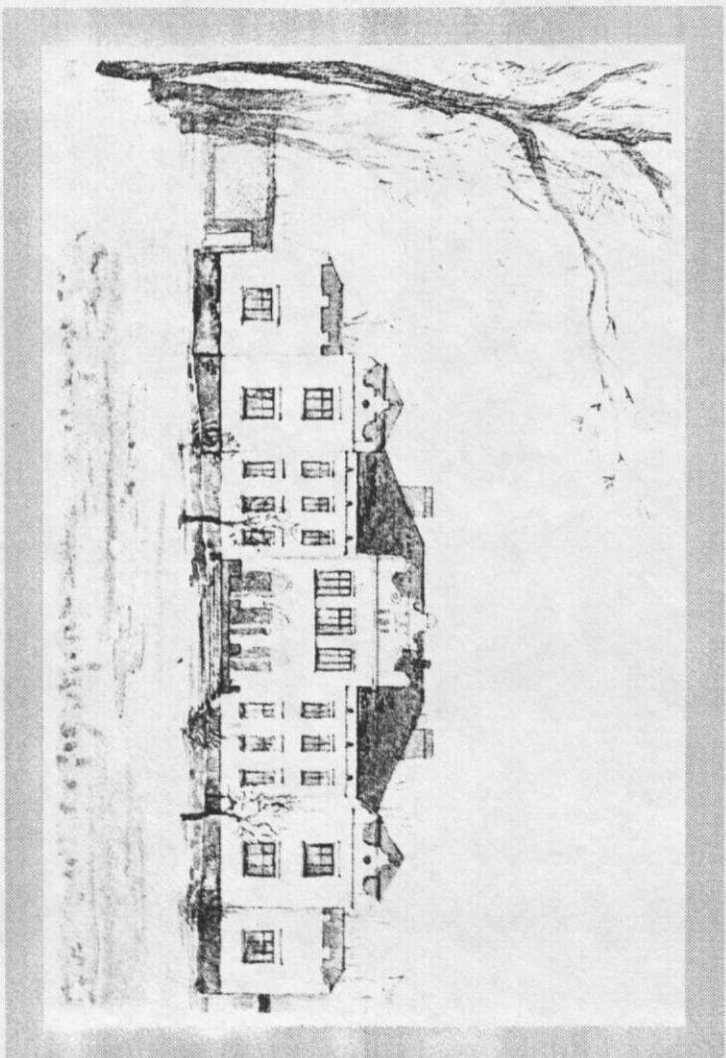
IV-oji respublikinė medžio drožėjų
darbų paroda-konkursas Liongino Šep-
kos premijai laimėti

VANDA UMBRASIENĖ - apdovanojama prizų už
kolekciją lietuvių liau-
dies pasakų motyvais

Rajono meras
Vytautas Masiulis

V. Masiulis

Tautodailė

NUO ADATOS PRIE KALTELIŲ

Ramunė
ŽUKAUSKIENĖ

Tautodailininkų sąjungos salone (Vytenio g. 13) atidaryta Vandos Umbrasienės medžio drožinių paroda. Retas atvejis, kai skulptūrėlės iš medžio drožia moteris, o V. Umbrasienė su kalteliais nesiskiria jau 5 metus. Ši - pirmoji personalinė, išsiskirianti darbų gausa, tautodailininkės darbų paroda - jos kūrybinės brandos ir ieškojimų atspindys. Įvairi ekspozicijos tematika: šventųjų skulptūrėlės, išraiškingi kruopščiai atlikti bareljafai, skulptūros liaudies pasakų motyvais, patrauklios, nuotaikingos, šeimos gyvenimo momentus vaizduojančios kompozicijos, gyvybingos mitinės būtybės - velnio - interpretacijos. Akį patraukia meistriškai išdrožinės lazdos ir azūrinės bei reljefinės kaukės.

Šių darbų autorė, gyvenanti ir kurianti Elektrėnuose, anksčiau buvo siuvėja. Pajutusi trauką medžiui ir adatą pakeitusi kalteliais, kurį laiką drožinėjo paslėptųjų mokė Elektrėnų I-osios vidurinės mokyklos berniukus, dabar - užsiima tik kūryba. Jos medžio dirbiniai Tautodailininkų sąjungos salone neužsiguli, o minėtoji paroda veiks iki gegužės 17 dienos. Beje, dalis eksponuojamų drožinių jau atrinkti į liaudies vaizduojamosios dailės parodą, kuri Pasaulio lietuvių

dainų šventės dienomis veiks Šiuolaikinio meno centre.

NUOTRAUKOJE: V. Umbrasienės medžio drožinys.
Jono JUKNEVIČIAUS nuotr.

LAISVĀLAIKO VAJANDOS

PARODOS

Šventē elektrēniečiams

Kaip ir visada, pirms šventes rengtā parodas. Pastaroji — ypatinga. Jai tūn kruopščiai ir ligai tuoščiai. Didžiosios Spalio socialisūnės revoliucijos 70-ųjų metinių šventėms Elektrėnų kultūros namai pakvieta į kompleksinę saviveiklinių liaudies meistry darbų ekspoziciją. Jau nuo lapkričio pradžios buvo galima ja gėrėtis. Juk kiekvienas susitikimas su menu — šventė. Juolab su tokiu marga spalvū ir įvairiapusiu, kaip šis renginys.

Neveltui tiek sumanumo, entuziazmo ir trūso organizuojanti paroda idėjų mūsų dailininkė aplavidalintoja Giedrėma Kolesnikienė.

Daug šilių, malonių padėkos žodžių norisi tarti visiems dalyvavusiems. Jauna vaikų lopselidanzelio auklėtoja D. Blažonytė nusteibino kruopščiais grafitikos darbais augalinę temą. Ypač ori-ginalios ir jos meگزtos lėtos.

Akl džiugino O. Sakienės realistiniai paveikslai: tiek mini na-

turmortai, tiek peizažai. Tikriausiai gerą pavyzdį matydamos, kantrybės iš motinos semiasi ir vyresnysis sūnus Gytis, pateikęs net dvyliką eksponatų. Tai kūno imantiriasi medžio drožiniai: dailiai išrašdyta kablyja drabu-žiams, galvės pavidalinimas, būto numeris, išdabintos linuotės, ir kt. Manau, kad daugelis iš mūsų sutiktų papuošti savo butų, tokiu darbu.

Kaip ir Sakini, nuolatinė mūsų parodų dalyvė V. Umbrastienė, eksponavusi penkiolika darbų. Negali atsigerėti jos dekoratyvine lėkšte, žvakidėmis iš medžio šakų, veidinių figūrėlių, nuolatinėmis kaukėmis, vaza gėlėms ir kt. Beileka stebėtis meistrės išmone, išradingumu. Elektrėniečiai stačiai sužavėti šios suvėjęlos neeiliniais sugebėjimais. Puošia žmogus mūsų ir savo kasdienybę liaudišku talentu — kaipgi čia nepasidžiausiti?

E. Maciūvienuos sudžiovinūti gėlių žiedai susitūgo lyg gražus vasaros prisiminimas paveiksle liūnose aplikacijose. Vaikams patiko ir jos dekoratyviniai darbai citro tema.

Viesiems gerai žinomos gydytojos Z. Koriakovos fotografijos. Visada malonai ji mums talkina. Ši sykį — trylika darbų, sakytčiau, puikias meninio lygio. Tai miesto gyventojų por-

tretai ir susiabytos gamtos gyventimo akimirkos. Medžio drožinėtojas Č. Česna irgi turi, kaip sakoma liaudyje, auksines rankas. Aišku tikimės, neolimoje ateiityje jis parodys ir kitus savo kūrinius. Tačiau jau iš vieno eksponato — puikiai išdrožinėtos dėžutės papuošalams galima daug ko tikėtis.

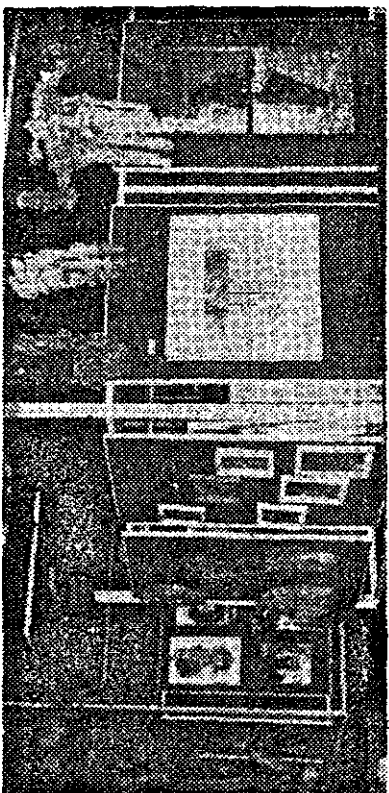
Daugeliui tevelių ir vaikų akl masino V. Murauskienės vaikiskų drabužių komplektai, puošti spalvingomis aplikacijomis.

Servetėlės kaip įvairiaspalvės puošnios snalgės gražino mūsų ekspoziciją. Jis pateikė O. Makeničienė, A. Lekavičienė ir R. Milevičienė. Saita spindėjo F. Bartkevičienės saulė, dekoruota gintariniais lašelais.

Subtilaus meninio skonio R. Bakucionytės peizažai, o S. Džafarovo portretai patys kaiba apie jų autoriaus talentą.

Aišku, labai apmaudu, kad ši kartą neišvydome kai kurių žinomų LTSR liaudies meno draugijos narių bei dailininkų darbų. Tačiau tikimės sekančioje mūsų parodoje, skirtoje Energeitko dieital, kultūros namų lojė vėl susišvis visomis vaivorykštės spalvomis.

Algirdas USTILA
Elektrėnų zonlinių kultūros namų meno vadovas

Bronės Sabanienės nuotraukoje: stebino įvairovė parodos darbų.

Medį kalbina moteris

Kažkodėl, kalbėdami apie meno žmones, visada su ypatinga pagarba minime medžio drožėjus. Juk medis — savita žaliava: be subtilių plastinių savybių, jam, visi žinome, būdingas ir kietumas, šakotumas, be to, jis ir skyli nesunkiai, paversdamas visą darbą niekais. Daug laiko, kruopštumo, jėgų reikia, kol iš šaknies, šakos, beformės lentos ar kelmo gimsta tai, į ką kląsyk negalime atsižiūrėti.

Atrodytų, drožyba turėtų būti grynai vyrų privilegija, kaip, pavyzdžiui, akmens skulptūra. Tokią nuomonę labai greitai gali nuneigti Elektrėnų buitinio gyventojų aptarnavimo paviljono siuvėja Vanda Umbrasienė. Įžengęs į šios moters butą, iškart nukreipiau akis į sukalta lentyną. Tiek „velniavos“ gali pamatyti nebent A. Zmuidzinavičiaus muziejuje. Pasirodo, toks sugretinimas ne be pagrindo.

— Mėgstu drožinėti velniukus, — sako menininkė. — O atsirado šis pomėgis dar tuomet, kai, besimokydama Trakų vidurinėje mokykloje, pradėjau lankyti mokytojos Onutės Leonavičiūtės drožėjų būrelį. Tada ir suimanėme aplankyti velnių muziejų Kaune. Ir iki šiol drožinėju visokius „skeltanagius“.

O tie „skeltanagiai“ iš

tiesų įvaliausi. Čia ir pavieniai velniukai, ir grupinės figūros, ir visko matę, daug patyrę seni velniai, ir šlalp padukėliai. Jie „įsitaisę“ žvakidėse, kluose namų apyvokos daiktuose.

— O šie velniukai „vagia“ laiką, — Vanda rodo į grupę kipšlukių, aplipusių stalinio laikrodžio ciferblatą. Vienas, žiūrėk, rodyklę pasigriebęs, o kitas — jau varpats skambina. Susigaudyk, žmogau, tokioje sumaištyje per tokius „laikininikus“ ir išties gali į darbą pavėluoti...

Apžiūrėjęs kambarį, virtuvę, pagalvojau, kad ne tiek daug čia terasi „paroduotuvinių“ daiktų — viskas iš medžio išdrožinėta: ir vazos, ir žvakidės, ir dekoratyvinės lėkštės, ir šaukštas pakabintas. Drožinėtomis kompozicijomis papuošta virtuvinė spintelė ir netgi gėlynas balkone.

— Kada gi jūs visa tai suspėjate? — nusistebėjau, žinodamas, kad Vanda grįžta iš darbo tik 20 val., o ir namuose moters juk laukia visų pirmos šeimos rūpesčiai.

— Laiko iš tiesų ne daug. Bet, jei turi tokį pomėgį, visada rasi laisvesnę minutę. Juk, ko vertas gyvenimas, jei tik dirbsi ir valgysi, jei tau daugiau nieko nereikės žmo-

gus turi daryti kažką ne tik naudinga, bet ir gražaus. Ir todėl, esu tikra, drožinėsiu, kol gyva būsiu.

Nelengvas moteriai toks hobis — gal tuo jis ir brangus? Juk norint drožinėti, reikia ir medienos turėti, ir sekti, kad kaltečiai visada būtų aštrūs. Daug ko reikia. Žinoma, „techniniuose“ dalykuose padeda draugai, pažįstami. O kūrybinio bendravimo stinga. Matyt, tokia jau pavienių menininkų dalis — juk Vanda drožinėja sau, dar draugus kokiu kūriniu pralinksmina. Mielai į tuos drožinius paganytų akis ir pašalietis — tikrai nenusiviltų. O kodėl nesurengti parodos. Kas to imsis? Juolab, kad Vanda — net ne liaudies meno draugijos narė, o pati niekam į akis su savo pomėgiu nelenda. Todėl su viltimi moteris laukia rugsėjo, sako Elektrėnų kultūros namai rengiasi surengti tokius pavienius menininkų sekciją. Gal tuomet ir Vandos Umbrasienės drožiniai nudžiugins ne vieną?

Kazys SLIUZAS

Nuotraukoje: keli Vandos Umbrasienės (dešinėje) darbai buvo demonstruojami rajoninės spartaklados Elektrėnuose metu.

Autoriaus nuotr.

І Р Л О М А С
И П Л О М

Umbrasienai V.

*už puikius medžio drožinius,
eksponuotus liaudies menininku,
parodoje,
skirtoje Didžiojo Spalio 70-mečiui.*

Kultūros namų direktorius

1987 m. XI mėn. 12 d.

IV gr.

Diplomas

SAVANORIŠKOS SPORTO DRAUGIJOS „NEMUNAS“

TRAKŲ RAJONO TARYBA

APDOVANOJA

Drg. ...

V. Ambrašienė

1986 m. rajono vasaros sporto ir meno šventės *meno dirb. parodoje*
varžybose, iškovojusį (ia)

V I E T A

PIRMININKAS

1986

Mirželio mėn. 7

D.

[Signature]

ELEKTREŅŲ KULTŪROS NAMAI

DIPLOMAS И П Л О М

*Umbrasienei Vandai už meninius
drožinius, pateiktus parodai, skirtai
V. I. Lenino 110-osios gimimo
metinėms pažymėti.*

Žiūri komisija

1980 m. *balandžio* mėn. *24* d.

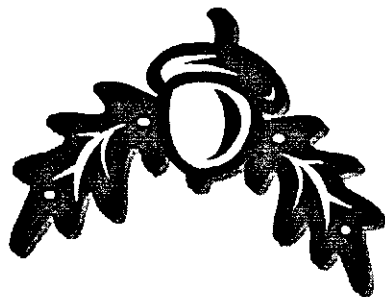

LIAUDIES MEISTRĖ

VANDA UMBRASIENĖ

Gimė 1949 m. birželio 9d. Kurkliškėse, nedideliame kaime netoli Vievio (Elektrėnų sav.) Vanda nuo mažens turėjo potraukį menui, kurį paveldėjo iš tėvelio kaimo dailidės.

Iki drožybos menininkė išbandė viską: lipdė iš molio, tapė paveikslus, atliko grafikos darbus. Tapyba iš Vandos Umbrasienės, jos manymu, visada pareikalaudavo didelių pastangų, tikro susikaupimo ir rimto darbo, todėl ilgam prie jų neprisirišdavo. Jai labai norėjosi daryti kažką apčiuopiamo, tarsi gyvo. Todėl, pabandžius medžio drožybą, medis menininkę taip pavergė, kad šis potraukis išliko visam gyvenimui...

Turinys

1. Pratarinė	2 lap.
2. Medžio drožėja – Vanda Umbrasienė	3 lap.
3. Tėvai	3 lap.
4. Vaikystė	3 lap.
5. Pirmieji darbai	3 lap.
6. Medžio dirbiniai	4 lap.
7. Liaudies meistrė	4 lap.
8. Parodos. Išvykos	5 lap.
9. Ateities planai	6 lap.
10. Išvados	6 lap.
11. Nuotraukos	8-17 lap.
12. „Veržimasis į saulę“ (straipsniai apie ją, apdovanojimai)	18-65 lap.

KRO

Aštuntieji leidimo metai

2008 m. liepos 11 - 17 d. N

Valstybės dienos renginiai

Per žemę mes praeiname tik vienąsyk

Julija KIRKILIENĖ

Prasmingi Valstybės dienos renginiai Elektrėnuose vyko nuo pat ryto: gausiai elektrėniečiai rinkosi ir bažnyčią, kur ne tik meldėsi už Lietuvą, bet ir klausėsi sakralinės muzikos koncerto, ir į visus kitus renginius, kuriuose ne tik dainos, muzika skambėjo, šokėjai sukosi, bet ir riteriai kovėsi, baikeriai motociklu riaumojančiai virkdė, desantininkai leidosi, šarvuočiai burzgė, dresiruoti šunys savo sugebėjimus rodė.

Kultūros centro, Sporto, turizmo ir pramogų centro darbuotojai, savivaldybė, seniūnija ir bažnyčia pasistengė, kad kiekviename renginyje prasmingai ir linksmai būtų paminėta Lietuvos valstybės praeitis ir dabartis. O tiems, kas nebuvo šventėje, siūlau apie ją paskaityti ir apgailestauti, kad tiek daug įdomaus nepamatėte...

Klebonas Jonas Sabaliauskas:
„Nebūkite išmintingi ir gudrūs, bet būkite teisingi“

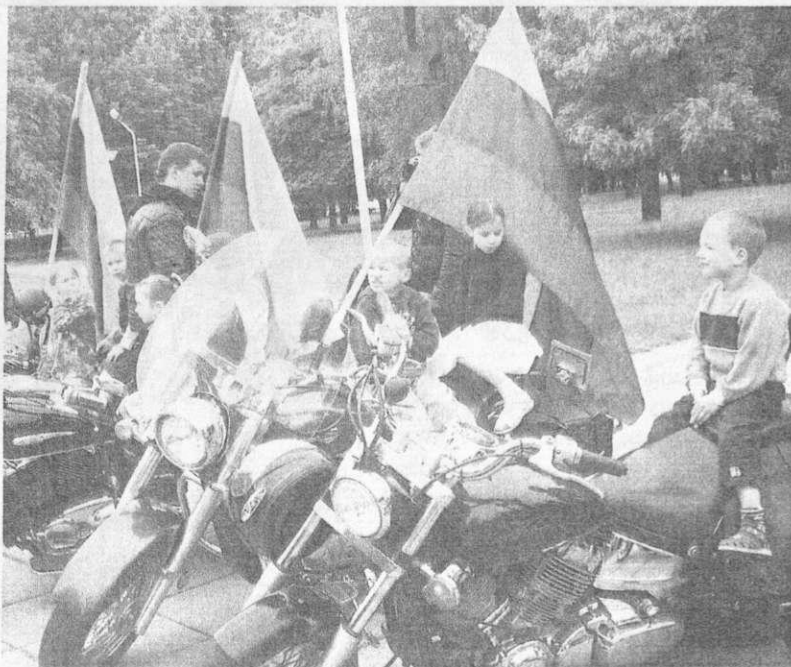
Prieš šv. Mišias bažnyčioje koncertavo sakralinės muzikos atlikėjai P. Vyšniauskas ir E. Kanevičius, kurio mamai vikaras Marius Talutis už gerą sūnų, Lietuvai išaugintą, gėlėmis padėkojo. Klebonas Jonas Sabaliauskas kvietė savivaldybės vadovus įsiklausyti į tos dienos Evangeliją: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė“. Vadovus klebonas mokė nebūti išmintingais ir gudriais, bet būti teisingais. Tiesa, keičiasi laikai, keičiasi ir papročiai net bažnyčioje: dabar jau

įnešant vėliavas žmonės nebeatsistoja, o giesmę „Pulkim ant kelių“ gieda ne atsiklaupę, o atsistoję. Bet tai primenu tik pamąstymui.

Po šv. Mišių, kuriose tikinčiųjų dalyvavo tiek, kad bažnyčia buvo pilna, savivaldybės vadovai padėjo gėlių prie paminklo Žuvusiems už Lietuvos laisvę. Kelių kartų atstovai, išsirikiavę prie paminklo su vėliavomis ir gė-

jūnas“ šokėjai bei seniūnijų atstovai garbingai stovėjo šalia vėliavų ir per pamaldas, ir per ceremoniją prie paminklo. Šį kartą net didieji skeptikai nebegalės priekaištauti, kad Elektrėnuose pamirštas patriotinis auklėjimas, kad renginiuose dalyvauja ne gausiai žmonių.

Per žemę mes praeiname tik vienąsyk

Juodi blizgantys motociklai traukė jaunuosius elektrėniečius

lėmis, rodė, kad tik iš kartos į kartą perduodami vertybės išlaikysime valstybiškumą. Ansamblio „Runga“ atliekamos patriotinės dainos, jaunųjų skaitovų deklamuojamos eilės, savivaldybės vadovų pagarba žuvusiems ir gyviesiems tremtiniais, kurie taip pat padėjo gėlių prie paminklo. Pagyvenę šauliai ir šokių ansamblio „Vi-

Eisena, vedama Viešojo saugumo tarnybos pučiamųjų instrumentų orkestro, iškilmingai atžygiavo į miesto aikštę. V. Mačernio eilėmis „Per žemę mes praeiname tik vienąsyk, tai būkime tvirti!“ šventės vedėjas, aktorius Vilius Kaminskas, pradėjo šventę

Nukelta į 4 psl.

DEXTERA
www.dextera.lt

**Visų
rūšių
žaliuzės!**

Roletai: medžiaginiai, bambukiniai. Plastikiniams langams, stoglangiams dvigubi roletai, roletai valdomi vartikliu.

Tinkleliai nuo vabzdžių: tinkleliai - rėmeliai, tinkleliai - roletai, tinkleliai durys.

Susisiekite su vadybininku
Mindaugu tel.: 8-699 92206.

Atkelta iš 1 psl.

miesto aikštėje. Pakėlus vėliavą ir atlikus Lietuvos tautinę giesmę, kurią sodriu balsu giedojo tik vienas kunigas M. Talutis, iš patrankos tradiciškai buvo iššauti trys šūviai: už Tėvynę Lietuvą, žuvusiems už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę ir už laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Savo kalboje meras Arvydas Vyšniauskas pristatė šventėje dalyvavusių lenkų delegaciją, Seimo pirmininko pavaduotoją Gintarą Steponavičių, trumpai apžvelgė Lietuvos valstybės kelią ir palinkėjo dirbti visiems susitelkus, kad mūsų valstybėje gyventi būtų saugu.

G. Steponavičius savo kalboje palinkėjo ir riteriams, ir baikeriams, pagyvenusiems ir jauniems siekti vieno tikslo, kad mūsų šalis būtų stipri ir joje gyventi būtų gera.

Jam pritarė šventės vedėjas V. Kaminskas, primindamas, kad kiekvienas savo valstybės pilietis visais laikais buvo pasirengęs Tėvynę apginti. Kaip Tėvynę lietuviai gynė karaliaus Mindaugo laikais, elektrėniečiai pamatė klubo „Antikos karys“ pasirodyme. Kariai, apsišarvavę daugiau kaip 50 kg sveriančiais šarvais, kardais kapojo kopūstų galvas, kirto agurkus, tarsi pirštus, o galiausiai taip merui A. Vyšniauskui paspaudė ranką, kad ši ilgai kryžiumi pažymėta liko. Atsisveikinę su riteriais, elektrėniečiai stebėjo baikerių pasirodymą. Jauni žmonės, iškėlę Lietuvos vėliavą, juodais blizgančiais motociklais pritraukė jaunuosius žiūrovus, kurie meilę Tėvynei suprantą postmoderniai - varto konteinerius, laužo kelio ženklus.

Skulptūros nešventino, nes ji ir taip šventa

Gražiojoje Kultūros centro ir bibliotekos aikštėje tautines juostas nuo savo sukurto skulptūros „Kraštiečiai – šviesos skleidėjai“ nutraukė tautodailininkė Vanda Imbrasienė. Kunigas M. Talutis, pakviestas skulptūrą pašventinti, tik nuoširdžiai pakalbėjo apie tai, kad ši skulptūra jau yra šventa, nes joje įamžinti žmonės nešė šviesą savo kraštui, pirmiausia, maldaknyges. Kunigas pažadėjo melsti Viešpačio, kad kiekvienas žmogus savo širdyje, lyg šventovėje, saugotų Elektrėnų karšto šviesuolių atminimą. Bibliotekos direktorė Genė Dapkevičienė papasakojo apie pradžią – idėjos, pastatyti tokią skulptūrą, atsiradimą. Tai bibliotekininkių idėja, projektas, kurį rėmė Lietuvos Prezidentūros kanceliarija, Elektrėnų savivaldybė ir Kaišiadorių urėdija. Direktorė taip pat dėkojo seniūnijos ir EKŪ darbuotojams, padėjusiems skulptūrą pastatyti. Skulptūros autorė V. Imbrasienė papasakojo, kaip „didelis ažuolas šviesuolių atminimu virto“. O prie tos ažuolinės, šventos skulptūros graži jaunimo šventė vyko: sukosi šokių kolektyvo „Vijūnas“ (Vad. Angelė Pačėšienė) jaunimas, koncertavo netradicinio folkloro ansamblis iš Šiaulių „Kitava“, pasirodymą pademonstravo Viešojo saugumo

Vėliavų pagerbimas bažnyčioje

Dainininkas S. Donskovas džiaugėsi gerais pagalbininkais

Gilučių aktoriai nuo profesionalų nesiskiria

Gėlės nuo gyvųjų tremtinių

Ginsime Tėvynę

Pyrago užteko visiems šventės dalyviams Gilučiuose

matyti išvartyti šiukšlių konteineriai, bet po pietų viskas Elektrėnuose buvo sutvarkyta ir šventės padarinių niekur nebesimatė. Nepaisant keleto tvarkos pažeidimų, vis tiek malonu pripažinti, kad šventė pavyko.

Kietaviškėse

Kietaviškėse Valstybės dienos šventę seniūnija, Kultūros klubas ir bendruomenė organizavo šeštadienį.

yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartį, meras Arvydas Vyšniauskas, administracijos direktorius, kietaviškietis Henrikas Petrauskas su žmonomis ir, žinoma, seniūnė Dovilija Cibulskienė su vyru.

Valstybės diena pagal gilutiškius

Valstybės dieną ypatingai šventė Gilučių seniūnijos žmonės. Pagal juos, valstybė – tai žmonės, daug metų čia

Krašto liaudies menui pažadėta parama

Trakų rajono ir Elektrėnų krašto tautodailininkai buvo pagerbti regioninėje konkursinėje liaudies meno parodoje

VLADAS KASPERAVIČIUS

Lietuvos liaudies kultūros centre ir Vilniaus įgulos karininkų ramovėje surengta pirmoji Vilniaus regiono konkursinė liaudies meno paroda.

Trakų rajono tautodailininkams atstovavo Tiltų kaimo audėjos Marija Lebednykienė, Zofija Radžiūvienė, Zofija Glebienė, Bronė Kazlauskienė, vadovaujamos entuziastės Algės Marijos Armalienės, karpinių meistrė iš Trakų Rišarda Kozubovska, Elektrėnų savivaldybei atstovavo medžio drožėja Vanda Umbrasienė.

Parodos atidaryme kalbėjęs Vilniaus apskrities viršininkas Gintaras Gibas pažadėjo, kad kitamet ap-

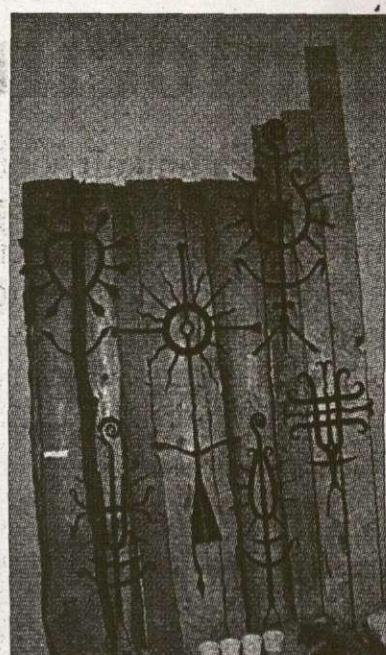
Tokia kraštiečių delegacija atstovavo liaudies menui. V.KASPERAVIČIUS NUOTR.

skrities administracija būtina ras lėšų parodos dalyvių skatinimui ir paramai. G.Gibas pabrėžė, kad per ilgai užmarštyje buvę tautodailininkai privalo būti skatinami ne tik padėkos raštais. Labiausiai nusipelnusiems liaudies menininko vardo jis

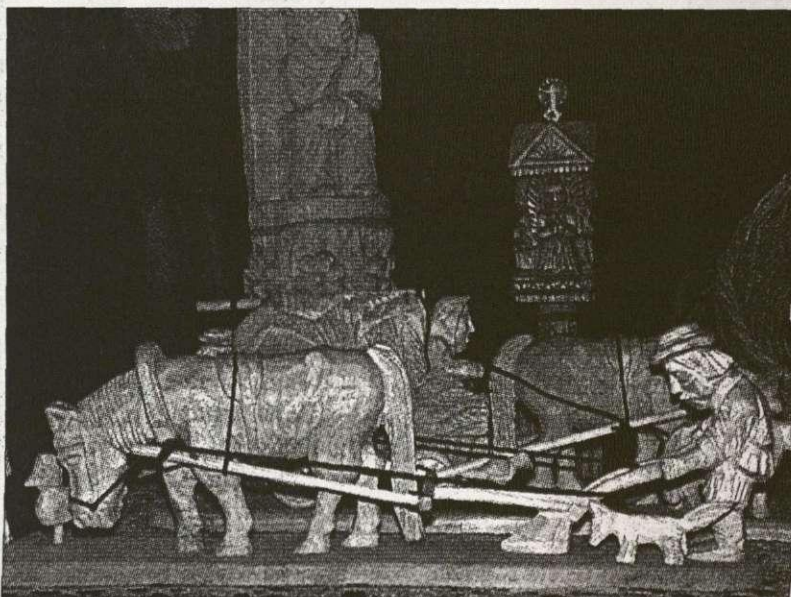
turi būti suteikiamas palengvinant biurokratinės procedūras. Parodoje dalyvavusios Tiltų kaimo audėjos visus pavaišino kaimišku varškės sūriu. Elektrėniškė Vanda Umbrasienė buvo tituluota pačia geriausia liaudies meno meistre.

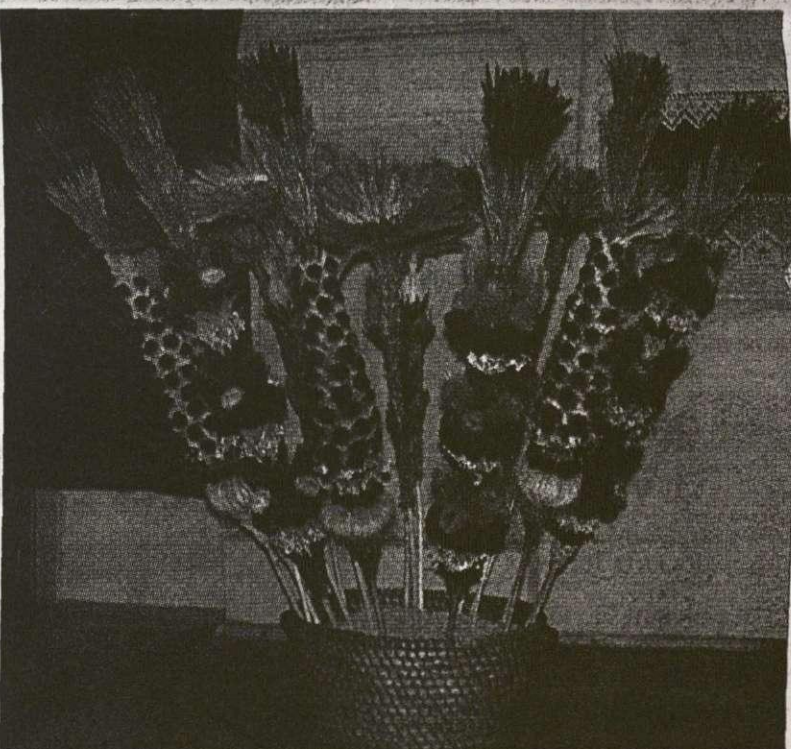
Kriaušės užpildinė – irgi liaudies paveldas.

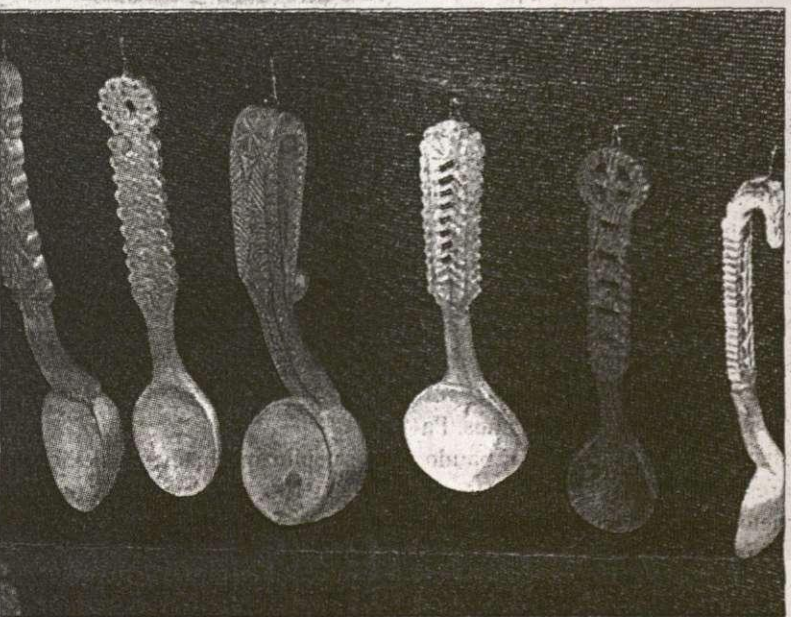
Kalvių kaltos saulutės ypač dailios.

Parodoje dominavo drožybos darbai.

Vilniaus krašto išskirtinė retenybė – verbos.

Įmantrūs klevo šaukštai.

BŪKIME SVEIKI IR... TURTINGIIII!

Valstėninkas Mykolas Anišinas

Kauno medicinos universiteto farmacijos fakulteto lektorius, Lietuvos valstėninkų sąjungos Valdybos narys

Artėjant šaltajam metų sezonui, ilgėjant vakarams vis dažniau apima niūrios, šaltos nuotaikos. Ir tada, kaip tyčia, mūsų gyvenime atsiranda dar viena bėda – ligos, kurios yra tarsi netiesioginis žiemos palydovas. Jūsų atminty iškyla įvairios reklaminės žinutės, kaip vienas ar kitas preparatas padeda užkirsti kelią ligoms, peršalimui ar gripui. Tačiau kyla klausimas: kaina! Kokia ji, ar tai mums bus įperkama? Atsakydami į šiuos klausimus ir rūpindamiesi Jūsų sveikata, skubame pateikti koletą veiksmingų ir nebrangių preparatų, kurių dėka Jūs ir Jūsų šeimos nariai sveiki kartu praleis ilgus žiemos vakarus.

Mes siūlome laiko patikrintus ir žmonių įvertintus preparatus už kiekvienam iš Jūsų prieinamą kainą!

• ŠALTALANKIŲ ALIEJUS

Šis aliejus yra pagamintas iš Altajuje išaugintų šaltalankių uogų ir tik toks aliejus yra tinkamas naudoti medicinoje, kadangi jame yra ne mažiau kaip 180 mg % karotinoidų. Tai unikaliausias biologiškai aktyvių medžiagų preparatas, stiprus natūralus antioksidantas. Tik šis aliejus padeda regeneruoti žarnyno gleivinę, gydo skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opaligę, reguliuoja riebalų apykaitą, šalina iš organizmo cholesterolio perteklių ir yra puiki aterosklerozės profilaktikos priemonė. Šaltalankių aliejaus sudėtyje esantys vitaminai yra labai gera priemonė imunitetui stiprinti. Vartojamas išoriskai, šaltalankių aliejus gerai gydo žaizdas ir nudegimus, burnos gleivinės uždegimus, naikina bakterijas ir grybelius. Aliejus plačiai naudojamas ir ginekologijoje. Nedidelis jo kiekis maiste labai naudingas net kūdikiams. Parduodamas buteliukuose po 50 ml 100 ml.

• CHOLOSAS (Eriškėtuogių sirupas)

Iš ekologiškai išaugintų Altajaus erškėtuogių gaminamas produktas - CHOLOSAS, kuris dėl jo sudėtyje esančių aktyviųjų medžiagų - flavanoidų pasižymi silpnu tulžį varančiu poveikiu, gerina kepenų bei virškinimo sistemos darbą, todėl vartojamas kaip pagalbinė priemonė, gydant hepatitą, cholecistitą. Šis erškėtuogių vaisių ekstraktas, kuriame yra daug vitamino C, labai tinka imuninės sistemos stiprinimui. Parduodamas buteliukuose po 140 g.

• PROPOSOL

Nuo senų senovės žmonės peršalimo ligas gydydavosi liaudiškomis priemonėmis – valstėžolėmis, medumi. Pastebėta, kad bičių produktai (pikis, bičių pienelis) daro tiesiog stebuklus. Šiandieninė medicina perėmė iš liaudies patirties geriausias idėjas. Viršutinių kvėpavimo takų ligoms gydyti sukurtas aerozolis Proposol, kurio pagrindinė veiklioji medžiaga – propolis, gaunamas iš bičių pikio. Propolyje yra daugiau kaip 11 cheminių elementų, jis naikina burnos ertmėje esančius mikrobus, virusus ir grybelius, stimuliuoja audinių atsinaujinimą, mažina skausmą, slopina uždegimus. Jis ne tik dezinfekuoja burnos gleivinę, bet ir mažina gerklės uždegimą. Todėl šį preparatą gydytojai otolaringologai skiria esant laringitams, faringitams, stomatitams.

Šie preparatai yra laiko patikrinti, žmonių įvertinti ir nebrangūs! Jų reikalaukite visose valstėnėse.

Liepos drožlės kvapas Šarkinės gatvės bute

Medžio drožėja iš Elektrėnų Vanda Umbrasienė pripažinta geriausia liaudies menininke Vilniaus regione

Liepos kelmo kerai, jautrios akies ir darbščių rankų, aštraus kalto paliestas virto šelmiu, džiuginančiu kiekvieną širdį.

VLADAS KASPERAVIČIUS

Jaukus butas Šarkinės gatvėje. Toks tikrai vienintelis Elektrėnuose, o gal ir visoje Lietuvoje. Tai Vandos Umbrasienės valdos. Guvi, nedidukė moterėlė čia gyvena, kuria, visada apsupta savo rankų ir minties kūriniais.

Drožėja... Kalbantis su atviru akių moterimi, nejučia į galvą išmetė mintis – tikrai aukštesnė jėga valdo kūrybos žmones. Stereotipai čia negalioja. Pagalvokim – kodėl tik vyrai turi drožti ąžuolą, meistrauti stogastulpius ar kaukes? Vandos butas ir joje sukaupias neįkainojamas turtas – akivaizdus įrodymas. Dešimtys drožinių ant lentynų, grindų, sienų.

Savotiškas jausmas užvaldo grožintis drožiniais. Savotiškai nuskambėjo Vandos mintis, kad jai darbas įdomus tik tol, kol drožiama. Nenumaldomas pakilimas neleidžia atsipalaiduoti iki bus pasakyta sau – baigta. Po to lyg tuštuma kažkokia išsimeta. Naujas kūrybinis šuoras gali ateiti ir kitą dieną, o kitąsyk tenka ir palaukti ilgokai. Postūmį imti į rankas kaltą padaro kad ir paprasčiausias dirbtuvės sandėlyje gulintis neišvaizdus medgalys. Tai gražiausiai atsispindi išdrožtose medžio kaukėse. Nuotaikingi veidai atsirado visiškai nedaug pridėjus ranką.

Vanda Umbrasienė medį skobė per dvidešimt metų. Kažkada dirbo Elektrėnų kultūros namuose dailininke. Kodėl medžio drožimas paėmė viršų, nė pati negali atsakyti. Gal ir nereikalingas tiesus atsakymas, nes šiandien aiškiau būti negali – į gerą balą įpulta. Kūrybos džiaugsmas pramaišius su kai kuriais gyvenimiškais juoduliukais paėmė viršų. Ir ilgam.

Vandai smagiausia prisiminti kūrybinius plenerus kitose valstybėse. Būta Lenkijoje, Vokietijoje,

„Paukščių valdovas“, „Sulūžęs trimas (Angelas)“, koplytėlė „Kristus tarp gėlių“, „Marija su kūdikėliu“, „Varteliuose...“ Tai medžio drožiniai, pelnę Vandai Umbrasienei geriausios tautodailininkės vardą.

gražūs prisiminimai iš drožėjų susibūrimų Lietuvoje. Kuomet į vieną vietą suguža saviti menininkai, kai ieškojimų siekis tęsiasi kelias savaites, kai galima dirbti ramiai, galutinis rezultatas būna malonus širdžiai ir akiai.

Labai džiaugiasi Vanda, galėdama dalyvauti Rokiškyje rengiamose šalies medžio drožėjų konkursinėse parodose, skirtose Lioninui Šepkai atminti. Šįmet buvo surengta dvyliktoji paroda. Keliose jų dalyvauta, iki nugalėtojos titulo nedaug tetrūkdavę. Ne tie titulai svarbiausia. Ten, šalies šiaurėje, kur kūrė legendinis L.Šepka, ypatingai gyvos drožimo tradicijos. Jo nepakartojamas stilius gražiai moko, leidžia mąstyti, galvoti apie liaudišką, iš senovės atėjusį drožimo stilių, jo savitumą.

L.Šepkos, o ypač garsaus kryždirbio Vinco Svirskio kūryba V. Umbrasienei yra ypač artima. Pastarųjų metų jos kūrybos įvertinimai sakyje sako, kad jau yra surasta savita, tik jai būdinga maniera, braižas.

– Naiviojo realizmo laikas jau man praeitis, – sako Vanda. – Kiekvienas užsispyręs kūrėjas, ieškantis savojo stiliaus, dažniausiai turi būti paprastu ieškotoju. Gaila, kad daugelis taip ir lieka neradę savo braižo. Drožlė kantri, medis – dar kantresnis. Jis paklūsta tik tam, kuris įveikia save.

Prieš savaitę buvo surengta Vilniaus regiono konkursinė liaudies meno paroda. V. Umbrasienė buvo pripažinta geriausia. Komisija vienbalsiai įvertino jos drožinius, labiausiai atitinkančius liaudiškos kūrybos tradicijoms.

Geriausia drožėja. Tas žinojimas yra geras pojūtis. Neslegia jis visiškai. Tik visokių minčių prilenda į galvą nuo to žinojimo. Kur toji riba, kuomet menas virsta verslu? Juk iš drožybos bandoma pragyventi. O ten, kur kalbama apie atlygį, vietos menai ar belieka?

Vanda bando pragyventi iš medžio drožybos. Sudėtinga tai, nes tenka balansuoti tarp litų ir kūrybos

polėkio. Neabejoja, kad laisvo menininko statusas atrištų rankas. Bet tą statusą reik gauti, o jis suteikiamas ne kiekvienam, o ir procedūra sudėtinga, nes labai valdiška.

Drožia ji jau ne bet kaip. Lyginant tuos pirmuosius darbus, esančius Troškūnų kapinėse ir miestelio bažnyčios šventoriuje su šiandien kuriamais darbais, pati jaučia didelių skirtumų. Vanda žino, kad rastas savas braižas. Jos, Vandos Umbrasienės, braižas. Ji be patoso kalba apie sukurtą emociją, kuri jau ne tik jos, bet visų. Liaudiški motyvai drožiniuose atėjo palengva, jie susidėliojo iš ilgo mąstymo, stebėjimų, eksperimentų. Pagaliau ir darbo su medžiu būdas jai suprantamas tik toks, kai dirbama tik su kirvuku ir kaltais. Be jokių mechanizacijų, benziniinių pjūklų pagalbos.

– Tai kantrybės menas, – sako Vanda. – Ir vargas tam, kuris peržengs savo įsitikinimų ribas. Iki nuverslėjimo ir amatininkiškumo visai nedidelis žingsnis. Ten patekus,

Liaudies motyvai, kaimo paprasta buitį ir gyvenamos dvasia - V. Umbrasienės kūrybos pagrindas.

sunku ištrūkti.

V. Umbrasienės darbai nedideli, daugiausiai iš liepos. Tai nulėmė gyvenimo ypatumai. Gyvenant daugiabutyje, tenka vengti triukšmo. Kaimynai už sienos. Kalta liepą graužia tyliai. O neturint erdvios dirbtuvės, mažam kambarėlyje tik nedideli medžio gabalai vietos tepakanka. ąžuolas kalto sulaukia tik dirbant vasarą pleneruose. Štai 2001 metais per savaitę Rokiškio parke iškilo šešios skulptūros. Vienintelė moteris, dirbusi plenere, Vanda, bandė kurti kaip L.Šepka, naudodama tik paprastus kaltus. Pasak Rokiškio krašto muziejaus dailės skyriaus vedėjos Marijonos Mieliausienės, per dvyliką parodų rengimo metų medžio drožėja išsiugdė didelius reikalavimus savo kūrybai. Parodose pristatomi labai stiprūs darbai, nebūna atsitiktinės ir nebrandžios kūrybos, tačiau kol kas nė vienas iš dalyvaujančių drožėjų savo darbų meniniu lygiu ir meistryste neprilygsta genialiems L.Šepkos kūriniams.

Tokio tikslo, o būtent prilygti L.Šepkai ar V. Svirskiui, medžio drožėja Vanda iš Elektrėnų neturi. Ji džiaugiasi, galinti būti savimi va šitaip gyvenama ir kurdama. Ir jei jos darbai šiandien yra geriausi Vilniaus krašte, ji neabeja, kad gimtosios Kazokiškės „kalčiausios“, kad ji yra tokia. Kukli ir užsispyrusi kūrėja, kurios emocijų išreiškėjas yra lietuviškas medis.

LENTVARIO KILIMAI

- VIENETINIAI RANKŲ DARBO KILIMAI
- AUSTINIAI LIETUVIŠKI IR IMPORTINIAI KILIMAI
- KILIMINIAI TAKAI IR DANGOS
- GAMINIAI PAGAL INDIVIDUALIUS UŽSAKYMUS
- SPECIALISTŲ IR DIZAINERIŲ KONSULTACIJOS

Kalėdinės nuolaidos

iki 40%

www.kilimai.lt
Vilnius: Kalvarijų g. 125 A („Raidy vėjus“), tel. 8 6 270 02 27. Pr-Pn. 10-20 val. Šešt. 10-18 val.
Zarasai: g. 24 („Aukštųjų baldų centras“), tel. 8 8 201 20 03. Pr-Pn. 10-19 val. Šešt. 10-18 val.
Lazdynai: Mairūnų g. 45, tel. 8 623 882 88. Antr-Pn. 9-20-17 val. Šešt. 10-18 val.
Kaunas: Savanorių pr. 23B, p. c. „Iris“ II aukšto, tel. 8 37 71 36 88. Pr-Pn. 10-19 val. Šešt. 10-18 val.
Šilutė: Lėlių g. 64, p. c. „Dangė“ II aukšto, tel. 8 40 41 12 27. Pr-Pn. 10-19 val. Šešt. 10-18 val.

Menininkės darbo įrankis - kirvis

Skulptorės Vandos UMBRASIENĖS kūriniai jau seniai pasisklidę po visą pasaulį - jos skulptūrų galime rasti Austrijoje, Vengrijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Švedijoje, Japonijoje, JAV, Lenkijoje... Jos darbai yra populiarūs, mėgstami. Tačiau, pasak menininkės, pamatę ją darbo užsakovai labai dažnai suglumsta ir nusivilia. Jų veiduose tarsi pasirašo frazė: "Argi šita mažutė moterytė gali ką nors rimto išdrožti?"

Rimvydas STANKEVIČIUS

Viskas prasidėjo nuo Diurerio

Ponia Vanda, paklausta, kaip, būdama moteris, atsidūrė tokia me vyriškame mene, kur reikia raumenų jėgos ir gebėjimo iš pties pamosuoti kirviu, atsiduso ir pasakė, kad dar po šiai dienai jai reikia įrodinėti, kad ir nedidukė moteris gali iš medžio drožti skulptūras. "Niekada nesivežiodavau albumų su savo darbų nuotraukomis, nes manau, kad tikram menininkui reklamos nereikia. Dėl to vis tenka prisiziūrėti ištįsusių nuostabos veidų. Mane pamatę užsakovai mintyse dažnai prakeikia save ir tuos, kurie pasiūlė su manimi tartis, nes mano, kad tikrai nieko nesugebėsiu padaryti. Tačiau man ėmus dirbti jų nuomonė pradeda sparčiai keistis. Pabaigus darbą, atsiveikindama dažnai juokais pakeliu tosta: "Už nepasitikėjimą!" - pasakojo menininkė.

Na, o kad tapo skulptore, ponia Vanda sakosi dėkinga... Albertui Diureriui. "Kai buvau ketverių metų, brolis iš bibliotekos atnešė daug nebereikalingų, išėjusių iš apyvartos knygų vokiečių, anglų, prancūzų kalbomis. Skaityti užsienio kalbomis nemokėjau (ne itin gerai skaičiau ir lietuviškai), bet iliustracijos mane pakerėjo. Viena knyga buvo apie Diurerį, pilna jo grafikos reprodukcijų. Po šiai dienai jos neišdyla man iš atminties...

Tiesa, mano tėvų šeimoje buvo labai daug vaikų, tad stoti mokyti kur nors į dailės institutą aš ir svajoti negalėjau. Nuo šešiolikos metų ėmiau dirbti siuvėja. O atliekamam nuo darbo laiku lankiau dailės studiją. Domėjausi grafika, tapyba - viskas man patiko, tačiau jutau, kad to nepakanka. Pirmą sykį pasijutau daranti tai, ką noriu, kai ėmiau dirbti su moliu. Tačiau lipdymas dar nebuvo tikroji mano sritis. Juokais pabandžiau drožinėti ir su medžiu susidraugavau visam gyvenimui.

Į skulptorių simpoziumus ilgą laiką nedrįsau važiuoti. Ten vien vyrai - aš viena moteris - buvo kažkaip nejauku. Be to, ir abejoju savo talentu bei technika. Kai kartą išdrįsau ir nuvažiavau - visos baimės išdulkėjo - tapau kone griežiausia meistrų, iki tol laikytų pusdieviais, žinomų tik iš spaudos puslapių, kritike. Labai smagu buvo iš kolegų išgirsti, kad esu reiklė ne tik kitiems, bet ir sau".

Pirmąjį didelį (trijų metrų aštuoniasdešimt centimetrų aukščio) darbą ponia Vanda padarė taip pat

patyliukais. "Mano sesuo į savo daržinę atgabeno didžiulį ąžuolą ir liepė drožti. Jau seniai buvau svajojusi padaryti didelę skulptūrą, bet kai pamačiau gulintį medį su visomis šakomis, teištariau: "Dievuli, Dievuli". Bet įveikiau baimę ir ėmiau dirbti. Išdrožiau Kristų. Kai kurias šakas palikau ir jos ant Kristaus nugaros sudarė natūralų nešamą kryžį. Labai džiaugiausi. Nuo to karto dirbdavau pas seserį sodyboje kiekvieną vasarą. Sekėsi. Dar nespėjus pabaigti, jau turėdavau, kas tuos darbus nuperka".

Menas išmokė bendrauti

"Buvau tylus žmogus, - pasakojo Vanda Umbrasienė, - užsidares, retai atsiveriantis, vangiai bendraujantis su žmonėmis. Jutau, kad mano vyras, vaikai nelabai tiki mano menais. Gal net drovisi prieš kitus šio mano užsiėmimo. Tačiau kai ėmiau važinėti į simpoziumus, sutikau žmonių, turinčių tą pačią aistrą ir tuos pačius interesus, ėmiau bendrauti su jais, ir mano gyvenimas įgavo skonį. Nugalėjau uždaramo kompleksą ir dabar esu visiškai kitokia".

Paklausta, kaip tokia mažutė moterėlė susitvarko su milžiniškais ąžuolų rąstais, juk dirbant reikia juos ir kilnoti, ir vartyti, menininkė atsakė, kad čia taip pat praverčia komunikabilumas. "Mano pagalbininkai yra visi praeiviai, atsitiktiniai žmonės. Štai, pavyzdžiui, išsinešusi rąstą dirbau prie Elektrėnų kultūros namų. Kultūros namų kiemas - laisvamanio jaunimėlio pamėgta vieta. Jie ten sėdinėjo ant to rąsto, rūkė, gerė alų, žiūrėjo kaip tokia mažylė su tuo medžiu dirbs. Pamatę mano darbą, jie ėmė žiūrėti į mane su pagarba, netrukde, negadino rąsto (ir dabar Elektrėnų parke stovinčių skulptūrų niekas nėra nei įbrėžęs, nei "padabinęs" koku užrašu), o man paprašius pakelti ar

Butauto Barausko nuotr.

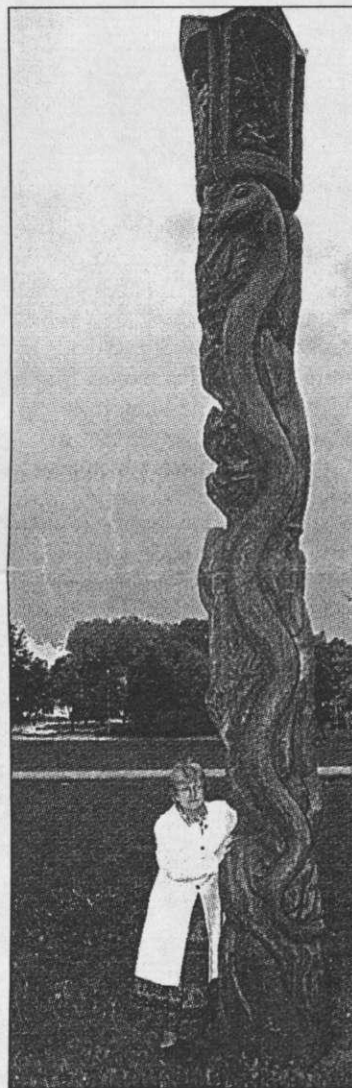
Vanda Umbrasienė, net ketindama išdrožti šaukštą, netyčiomis sukuria skulptūrą

Iš skulptūrų "ūgio" nematyti, kad juos sukūrė nedidukė moteris

apversti medį, su didžiausiu malonumu ateidavo į pagalbą. Jauniems vyrukams smagu parodyti savo jėgą. Ypač jei gali pagelbėti moteriai".

Nors menininkė sako, kad pagalbininkų jai netrūksta dirbant bet kurioje Lietuvos vietoje, demonstruoti fizinę jėgą ir ištvermę tenka ir jai pačiai. "Mojuoti visą dieną kirviu nėra lengva nei vyrai, nei moteriai. Galiu pasigirti, kad dirbu greičiau nei daugelis skulptorių vyrų. Apie mane net legendą kolegos yra paleidę - sako, kad dirbu su stebuklingu kirvuku. Kartą studentas, atėjęs iš manęs pasimokyti, matyt, šia legenda patikėjęs, tiesiai ir paprašė parodyti savo stebuklingą kirvuką. Tai aš jam jį net ir padovanojau. Studentas džiaugėsi, nors

ir suprato, kad tai pats paprasčiausias kirvis".

Iš tiesų, sako skulptorė, sistemingas ir nuoseklus darbas padeda jai greitai dirbti ir nepavargti. "Svarbiausia save įpratinti prie tam tikro ritmo. Jei esi be nuotikos ar pavargusi, ar tiesiog tingi - vis tiek negalima apsileisti. Reikia kiekvieną dieną imti į rankas kirvį ir dirbti tam tikrą valandų skaičių. Tada organizmas įpranta ir nebe taip greitai pavargsta. Nuospaudų ant delnų, žinoma, ir dabar turiu, bet rytais pabudus jau rankų nebeskauda".

Traumų skulptorė sakė taip pat nedaug turėjusi. Kartą dar savo karjeros pradžioje buvo giliai įsi-pjovusi į pirštą. "Niekas ten baisaus nenutiko. Tik va pati kalta, kad nenuėjau pas gydytoją. Pirštas ne-

gražiai sugijo, liko randas ir vyrai man rankos bučiuoti nenori", - juokavo Vanda Umbrasienė. O neseniai skulptorė nusitraukė piršto nagą. "Skausmas buvo žvėriškas, bet supratau, kad esu kantri. Už kantrybę gyre ir kiti meistrai. Mat be nago ne tik skulptūrą daryti pabaigiau, bet ir valgi visiems simpoziumo nariams ruošiau".

Galėtų būti vienuole

Nors skulptūra - labai brangus menas, bet ponia Vanda sakė, kad Lietuvoje iš šio meno pragyventi neįmanoma. "Norint būti laisvu menininku reikia turėti krovininį automobilį, gerą benzinpjūklį, šlifavimo, gręžimo prietaisus, kitus įrankius. Na, ir žinoma, savo verslą. Kitaip laisvu menininku nebūsi. Tiesa, skulptūros yra brangios - jos kainuoja nuo dviejų iki net septyniolikos tūkstančių litų, bet darbas yra sunkus ir įtemptas, be to, per metus gali padaryti ne taip jau daug skulptūrų. Be to, menininkui ir neišeina dirbti pinigams. Gal būtų galima sukandus dantis "arti", kad užsidirbtumei pinigų, tačiau ar tokiu atveju savo darbus būtų galima vadinti meno kūriniais? Tai būtų amatininko darbai. Aš taip nemoku. Net jei imuosi drožti šaukštą, tiek užsimirštu ir išsiplėtoju, kad drožinėju jį tol, kol jis pavirsta ne šaukštu, o skulptūrele".

Taikomuoju menu ir kitomis "chaltūromis" skulptorė sako neužsiimanti. "Ketinu savo miestui (Elektrėnams) padaryti menišką suolelius, bet šiaip nei stalų, nei kėdžių aš negaminu. Teoriškai staliaus darbą išmanau, nes vaikystėje stebėdavau, kaip šiuos darbus dirba mano tėvas, o staliaus įrankius, suprantama, valdyti moku. Tačiau mano rankos, o ir pats medis manęs neklausia, ką iš jo darysiu - medis pats padiktuoja kūrinio idėją. Galėčiau būti vienuole, atsiskyrusia nuo pasaulio, atsidavusia vien menui. Tikrai būčiau laiminga, nes nereikėtų mąstyti apie materialinius dalykus. O dabar - tenka. Kartais pabaigusi skulptūrą pati sau sakau, kad su ja niekada nesiskirsiu, tačiau atsitinka taip, kad tenka ją parduoti, nes valgyti taip pat reikia".

Būrin suvadinio ažuolo sakmės

Prienuose vykstančioje antrojoje tarptautinėje medžio drožėjų stovykloje 15 dalyvių iš 8 valstybių savo sukurtas skulptūras paliks 500 metų sukaktį švenčiančiam miestui

Rūta KANOPKAITĖ

Vieta, kur įsikūrę meistrai, ir nežinodamas rasi iš garsų ir kvapų. "Nemuno" pradinės mokyklos kieme kaukši kirviai ir kaltai, dūgia elektriniai pjūklai, nosį kutena saulėje išilusią pjuvenų aromatą. Po spalvotomis stoginėmis jau nuo praėjusio penktadienio verda darbas. Nuo Nemuno atlekiantis gailus vėjelis vėsina įkaitusius veidus ir įrankius, o troškulį malšina šaltinio vanduo, turintis didesnę pasisekimą už alų. Kai kurių drožėjų pastogėlėse būsimieji kūriniai jau vaduojasi iš ažuolų kaimienų ir matyti, kaip jie atrodys, kai liepos 27-ąją, baigiantis stovyklai, išsirikiuos ekspozicijoje prie mokyklos.

Artimiausi kaimynai ir tolimi svečiai

I stovyklą Prienuose susirinko medžio drožėjai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Baltarusijos, Austrijos, Čekijos, Japonijos. Prienų savivaldybės, viešosios įstaigos "Medžio drožėjai" ir Tautodailininkų sąjungos bendro renginio organizacinio "variklio" misiją priėmė prieniškis skulptorius Algimantas Sakalauskas. Jo paties kūrybinėje sąskaitoje - jau keliolika Lietuvoje, Danijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Rusijoje (Norilске), Japonijoje vykusių tarptautinių medžio drožėjų stovyklų, parodų.

Kai 1997-aisiais Prienuose vyko pirmoji tokia stovykla, joje darbavosi ir Japonijos atstovas. Po dvejų metų A.Sakalauskui vieninteliui iš Lietuvos teko laimėti dalyvauti Tekančios saulės šalyje, Inami, Toyamos prefektūroje surengtame drožėjų plenaryje. Tolimoje Japonijoje liko jo sukurta ugnies deivės Gabijos statula, o kūrybiniai ryšiai su šia šalimi nenutrūko. Dabar Prienų stovyklos dalyvis - Toyamos universiteto Edukacijos fakulteto profesorius, skulptorius ir menotyrininkas Soichiro Hasegava. Tolimosios šalies pasiuntiniui mažai lieka laiko dirbti kirvuku ir kaltu. Besišypsantį, noriai bendraujantį profesorių, iš pirmo žvilgsnio labiau panašų į žvalų studentą, kaip žvirbliai nuolat apspitę smalsūs vaikai. Jie kalbina svečią angliškai, nori kartu nusifotografuoti.

Gaivinti japonišką drožybą įkvėpė Europos pavyzdžiai

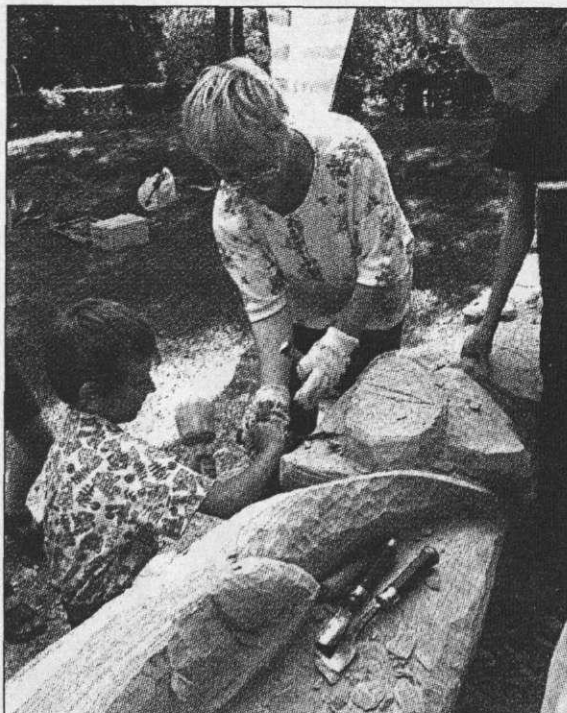
"Tradicinė japonų medžio drožybą ir raizybą, deja, nyksta. Jau nimas mieliau renkasi darbus klestinčiose modernių technologijų kompanijose", - apgailestavo S.Hasegava. Jis pasakojo, kad, pabuvojęs drožėjų vasaros plenaryje Vengrijoje, sumanė europietišką patirtį perkelti į Toyamos prefektūrą, kurioje gyvena ir vadovauja vietos skulptorių federacijai. Prefektūroje gyvena apie pusantro milijono žmonių - tai kone pusė Lietuvos. Tačiau, svečio nuomone, iš lietuvių yra ko pasimokyti.

"Lietuvą galima drąsiai pavadinti pasaulinio masto medžio skulptūros centru", - tvirtina profesorius S.Hasegava. Jis pats jau keletą metų yra Inami tarptautinės medžio drožybos stovyklos organizacinio komiteto koordinadorius. Būtent Inami ir teko pabuvoti prieniškiui drožėjui A.Sakalauskui.

Japono profesoriaus komplimentą patvirtina faktai - mūsų šalyje dabar kasmet surengiama apie dvidešimt tokių stovyklų. Jos vyksta įvairiuose Lietuvos regionuose, pagyviną nedidelių miestų ir miestelių kultūrinį gyvenimą, o sukurti kūriniai tampa puikiais dekoratyviniais aplinkos akcentais. Prienai, Birštonas, Vilkiša, Babtai, Igliauka, Šeteniai, Panevėžys, Marijampolė, Matiesonys - tai

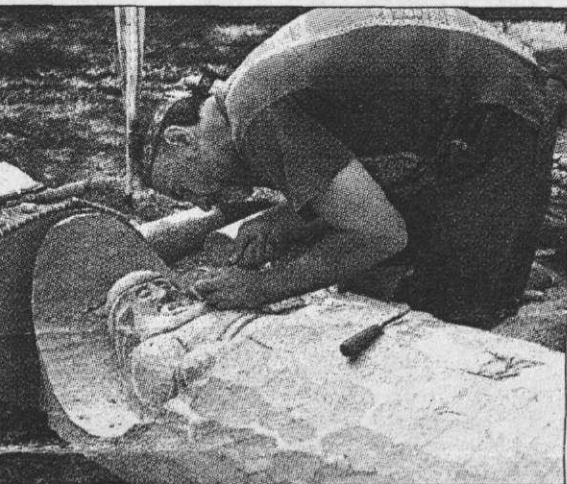
Svečias iš Austrijos Johanas Volflis su stovyklos "siela" Algimantu Sakalausku

Elektrėnė Vanda Umbrasienė prie savo "suoliuko - driežo" leidžia pasikrapštyti ir vaikams

Lietuvio iš Lenkijos Zenono Knyzos angeliukui trūksta tik sparnų

Ažuolo kamiene ryškėja vilkijiečio Arūnės Sniečkauskaitės sumanytas kūrinys

vietovės, kur savo pėdsaką paliko medžio drožėjų stovyklos.

Plenerai - antrieji namai

"Egzistuoja nerašyta taisyklė - tie patys autoriai dukart pagret į tą pačią stovyklą nevažiuoja, kad galėtų plėsti dalyvių ratą ir geografinę. Tačiau tokių plenerų lietuvių surengia pakankamai daug, tad kai kurie užsienio skulptoriai per metus pabuvoja keliuose", - sako Tautodailininkų sąjungos Kauno bendrijos pirmininkas Valentinas Jezerskas.

Iš Čekijos atvykęs Jaroslavas Bunsko pernai drožė Vilkišios ir Šetenų pleneruose. Dabar smagiai mosuoja kirvuku Prienuose ir sako, kad Lietuvoje lankosi iš viso jau bene dvyliką kartą. "Čia atsigauna mano širdis. Draugai lietuviai juokauja, kad man jau reikėtų Lietuvoje nusipirkti namą, nes viena koja visą laiką esu čia". J.Bunsko kūrybinis sumanymas - išdrožti "Tėvą ažuolą", prie kurio glaudžiasi paukščiai, stirnos, iš gilių kalasi maži žmogukai, ažuolo vaikai.

Antrą kartą Lietuvoje rengiamuose drožėjų pleneruose dalyvauja ir dailininkas iš Austrijos Johanas Volflis. Savo skulptūrai išdrožti jis naudoja elektrinį pjūklą, tad pasiūlykė ir talkininką, padedantį įgyvendinti sumanymą. O štai baltarusis skulptorius Mikalajus Skliaras tiesiog virtuozistiškai dirba kirviu - vien jo tiksliais mostais ištašyti jau ryškėja figūros ir veido kontūrai. Į klausimą, kaip jo darbas vadinsis, lakoniškai atsako: "Batka Nioman" ("Tėvelis Nemunas").

Sėsk, brangioji, ant suolelio...

Viena iš stovyklos kūrybinių temų sukasi apie labai prozišką

Skulptorius iš Japonijos Soichiro Hasegava dažnai atsiduria smalsių jaunųjų prieniškių apsuptyje

Edmundo KATINO nuotraukos

daiktą - suolelį. Dalis skulptorių drožia ne statulas, o būtent juos. Tačiau nemanykime, kad tai bus banalus keturkojis baldas. Prienuose susirinkę medžio skulptoriai suolelį įsivaizduoja labai įvairiai. Elektrėniškės Vandos Umbrasienės vaizduotė jį pavertė panašiu į atokaitoje besišildantį gulintį driežą. Ant tokio ilgo ir žemo suoliuko ypač bus smagu sėdėti vaikams. Iš Lenkijos atvykęs lietuvis skulptorius Zenonas Knyza drožia "Meilės suolelį", pilną pagundų: vieną jo galą į save tempia angelėlis, kitą - velniukas.

Jis sako, kad dar ketina ir aprašinėti suolelį žodžiu "meilė" įvairiausiomis pasaulio kalbomis. Birutės Jakštienės ir Algio Guobio "Susitaikymo suolelis" ilgai nelauks ant savo kupros susipykusių porelių - jis sukonstruotas taip,

kad nori nenori kils noras taikytis.

Papuoš miestelį

Tarptautinė kūrybinė stovykla - nemenkas įvykis Prienamams, minintiems įsikūrimo 500 metų jubiliejų. Todėl čia kasdien netrūksta smalsaujančių įvairaus amžiaus lankytojų. Vos apmažėjo vaikų, tradiciškai su gira ir vaišėmis buvo atvykę Prienų pensionato senoliai.

Liepos 27-ąją, stovyklos uždarymo dieną, visų skulptorių darbai bus eksponuojami prie "Nemuno" pradinės mokyklos. Vėliau miesto tvarkymo tarnybos paruos jiems nuolatinę vietą. Tuomet skulptūros įsikurs Revuonos parke prie senojo malūno ir skverelyje netoli mokyklos.

Būrin suvadino ažuolo sakmės

Prienuose vykstančioje antrojoje tarptautinėje medžio drožėjų stovykloje 15 dalyvių iš 8 valstybių savo sukurtas skulptūras paliks 500 metų sukaktį švenčiančiam miestui

Rūta KANOPKAITĖ

Vieta, kur įsikūrę meistrai, ir nežinodamas rasi iš garsų ir kvapų. "Nemuno" pradinės mokyklos kieme kaukši kirviai ir kaltai, dūgia elektriniai pjūklai, nosį kutena saulėje įšilusio pjuvenų aromatas. Po spalvotomis stoginėmis jau nuo praėjusio penktadienio verda darbas. Nuo Nemuno atlekiantis gaivus vėjelis vėsina įkaitusius veidus ir įrankius, o troškulį malšina šaltinio vanduo, turintis didesnį pasisekimą už alų. Kai kurių drožėjų pastogėlėse būsimieji kūriniai jau vaduojasi iš ažuolų kamienų ir matyti, kaip jie atrodoys, kai liepos 27-ąją, baigiantis stovyklai, išsirikiuos ekspozicijoje prie mokyklos.

Artimiausi kaimynai ir tolimi svečiai

Į stovyklą Prienuose susirinko medžio drožėjai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Baltarusijos, Austrijos, Čekijos, Japonijos. Prienų savivaldybės, viešosios įstaigos "Medžio drožėjai" ir Tautodailininkų sąjungos bendro renginio organizacinio "variklio" misiją priėmė prieniškis skulptorius Algimantas Sakalauskas. Jo paties kūrybinėje sąskaitoje - jau keliolika Lietuvoje, Danijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Rusijoje (Norilске), Japonijoje vykusių tarptautinių medžio drožėjų stovyklų, parodų.

Kai 1997-aisiais Prienuose vyko pirmoji tokia stovykla, joje darbavosi ir Japonijos atstovas. Po dvejų metų A.Sakalauskui vieninteliam iš Lietuvos teko laimėti dalyvauti Tekančios saulės šalyje, Inami, Toyamos prefektūroje surengtame drožėjų pleneru. Tolimoje Japonijoje liko jo sukurta ugnies deivės Gabijos statula, o kūrybiniai ryšiai su šia šaliimi nenutrūko. Dabar Prienų stovyklos dalyvis - Toyamos universiteto Edukacijos fakulteto profesorius, skulptorius ir menotyrininkas Soichiro Hasegava. Tolimosios šalies pasiuntiniui mažai lieka laiko dirbti kirvuku ir kaltu. Besišypsantį, noriai bendraujantį profesorių, iš pirmo žvilgsnio labiau panašų į žvalų studentą, kaip žvirbliai nuolat apspitę smalsūs vaikai. Jie kalbina svečių angliškai, nori kartu nusifotografuoti.

Gaivinti japonišką drožybą įkvėpė Europos pavyzdžiai

"Tradicinė japonų medžio drožybą ir raižybą, deja, nyksta. Jaunimas mieliau renkasi darbus klestinčiose modernių technologijų kompanijose", - apgailestavo S.Hasegava. Jis pasakojo, kad, pabuvojęs drožėjų vasaros plenere Vengrijoje, sumanė europietišką patirtį perkelti į Toyamos prefektūrą, kurioje gyvena ir vadovauja vietos skulptorių federacijai. Prefektūroje gyvena apie pusantro milijono žmonių - tai kone pusė Lietuvos. Tačiau, svečio nuomone, iš lietuvių yra ko pasimokyti.

"Lietuvą galima drąsiai pavadinti pasaulinio masto medžio skulptūros centru", - tvirtina profesorius S.Hasegava. Jis pats jau keletą metų yra Inami tarptautinės medžio drožybos stovyklos organizacinio komiteto koordinadorius. Būtent Inami ir teko pabuvoti prieniškiui drožėjui A.Sakalauskui.

Japono profesoriaus komplimentą patvirtina faktai - mūsų šalyje dabar kasmet surengiama apie dvidešimt tokių stovyklų. Jos vyksta įvairiuose Lietuvos regionuose, pagyvina nedidelių miestų ir miestelių kultūrinį gyvenimą, o sukurti kūriniai tampa puikiais dekoratyviniais aplinkos akcentais. Prienai, Birštonas, Vilkija, Babtai, Igliauka, Šeteniai, Panevėžys, Marijampolė, Matiesonys - tai

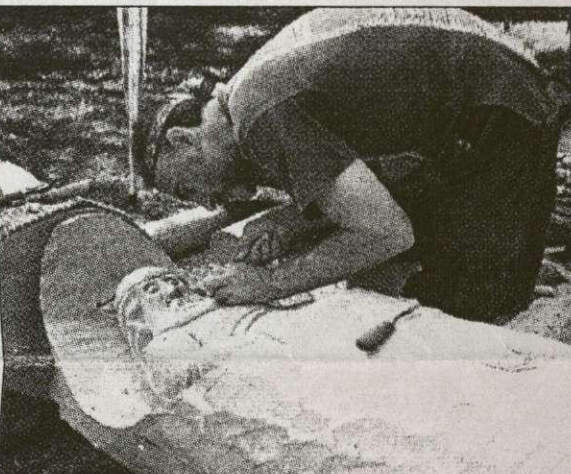
Svečias iš Austrijos Johanas Volflis su stovyklos "siela" Algimantu Sakalausku

Elektrėniškė Vanda Umbrasienė prie savo "suoliuko - driežo" leidžia pasikrapštyti ir vaikams

Lietuvio iš Lenkijos Zenono Knyzos angeliukui trūksta tik sparnų

Ažuolo kamiene ryškėja vilkijiečio Arūno Sniečkauskas sumanytas kūrinys

vietovės, kur savo pėdsaką paliko medžio drožėjų stovyklos.

Plenerai - antrieji namai

"Egzistuoja nerašyta taisyklė - tie patys autoriai dukart pagret į tą pačią stovyklą nevažiuoja, kad galėtų plėstis dalyvių ratas ir geografija. Tačiau tokių plenerų lietuvių surengia pakankamai daug, tad kai kurie užsienio skulptoriai per metus pabuvoja keliuose", - sako Tautodailininkų sąjungos Kauno bendrijos pirmininkas Valentinas Jezerskas.

Iš Čekijos atvykęs Jaroslavas Bunsko pernai drožė Vilkijs ir Šetenių pleneruose. Dabar smagiai mosuoja kirvuku Prienuose ir sako, kad Lietuvoje lankosi iš viso jau bene dvyliką kartą. "Čia atsigauja mano širdis. Draugai lietuviai juokauja, kad man jau reiktų Lietuvoje nusipirkti namą, nes viena koja visą laiką esu čia". J.Bunsko kūrybinis sumanymas - išdrožti "Tėvą ažuolą", prie kurio glaudžiasi paukščiai, stirnos, iš gilių kalasi maži žmogiukai, ažuolo vaikai.

Antrą kartą Lietuvoje rengiamuose drožėjų pleneruose dalyvauja ir dailininkas iš Austrijos Johanas Volflis. Savo skulptūrai išdrožti jis naudoja elektrinį pjūklą, tad pasiūlymą ir talkininką, padedantį įgyvendinti sumanymą. O štai baltarusis skulptorius Mikalajus Skliaras tiesiog virtuoziskai dirba kirviu - vien jo tiksliais mostais ištašyti jau ryškėja figūros ir veido kontūrai. Į klausimą, kaip jo darbas vadinsis, lakoniškai atsako: "Batka Nioman" ("Tėvelis Nemunas").

Sėsk, brangioji, ant suolelio...

Viena iš stovyklos kūrybinių temų sukasi apie labai prozišką

Skulptorius iš Japonijos Soichiro Hasegava dažnai atsiduria smalsių jaunujų prieniškių apsuptyje

Edmundo KATINO nuotraukos

daiktą - suolelį. Dalis skulptorių drožia ne statulas, o būtent juos. Tačiau nemanykime, kad tai bus banalus keturkojis baldas. Prienuose susirinkę medžio skulptoriai suolelį įsivaizduoja labai įvairiai. Elektrėniškės Vandos Umbrasienės vaizduotė jį pavertė panašiu į atokaitoje besišildantį gulintį driežą. Ant tokio ilgo ir žemo suoliuko ypač bus smagu sėdėti vaikams. Iš Lenkijos atvykęs lietuvis skulptorius Zenonas Knyzas drožia "Meilės suolelį", pilną pagundų: vieną jo galą į save tempia angelėlis, kitą - velniukas. Jis sako, kad dar ketina ir aprašinėti suolelį žodžiu "meilė" įvairiausiomis pasaulio kalbomis. Birutės Jakštienės ir Algio Guobio "Susitaikymo suolelis" ilgai nelauks ant savo kupros susipykusių porelių - jis sukonstruotas taip,

kad nori nenori kils noras taikytis.

Papuoš miestelį

Tarptautinė kūrybinė stovykla - nemenkas įvykis Prienamams, miniatiems įsikūrimo 500 metų jubiliejui. Todėl čia kasdien netrūksta smalsaujančių įvairaus amžiaus lankytojų. Vos apmažėjo vaikų, tradiciškai su gira ir vaišėmis buvo atvykę Prienų pensionato senoliai.

Liepos 27-ąją, stovyklos uždarymo dieną, visų skulptorių darbai bus eksponuojami prie "Nemuno" pradinės mokyklos. Vėliau miesto tvarkymo tarnybos paruos jiems nuolatines vietas. Tuomet skulptūros įsikurs Revuonos parke prie senojo malūno ir skverelyje netoli mokyklos.

Atgava širdžiai ir protui

Rajoninėje liaudies meistrų parodoje

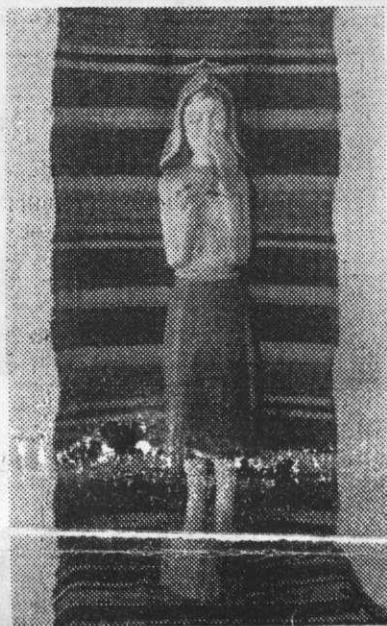
Praveriau Trakų rajoninių kultūros namų duris, ir nušvito akys, atitirpo širdis, padvelkė kažkuo iš vaikystės pasakų, lyg lietuviškų trobų kvapu. Akį maloniai virbino lovatiesių rainumas, net granito tinko sienas sušildė medžio skulptūros.

Ogi, pasirodo, Trakų žemės liaudies meistrų svetingai visus pakvietė į rajoninę savo kūrinių parodą. Graži paroda! Skoningai eksponuota! Regis, kad ne tik pats Trakų kraštas gražus, betgi kiek talentų jame esama.

Visa blogybė ta, kad patalpa, kurioje eksponuojami darbai, yra per maža ir nepritaikyta tokioms parodoms. Ar ne pats laikas pagalvoti apie pastovią salę liaudies meistrų personalinėms, rajoninėms ir profesionalių dailininkų parodoms? Netrukus Trakų miestas pažymės gražų jubiliejų — 650-ąsias įkūrimo metines. Prie rajoninių kultūros namų ruošiamasi įrengti apžvalgos aikštelę. Reikėtų pasinaudoti proga ir viename iš šalia esančių namukų įrengti salę. Tai būtų viena iš išečių, variantų. O galbūt skirti nors kuklią patalpą šiam reikalui Trakų pilies kazematuose, kai bus užbaigtas jų restauravimas? Tegul mato žmonės, kad ne tik prieš 600 su viršum metų sugebėjo kažką su-meistrai lietuvis!

Belgi grįžkim prie parodos. Be respublikoje žinomų liaudies meistrų, mūsų įžymybių J. Kasparavičiaus, E. Kokanauskio, visų Lieponių moterų audėjų (apie kurias dar atskirai parašyti reikėtų) J. Vilkšienės, M. Biekšienės, E. Lebednykienės, M. Zubauskienės, Z. Zukauskienės, M. Kopūstienės, darbus eksponavo liaudies meistrai S. Voveris, K. Stanapėdis, M. Misevičius, mėgėjai O. Sakienė, Č. Novalskis, I. Bikauskienė, V. Umbrasienė, V. Čiglenė, D. Blažonytė, V. Sauklys, V. Venskutonis, G. Bogdel ir kt.

Džiugina J. Kasparavičiaus

produktyvumas. Jis parodė keltą savo skulptūrų, kurios yra labai liaudiškos, dekoratyvios ir galėtų papuošti ne vieną interjerą. Linkiu sėkmės Č. Novalskiui, O. Sakieniui, taip šauniai pasirodžiusiems parodoje.

Labai įdomūs E. Kokanauskio tapybos darbai. Jie profesionalūs, nežiūrint realistiškos tapymo manieros, tvyro siurrealistinė nuotaika, kažkokia paslaptis. Be tokių drobių, kaip „Trakai“, „Vilniaus senamiestis“, „Senas valstietis“, kurių koloritas kažkiek artimas seniesiems flamanų tapytojams, autorius pateikė ir skaldrias akvareles ant medžio. Paukščiai, augalai, žmonių figūros ištapytos su juvelyriniu tikslumu ir skoniu. Žodžiu, kaip rašo lankytojai atsiliepimų knygoje, malonu būtų pamatyti tokių meistrų, kaip J. Kasparavičiaus ir E. Kokanauskio autorines parodas.

Didelis atradimas šioje ekspozicijoje V. Umbrasienės medžio drožiniai. Tikėtina, kad netrukus turėsime labai savitą liaudies meistrę. V. Umbrasienės kūriniuose daug išmonės, ekspresijos. Medžio figūrų pynė sudėtinga, virsta kaip iš gausybės rago, tik geriau išžiūrėjęs pastebi, kad susipynę velniukai perauga į kapliadantę laumę, ši išsikūpiusi į miškų motą. Visiškai padaryta drąsiai, su skoniu, saiko pajautimu. Turi V. Umbrasienė talento gyslelę ir darbštumo taip

pat! O juk nė vienas iš lankytojų, sustojęs jos medžio skulptūrų pasižiūrėti, nė neįtarė, kad tai mažutės, trapios moters rankų darbas.

Kokių minčių kyla tokiose parodose? Pagalvojau, kad žmonės, kurie audė, drožė, pynė, kalė, tapė, visi kažkuo panašūs. Jie turi savo tiesioginį darbą ir neturi laisvo laiko, kai kuriems net nėra kur prisiglausti, kad galėtų normaliai, iš širdies padirbėti. Ką šnekėti, jei net tinkamų įrankių įsigyti nėra kur. Dirba primityviais savos gamybos įrankiais, ir vis dėlto... Kai kurie iš jų atstovauja respublikai ne tik mūsų šalyje, bet ir už jos ribų.

Kiekvienas iš jų moka matyti grožį. Grožio supratimas taurina. Geriausia mūsų senelių, tėvų patirtis, o ir gimtinės samprata užkoduota lino raštuose, medžio režiuose. Ne mobilizuojantys šūkių, o galvi menų versmė — atgava žmogaus širdžiai, protui ir jo darbui.

Kūryba kaip užtas plonomis gijomis jungia praeitį ir dabartį. Negi leisim, kad senosios tradicijos nueis negrįžtamai į užmarštį? Juk tauta be kultūros šaknų — ne tauta. Tai per didelę prabangą Lietuvai.

Aušra KAZLAUSKIENĖ
Nuotraukose: liaudies meistras E. Kokanauskis prie savo darbų; liaudies meistro J. Kasparavičiaus medžio skulptūra, Zenono Vilbranto nuotr.

Sportuolis, 1988.